

М. ШУЛЬГА

МОСКОВСЬКА
СУТЬ

ЗМІСТ

Від Автора	3
Вступ	4
Розділ І.	
Соціологічні засади Московського Національно-Трудового Солідаризму	5
Розділ II.	
Як підмосковські народи “добровільно” об’єднувались навколо московського народу?	24
Розділ III.	
Московська культура — знаряддя русифікації гноблених Москвою націй і народів	47
Розділ IV.	
Шлях намічений московським “Національно-Трудовим Рухом” до встановлення нової “Єдиної Неділімої”	81

М. ШУЛЬГА

Московська суть

Присвячу
Українській Молоді

ВІД АВТОРА

В нашій роботі ми поставили своїм завданням:

I. Показати незмінну московську »суть«, як у відношенні до віками гноблених Москвою націй і народів, так і у відношенні до інших народів взагалі.

2. Показати історичну окремішність і духовну самобутність українського народу, як нації.

Прийнявши до уваги, що серед теперішньої української еміграції є богацько людей, які з різних причин недостатньо обізнані з питаннями; піднесеними нами в нашій брошури, та що на еміграції немає зібраних матеріалів, які-б висвітлювали ці питання, ми намагалися (в міру можливості) оперти наші міркування, твердження і висновки на першоджерелах і документах. При чому, в розділі III-му нашої брошури ми наводимо документи за книжкою проф. І. Огієнка: »Українська культура«, і, аби зберегти дух документів, не перекладаємо їх на українську мову.

Всі підкреслення в нашій брошури, включаючи і наведені нами цитати та документи, зроблено нами.

Автор.

ВСТУП

“Нас хоть в семі водах мой,
нашай русской суті із нас
не вимить“.

(І. С. Тургенев).

Якою б не була Москва, — дворянською чи буржуазною, пролетарською чи »національно-трудовою« — московська суть залишається незмінною.

Суть та московська полягає в загарбництві чужих територій, в фізичному і духовному знищенні підбитих народів і націй та безоглядній їх асиміляції в політичному, соціальному і економічному гнобленні поневолених наю націй і народів. І все це виспівується як »збирання російських земель«, як »братерська допомога єдинокровним меншим братнім народам«, як »допомога культурно-відсталим народам прилучитись до високої російської культури«, як »захист і опіка над єдиновірними православними«, як »допомога працюочим звільнитись від капіталістичного гноблення«, як »звільнення братніх слов'ян« і т. п. і т. п.

Нова московська мелодія старої пісні залунала з уст »Національно-Трудового Руху«, що оформився тут на еміграції року 1944 і зафіксував свою »русскую суть« в »Схемі Національно-Трудового Устрою«, »Маніфесті Комітету Визволення Народів Росії«, виступах у пресі та прилюдно керівних членів »Національно-Трудового Руху«.

І полилися золоті слова в новій мелодії про »...здійснення відвічних прагнень народів Росії і відновлення їх прав«. (»Схема«, 1944 р. ст. 91).

Розділ I.

СОЦІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
МОСКОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ТРУДОВОГО
СОЛІДАРИЗМУ

Виклад "Схеми Національно-Трудового Устрою" автори її, як і належить при всякому солідному викладі, розпочинають вступом, в якому подають підсумки і висновки з "...досвіду боротьби людства за нові, більш сучасні форми суспільного життя' особливо з досвіду Російської Революції і досвіду побудови соціалізму в одній країні..." та з "...найновіших досягнень сучасної науки про суспільство". ("Схема" 1944 рік, ст.7.).

В чому ж полягає той досвід з історії "Єдиної Неделімої", що його врахували сучасні будівники "Національно-Трудової Єдиної Неделімої"?

Досвід дореволюційного минулого Москви свідчить про те, що відвертими азіяtskyми методами насилия над "двуя ветвями едіного русского народа" ("малоросами" і "белорусами") та "інородцями" не можна тримати "Єдину Неделімую", бо весь шлях Російської Імперії вкрито повстаннями Москвою гноблених націй і народів.

Взяти хоча б Україну: виступи Дорошенка і Мазепи, повстання Запоріжської Січі, українські так звані »південні« декабристи, Кирило-Методіївське Братство, Революційна Українська Партія, Визвольні Змагання 1917-1921 р. Такими ж рясними повстаннями устелено шлях боротьби народів Кавказу, Середньої Азії, Поволжя і ін. Тому не випадковим було, що з вибухом Лютневої Революції 1917 р. відразу ж спалахнули національно-визвольні рухи гноблених Москвою народів під гаслом »знищення національного гноблення« і окраїни Росії близькавично покрились національними урядами: Національні Совети в Литві, Естонії, Латвії, Грузії, Арmenії, Азарбайджані, на Кавказі, в Киргизії і Середньому Поволжі; Ради в Україні і Білорусі, Сфатул—Церий в Басарабії; Курултай в Криму і Башкирії; Автономний Уряд в Туркестані. Всі ці уряди ста-

вили своїм завданням скинення московського національного гноблення і утворення своїх Національних Самостійних Держав.

Але знищення царизму не привело до знищенння національного гноблення. Стару грубу форму національного гноблення було замінено новою, більш рафінованою і досконалою формою. Уряд Львова-Мілюкова-Керенського не тільки не порвав з політикою національного гноблення, але організував ще й новий похід проти Фінляндії (розігнав сойм в літі 1917 року) і України (розгромив культурні установи). Більше того, цей уряд продовжував і далі імперіалістичну політику і тягнув гноблені народи (разом з московським народом) до продовження війни з метою загарблення для Москви нових земель, нових колоній і поневолення Москвою нових націй і народів. З другого боку цей уряд не розв'язав і соціального питання (головно робітничого і селянського), що привело до господарчої розрухи та продовольчої кризи.

Національні уряди на окраїнах теж не вив'язались із своїх завдань. Цілком природно, що поскільки вони проявляли тенденцію до державної самостійності, вони зустріли з боку імперіалістичного уряду Москви непоборні протидії, а поскільки вони не задоволили інтересів своїх робітників і селян, то цим викликали з боку останніх незадоволення і нарікання. Тому національні уряди залишились безпрадними, як проти ударів ззовні, так і проти зrivу з середини.

Таким чином уряд Мілюкова—Керенського виявився нездібним урятувати свою «Єдину Неделімую», а національні уряди виявилися нездібними закріпити Самостійність своїх держав, чим підготовили шлях для перемоги большевицької революції.

»Лютнева Революція з її внутрішніми протиріччями виявилась наочно недостатньою для »урятування країни...« Необхідна була нова, соціалістична революція для того, щоб вивести країну з тупику, »з сліпого кута« імперіалістичної війни і господарчого розвалу. Ця революція прийшла у висліді Жовтневого Перевороту. (І.В.Сталін, »Правда«, »Жовтневий переворот і нац. питання«, 6 і 19 листодада 1918 року).

І далі: »До переходу влади в руки Рад Росія стояла на межі катастрофи. Панівні класи капіталісти, поміщики та іхні прислужники—меншовики і есери,—неспроможні були врятувати Росію від остаточного економічного розпаду й загибелі. І тільки наша большевицька партія, авангард робітничого класу, знайшла правильний шлях до ви-

ходу з надзвичайно тяжкого становища, що тоді утворилося.

Сміливий заклик Леніна і товариша Сталіна до робітників і трудящих селян взяти долю Росії в свої руки знайшов гарячий відгук у народних масах. Ради робітничих, солдацьких і селянських депутатів стали единою і всеосяжною владою в країні». (М. І. Калінін, »статті і промови«, 1945—1946, стор. 51. укр. видання).

Большевики, захопивши владу до своїх рук в перебігу революції, проголосили:

1. експропріацію поміщицьких земель і передачу їх селянам,
2. експропріацію фабрик і заводів і передачу їх до рук робітничої класи;
3. припинення війни (розрив з імперіялізмом) та опублікували таємні договори в яких розвінчали політику загарбання чужих територій;
4. самовизначення працюючих мас пригнічених народів та визнали незалежність Фінляндії.

Цими демагогічними гаслами большевики вибили ґрунт спід ніг, як представників білої «Єдіної Неделімої» так і національних урядів окраїн.

Захопивши владу до своїх рук в центрі Москви, большевики на московських багнетах понесли революцію на окраїни. Національні уряди оголосили війну большевицькому урядові центру і почали формувати національні полки, але значна кількість робітників і селян пішла за большевиками. Не маючи достатньої сили для боротьби проти московської навали, національні уряди змушені були звернутись за допомогою до урядів західних держав. Большевики скористали з цього для шаленої пропаганди проти національних урядів, що кали »Західніх імперіялістів« проти своїх робітників та застосували »самовизначення« з гаслом »вся влада ючим масам пригноблених національностей«. Своїми з⁷ заходами большевики остаточно відірвали значну частину⁷ ників і селян гноблених націй від їх національних урядів, підпорядкували їх переведенню большевицької революції окраїнах.

Ось що писав з цього приводу Сталін:

»Жовтневий переворот тільки зміцнив союз робітників і селян окраїн з робітниками і селянами Росії, ... Війна ж національних урядів« проти советської влади довела їхній флікт з цими »урядами« до цілковитого розриву з ними

відвертого повстання проти них. Так склався соціалістичний союз робітників і селян всієї Росії проти контрреволюційного союзу буржуазних «урядів» окраїн Росії». (Сталін,—»Жовтневий переворот і національне питання», «Правда» №р. 241 і 250 з 6 і 19 листопада 1918 року).

Вирішальну роль щодо підпорядкування працюючих мас окраїн переведенню Москвою большевицької революції на окраїнах відіграли агенти большевицької Москви на окраїнах—місцеві комуністи. Згідно з комуністичною засадою щодо підпорядкування національно визвольних рухів інтересам пролетарської революції, вони, в протилежність московським комуністам, які проголосували »самовизначення націй аж до відокремлення«, настоювали на »добровільному з'єднанні« працюючих окраїн з працюючими Москви. У висліді настирливих великороджавницьких заходів і демагогії большевицької Москви з одного боку та національно-зрадницької діяльності окраїнських комуністів з другого боку, большевицька Москва під час громадянської війни, під час, коли вирішувалась доля большевицької »Єдиної Неделімої«, підпорядкувала інтересам своєї боротьби значні людські сили національних окраїн (замість комплектування Червоної Армії добровольцями застосувала обов'язкову військову повинність), використала значні продовольчі резерви національних окраїн (застосувала систему військового комунізму в р. 1918, використала величезні економічні ресурси та підпорядкувала собі збройні сили »братніх республік« (Директиви ЦК РКП про військову єдність советських республік, травень 1919 рік).

Тому, що документ про підпорядкування большевицькій Москві збройних сил і ресурсів »братніх республік« дуже нагадує де в чому »Маніфест Комітета Визволення Народів Росії« подаємо його повністю:

- »Беручи до уваги:
- 1) що РСФСР змушенена в союзі з братніми Советськими республіками України, Латвії, Естонії, Литви і Білорусі, провадити оборонну боротьбу проти спільного ворога—світового імперіалізму і підтримуваної ним чорносотенної і білогвардійської контрреволюції;
 - 2) що необхідною умовою успіху цієї війни є єдине командування всіма загонами Червоної Армії і найсуworіша централізація в розпорядженні всіма силами і ресурсами соціалістичних республік, зокрема всім апаратом військового постачання, а також залізничним транспортом, як найважливішим матеріальним фактором війни, що має першорядне значення не

тілки для виконання військових операцій, але і для постачання Червоної Армії бойовим і речевим майном і продовольством, ЦКРКП ухвалив:

1. визнати безумовно необхідним на весь час соціалістичної оборонної війни об'єднання всієї справи постачання Червоної Армії цід єдиним керівництвом Сінітета Оборони і інших центральних установ РСФСР;

2. визнати безумовно необхідним на весь час соціалістичної оборонної війни об'єднання залізничного транспорту і керування залізничною мережою на всьому просторі братніх Соціалістичних Республік під керівництвом і правлінням Народного Комісаріату Шляхів Сполучення РСФСР:

3. визнати несумісним з інтересами оборони існування в братніх Советських Республіках окремих органів постачання Червоної Армії і окремих комісаріятів шляхів сполучення і настоювати на перетворенні таких на час війни у відділи органів постачання Червоної Армії РСФСР і Народного Комісаріату Шляхів Сполучення РСФСР:

4. визнати належним до скасування всіх декретів, що стосуються до постачання Червоної Армії і залізничного транспорту або управління залізничною мережою, поскільки вони є в протиріччі з постановами і декретами регулюючими постачання Червоної Армії РСФСР, а також управління залізничним транспортом і залізничною мережою РСФСР” (Ленінський збірник XXXIV, стор. 120, 121).

Перелічені вище заходи більшевицької Москви забезпечили її перемогу у громадянській війні. Але під кінець громадянської війни виникла нова загроза, загроза викликана застосованою більшевиками системою військового комунізму. Суть військового комунізму полягала в тім, що советська влада поставила під свою контролью всю промисловість і постачала товарами широкого вжитку виключно Червону Армію; ввела монополію торгівлі хлібом, заборонила приватну торгівлю хлібом і застосувала продрозкладку, за допомогою якої забирала у селян хліб для постачання Червоної Армії і робітничих районів; ввела загальний обов'язок фізичної праці для всього населення. Ця система міроприємств викликала чимраз більше незадоволення серед населення, особливо серед селянства, у якого безкоштовно забирали продукти. Незадоволення селянства продрозкладкою під кінець громадянської війни вилилось в селянські повстання в ”братніх республіках”, що й при-

мусило більшевицьку Москву на Х. З'їзді комуністичної партії (березень, 1921) винести рішення про перехід від продрозкла до продподатку, про перехід від військового комунізму до нової економічної політики (НЕП).

Суть НЕП-у зводилася до слід.: заміна продрозкладки прод-податком, який був розміром менший ніж продрозкладка і селянин свої лицьки міг вільно продавати; дозвіл вільної приватної торгівлі і дрібної приватної промисловості.

"Ленін вважав, що деяка воля товарообміну утворить зацікавлення господарче у селянина, підвищить продукційність його праці і приведе до швидкого піднесення сільського господарства, що на цій основі буде віdbudovuvat's' державна промисловість і витискуватись приватний капітал, що накопивши сили і засоби можемо утворити міцну індустрію—економічну основу соціалізму, і потім перейти до рішучого наступу, щоб знищити залишки капіталізму в країні.

Військовий комунізм був спробою взяти фортецю капіталістичних елементів міста й села штурмом, лобовою атакою. В цьому наступі партія забігла далеко наперед, ризикуючи відрватись від своєї бази. Тепер Ленін запропонував відступити трошки назад, відступити на певний час ближче до свого тилу, перейти від штурму до більш тривалішої осади фортеці, щоб, накопивши сили, знову перейти до наступу". (Історія ВКП(б), стор.245)

Крім заміни політики військового комунізму новою економічною політикою, важливим вирішенням Х-того з'їзду було рішення по національному питанню:

"Рішення Х-того з'їзду про НЕП. забезпечило міцний економічний союз робітничої кляси і селянства для побудови соціалізму. Цьому основному завданню служило й друге рішення з'їзду-по національному питанню. Доповідь по національному питанню зробив тов. Сталін. Ми ліквідували національне гноблення - говорив тов. Сталін, але цього не досить. Завдання полягає в тім, щоб ліквідувати важкі наслідки минулого, господарчу, політичну і культурну відсталість раніш гноблених народів. Треба допомогти їм догнати в цьому відношенні центральну Росію.

Тов. Сталін вказав даліше на два антипартийних ухили в нац. питанню: великороджавний (великоруський) шовінізм і місцевий націоналізм. З'їзд засудив обидва ухили як шкідливі і небезпечні для комунізму і пролетарського інтернаціоналізму. Разом з тим

скерував головний свій удар проти великорадянськості, як головної небезпеки, тобто проти залишків і пережитків такого відношення до національностей, яке проявляли до неросійських народів великоросійські шовіністи за царизму». (Історія ВКП(б), стор. 246).

Введенням замість продрозкладки продподатку та скеруванням головного свого удару »проти великорадянськості, як головної небезпеки... на окраїнах, большевицька Москва й на цей раз спрітно ошукала народні маси та »комуністів-самостійників« окраїн і врятувала свою »Єдину Неделімую« від розпаду й загибелі.

В короткім часі, тобто коли большевицька Москва »звільнена« від японців останній шмат »советської землі«, (жовтень 1922), коли розв'язала свої руки на зовнішньому відтинку, вона негайно ж приступила до »далінішого зміцнення союза народів Советської країни« і в грудні 1922 р. на ~~Л~~. Всесоюзному З'їзді Советів нею було утворено »добровільне« державне об'єднання Советських народів-ССР. Цю подію большевики облудно висвітлюють в такий спосіб:

»Тепер всі ці республіки об'єдналися в єдиний союз советських держав,--в ССР, на основі добровільності і рівноправності, зі збереженням за кожною з них права вільного виходу з Советського Союзу.

Утворення Союза Советських Соціалістичних Республік означало зміцнення советської влади і значну перемогу ленінсько-сталінської політики партії большевиків по національності питанню». (Історія ВКП(б) ст.249).

Для пригнічених большевицькою Москвою народів утворення ССР означало втрату і тіні самостійності, що існувала до того часу хоч про людське око,, та цілковите залучення, влиття їх до складу большевицької »Єдиної Неделімої«.

Застосуванням НЕП(у), та утворенням »державного союзу братніх Республік—ССР«, большевицька Москва склала собі передумови до нагромадження сил і засобів для »утворення міцної індустрії-економічної основи соціалізму« та до розвитку »культури національної формою і соціалістичної змістом«, аби »потім перейти до рішучого наступу, щоб знищити рештки капіталізму в країні«. Широко розгорнулось піднесення сільського господарства, промисловості, товарообміну і всього народного господарства в цілому. Підсилився розвиток культури »національної формою і соціалістичної змістом« в »багатьох республіках« та змінився тиск її проти культурного ренесансу гноблених народів, ренесансу, що був продов-

женням національного відродження, виявленого ними під час національних революцій 1917 року.

Цілковите державне (національне, політичне, соціальне, економічне і культурне) підпорядкування »братніх республік« викликало підсилення спротиву проти большевицької Москви з боку комуністів-самостійників та породило опозицію проти Москви між комуністами окраїн, що вірили в можливість будування своїх незалежних комуністичних республік в межах СССР. На Україні це виявилося в Шумськізмі, Волобуєвщині, Хвильовиці, Скрипниківщині.

Але большевицька Москва, нагромадивши сили і засоби, переводить »розгорнутий наступ соціалізму по всьому фронту« (1929-1934 р.р.).

Під час ліквідації куркульства, як кляси, та »розгорнутого наступу соціалізму по всьому фронту«, проголошених 16-тим з'їздом партії в 1930 році, большевицька Москва руками московських робітників-комуністів (московських робітників було надіслано на окраїни »допомагати« братнім народам перевести суцільну колективізацію) та московських партійних керівників, що їх було надіслано з Москви для переведення чистки націоналістичних елементів в комуністичних партіях »братніх республік« (на Україні Постишев) було фізично знищено мільйони національного населення окраїн. Особливо ницівної форми набирає боротьба большевицької Москви проти всього національного, на окраїнах з часу приходу до влади в Німеччині Гітлера. З того часу й до самої війни 1941 р. в кожному нацменові починають вбачати потенційного ворога большевицької »Єдиної Неделімої« та підшивають зв'язок з інтервенціоністськими елементами.

В одній Україні в період між 16 та 17 з'їздами ВКП(б) (1930-1934 р.) було знищено понад 6 мільйонів українців. Не проминув московський наступ і українських комуністів-самостійників та різної ранги Кочубеїв, що підняли галас проти »повороту від ленінської нац. політики до відвертого російського націоналізму.« Коли вірити джерелам, то »Саме в 1933 році «вичищено» з КП(б)У 27 тисяч українців-комуністів, 277 українців - секретарів райпаркомів, 248 комуністів—голов районкомів, 158 конуністів - українців — голов Рай К К і 1300 членів комсомолу »охоплених заразою петлюрівщини« (Наша Боротьба, Орган Орг. Бюро УДРП, ч.4. 1947 р. стор. 24).

Підводячи підсумки »досягнень« за звітний період (1930-1934) Сталін в своїй доповіді на ХVІІ з'їзді в 1934 році говорив:

”ССР за цей період перетворився в корені, скинувши з себе обличчя відсталості і середньовіччя. З країни аграрної він став країною індустріальною. З країни дрібного, одноосібного сільського господарства він став країною колективного великого механізованого сільського господарства. З країни темної, неграмотної і некультурної він став вірніш стає країною громатною і культурною, покритою великою мережою високих, середніх і нижчих шкіл, діючих мовами національностей ССР”. (Сталін, „Питання ленінізму,” стор. 553).

І далі: ”...пережитки капіталізму в свідомості людей значно більше живучі в галузі національного питання ніж в любій іншій галузі.

....Багацько думають, що гріхопадіння Скрипника є поодинокий випадок, виняток з правила. Це не вірно. Гріхопадіння Скрипника і його групи на Україні не є винятком. Такі ж вивихи спостерігаються у окремих товаришів і в інших національних республіках.

...Головну небезпеку складає той ухилені, проти якого перестали боротись і якому дали, таким чином, розростись до державної небезпеки. (Триваля оплески).

В Україні ще зовсім недавно ухилені до українського націоналізму не складав головної небезпеки, але коли перестали з ним боротись і дали йому розростись до того, що він зімкнувся з інтервенціоністами, цей ухилені став головною небезпекою”. (Сталін, Питання Ленінізму, стор. 473-474).

Як бачимо з вище наведеного у висліді ”наступу по всьому фронту” за період 1930 - 1934 р.р. селян окраїн загнано до колгоспів, але в зв'язку з тим що ”свідомість людей в її розвиткові відстає від їх економічного становища, та що ”...пережитки капіталізму в свідомості людей значно більше живучі в галузі національного питання, ніж в любій іншій галузі, ...” головною небезпекою й надалі проголошується ”місцевий націоналізм” та закликається до нещадної боротьби проти нього. I 17-ий з'їзд 1934 року приймає рішення, що ”основне завдання другої п'ятирічки—остаточна ліквідація капіталістичних елементів”, подолання пережитків капіталізму в економіці і свідомості людей,.... ”(ВКП(б) в резулюціях, ч. II, стор. 59I).

Нищівна боротьба большевицької Москви проти національних залишків в нац. республіках з одного боку, та плекання російського націоналізму з другого боку, червоною ниткою проходить і в період між 17-им і 18 им з'їздами (1934-1939). Підсумки цієї боротьби проти національних ознак окраїн та плекання російського націоналізму подає Сталін у своїй звіт-

ній доповіді, на 18-тому з'їзді партії в 1939 році в слідуючих твердженях:

»Особливість радянського суспільства нині у відміну від любого капіталістичного суспільства полягає в тім, що в ньому немає більше антагоністичних, ворожнечих кляс, експлуататорські кляси ліквідовано, а робітники, селяни і інтелігенція, що складають радянське суспільство, живуть і працюють на засадах дружньої співпраці.

...Радянське суспільство, звільнене від пут експлуатації, не знає ... протиріч, вільне від клясових сутичок і являє картину дружньої співпраці робітників, селян, інтелігенції. На основі цієї спільноти і розгорнулись такі рушійні сили, як морально-політична єдність советського суспільства, дружба народів ССР, советський патріотизм«. (Сталін, Плання Ленінізму, стор. 589).

Що ж забезпечило большевицькій Москві добитись таких «досягнень»? Відповідь на це питання твердить, що »Не розбивши націонал-ухильників всіх та всіляких мастей (гатунків), ми не змогли б виховати народів в дусі інтернаціоналізму, не змогли б відстояти прапора великої дружби народів ССР, не змогли б збудувати Союз Советських Соціалістичних Республік«. (Історія ВКП(б), стор. 344).

Таким чином, побудова большевицької »Єдиної Неделімої« відбулась дякуючи нещадному знищенню всього національного в »братніх республіках«.

Але не такими були морально-політична єдність советського суспільства, дружба народів ССР, советський патріотизм, якими б хотіли їх мати кремлівські можновладці, бо не дивлячись на нищівний терор у відношенні до »братніх« республік ім не удалося викорінити святого національного патріотизму гноблених націй і народів. З вибухом війни 1941 року »морально-політична єдність советського суспільства, дружба народів ССР, советський патріотизм«, відразу ж розлетілись. Гноблені Москвою народи не мали жадного бажання захищати большевицьку »Єдину Неделімую«. Частина з них сотнями тисяч пішла до німецького полону, а більш національно свідомі елементи гноблених Москвою народів піднялися зі зброєю в руках на боротьбу, як проти московського, так і проти німецького імперіалізмів (УПА) за здійснення своєї Самостійної Держави, і в боротьбі цій показали нечуваний Москвою і Берліном національний патріотизм і жертвеність..

Врятував більшевицьку "Єдину Неделімую" "великий російський народ", що на нього сперся московський більшевизм під час війни, та загарбницька політика Гітлера у відношенні до гноблених Москвою народів, що прагнули до утворення своїх Самостійних Держав. Так було. І це визнав Сталін, коли по закінченні другої світової війни в своїй промові перед старшинським складом Червоної Армії (травень 1945) заявив, що російський народ є найвидатнішою нацією з усіх націй, які входять до складу Советського Союзу, і що він »заслужив в цій війні загальне визнання як керівна сила Советського Союзу серед усіх народів нашої країни....«

З другого ж боку, аби затуманювати голови зовнішньому світові керівники більшевицької »Єдиної Неделімої« продовжують твердити, що у війні 1941-1945 р.р. »виявилося, що політико-моральний стан і єдність нашого народу вищі, ніж гадали наші вороги і наші друзі за межами СССР. Що до нашої країни, то у нас ніхто не сумнівався в єдності, непохитності народу, в його безмежній віданості батьківщині і готовості відстоювати її незалежність і свободу. Та й важко було сумніватися, бо наш народ — робітники, селяни, інтелігенція — єдиний, монолітний, рядянський духом; кожна з частин цього единого цілого змагається в патріотизмі, праці і боротьбі проти ворога. Весь народ в цілому являє собою джерело величезної духовної і політико-моральної могутності. (М.І. Калінін, «Статті і промови», 1945—1946 р. стор.93). І далі: »Національна політика радянської влади з повним правом називається ленінсько-сталінською національною політикою. Вона дає можливість найповнішого розвитку національної державності, національної культури. Саме така політика, безумовно, зміцнила Радянський Союз, що особливо яскраво виявилося у винятковій солідарності всіх націй у найтяжчі дні нашої вітчизняної війни проти гітлерівської Німеччини«. (там же стор.55)

Ось коротко той досвід, що його врахували творці »Схеми« та застосувавши до якого найновіші досягнення »сучасної науки про суспільство« подали у вступі до »Схеми« підсумки і висновки, на підставі яких побудували свою »Схему Національно-Трудового Устрою«, майбутньої »Єдиної Неделімої«.

Приступаючи до викладу висновків з історичного досвіду, творці »Схеми« відразу ж заявляють, що »треба відмовитись від наявних ілюзій, утопічних крайностей, від відживших теорій, марксівських блудів і тверезо поставитись до реальної дій-

сности» (Схема», 1944, стор.7.) та твердять, що »Національна Революція несе здійснення відвічних прагнень народів Росії і відновлення їх прав« (там же, стор. 91), а також, що »... ідея Росії є ідея справедливого суспільного життя, ідея здійснення правди на землі і саморозвитку не тільки ради себе, але і ради других....« (там же стор. 13).

Читаючи ці твердження сподіваєшся, що творці »Схеми« десь скажуть: »Ми хочемо знищити більшевизм і будувати нову Росію в її етнографічних межах, а всі до цього часу гноблені Москвою народи теж нехай будують свої Семостійні Держави в їх етнографічних межах.«

Але ні, Творці »Схеми« цього не сказали й не скажуть, бо вони »тверезо« ставляться до реальної дійсності. Вони відкидають лише те, що привело царську Росію до революції і загрози розвалу »Єдіної Неделімої«, що привело до краху уряду Львова-Мілюкова-Керенського, що неминуче веде більшевицьку Москву до розвалу Червоної »Єдіної Неделімої«, а намагаються використати все те, що на їх думку дасть їм змогу урятувати її зберегти »Єдину Неделімую“ в новій формі у формі „Національно-Трудової Росії“.

Всі надбання й засоби, які досягнено Сталіном в урятуванні і скріпленні більшевицької »Єдіної Неделімої“, що виявилися придатними для цього, творці »Схеми“, не відкидають, і намагаються використати їх в урятуванні і скріпленні своєї »Єдіної Неделімої“, а відкидають лише те, що на їх думку у Сталіна є ілюзорним, утопією, блудом. Сталін в рятуванні, скріпленні і розбудові більшевицької »Єдіної Неделімої“ вихідив з засад історичного матеріалізму і мав на меті збудувати свою »Єдину Неделімую“, як ”передовий загін“, як ”базу всесвітньої комуністичної революції“ й побудови комунізму у всьому світі. На своєму ”будівничому шляху“ Сталін пройшов такі етапи: від клясової солідарності ”передового“ московського пролетаріату до клясової солідарності його з пролетаріатом окраїн; 2) від союзу московського пролетаріату з московським селянством, до союзу їх з пролетаріатом і селянством окраїн проти окраїнних національних урядів, та до утворення ”робітничо-селянських“ урядів на окраїнах; 3) від союзу робітників і селян всієї Росії, через ”політичну і військову єдність-братніх Республік“ до утворення державного об'єднання національних республік в ССР; 4) від п'ятьох суспільно-економічних укладів до удержання всієї економіки і ”ліквідації кляс“ та на цій базі до ”морально-політичної єдності советського народу“, ”совет-

ського патріотизму” та ”дружби народів ССРС” на чолі з ”великим російським народом”.

Творці ”Схеми” мають на меті будувати свою ”Єдину Неделімую”, не як базу всесвітньої комуністичної революції й побудови комунізму у всьому світі, а як могутню московську імперію для себе, для московського народу. Вони не відкидають надбань (особливо територіальних) і засобів, яких досягла Москва на протязі своєї історії і особливо большевицька Москва а прагнуть використати ті надбання й засоби для урядування, закріплення, розбудови і скріплення своєї ”Єдиної Неделімої”. Але відповідно до своєї мети, іншої мети, аніж мета большевицької Москви, творці ”Схеми” відповідно підводять інші соціологічні засади під ці надбання і засоби і надають інше їм офарблення. Вони протиставляють свою мету меті большевицької Москви і згідно з цим відкидають історичний матеріялізм, що є засадою до досягнення нею своєї мети, а замість нього підводять під ці надбання і засоби большевицької Москви іншу зasadу, зasadу ідеалістичної соціології — Національно-Трудовий Солідаризм.

Протилежність своєї ідеології і мети, ідеології і меті большевицької Москви творці ”Схеми” формулюють так: ”Ідеям комунізму ми протиставляємо нову ідею Національно-Трудового Солідаризму! Комуністичній партії ми протиставляємо нову силу Національно-Трудового Руху! Насильству інтернаціоналізму ми протиставляємо силу російських націоналістів”. (”Схема”, 1944, ст. 95).

І далі: ”Большевизм, що поневолив народи Росії і перетворив її в дослідне поле комунізму—базу світової комуністичної революції являється перешкодою на шляху установлення нового національно - трудового устрою.

Патріотичні гасла більшевиків служать лише тимчасовим прикриттям для їхньої комуністичної мети, прикриттям їхньої інтернаціональної суті.

...У знищенні більшевизму і в побудуванні Нової Росії—мета Національної Революції. Національна Революція—це єдиний шлях звільнення народів Росії від большевизму”. (Там же стор. 90).

Коротко і ясно: боротьба проти большевизму за національно-трудову ”Єдину Неделімую”.

Відповідно до ідеології і мети ”Національно-Трудового Руху” та врахувавши досвід своїх попередників, що до рятування ”Єдиної Неделімої”, творці ”Схеми” формували свої

тези-висновки, які й поклали як засади до розбудови нового "Національно-Трудового Устрою" Московської імперії.

Наводимо основні тези-висновки:

"5. Особистість не може жити на самоті. Люди створюють суспільні з'єднання: родину, рід, племя, народ і націю. Суспільні з'єднання виникають з природного тяготіння людей одного до другого, з усвідомлення людьми спільноти інтересів. В процесі боротьби за існування, в спільному подоланні людьми зовнішніх сил природи, вроджений інстинкт солідарності дає початок організованій співпраці і взаємодопомоги.

Солідарність є головна сила, що утворює різноманітні форми суспільного життя, від родини до держави".

ІІ. Розвиток людського суспільства супроводжується двома основними протилежними тенденціями: солідаризацією і боротьбою. Виникнення і наявність в суспільстві боротьби ворогуючих груп, (напр. клас) є наслідком порушення природної солідарності, є проявом дефекта суспільної свідомості.

Перевага первісної солідарності в суспільстві зміцнює його і приводить його до прогресу. Перевага тенденцій боротьби веде суспільство до виснаження і занепаду.

Шлях розвитку суспільної свідомості веде від інстинктивної і вродженої солідарності, до солідарності свідомої, національної і вселюдської.

16. Солідаризуюче суспільство не може бути необмеженим; воно обмежується межами усвідомлення його членами своєї спільноти і своєї едності. Коли ця свідомість давно вже переросла вузькі феодальні або клясові рамки, то ідеї інтернаціонального братерства ще далеко не стали всезагальним надбанням.

Тому не на космополітичних і інтернаціональних теоріях, а лише на вроджених національних почуттях, тобто на народній самосвідомості, на почуттях любови до батьківщини і свого народу, можливе органічне об'єднання людей.

Таким чином не стани і кляси, а народи і нації являються природними формами утворення солідаризуючихся суспільних груп.

17. Нація є органічне об'єднання людей (навіть різних народностей) усвідомивших свою єдність, що творять свою власну культуру, що зв'язані до одного

спільністю цієї культури, спільністю економіки, державних і духовних інтересів, загальним історичним минулім, а головне, єдиним прагненням на майбутнє.

Націю можуть утворювати один або декілька народів і народностей. Але жаден нарід і жадна народність, що утворюють націю, не гублять в нації своєї самобутності в культурній і суспільній творчості. Навпаки, їх народний, культурний вклад стає загально-національним скарбом, а суспільна культура стає їхньою культурою.

Національна творчість є не тільки сукупна творчість сучасників, але і творча спадщина всіх попередніх поколінь. В нації збігається творча цілеспрямованість сучасників, в нації здійснюються історичне унаслідування.

20. Російська нація є міцна сім'я народів і народностей, що об'єдналися навколо російського народу і усвідомили на протязі багатовікової сумісної історичної судьби, спільність державних, економічних і культурних інтересів.

Життезадатність російської нації доведена богатократно повторюваною, упертою і тривалою зовнішньою і внутрішньою боротьбою, що супроводила історичний процес утворення нації і приводила завжди до чимраз більшого її зміцнення.

Російський нарід, дякуючи високому рівневі своєї культури, дякуючи своїй численності і географічному положенню відогравав об'єднуючу роль в творенні Російської Нації, але ця роль не мусить означати панування і переваги росіян над іншими народами. Всі сини Російської нації рівноправні: великорус і тунгус, мордвин і калмик. В дальнішому своєму розвиткові Російська Нація не потребує ні примусу, ні підкорення; її істотність ґрунтується на вільному волівиявленні народів.

22. Тому, що ідея Росії є ідея справедливого суспільного життя, ідея здійснення правди на землі і саморозвитку не тільки ради себе, але й ради інших, то, визнаючи самобутність Росії, як культурно-історичного явища, слід визнати і світове покликання нашої батьківщини".

В тезах ч. 5, II, 16, творці "Схеми" твердять, що людина має "вроджений інстинкт солідарності", який "дає початок організованій співпраці і взаємодопомоги" між людьми. На ґрунті цього вродженого інстинкту солідарності люди утворюють суспільні з'єднання: "родину, рід, племя, народ і на-

цю” а також ”солідарність є головна сила, що утворює різноманітні форми суспільного життя, від родини до держави”.

Таким чином, в роджений інстинкт солідарності за авторами ”Схеми”, обумовлює і суспільні з’єднання — родину, рід, племя, народ і націю, і форми суспільного життя, — від родини до держави.

Але розвиток людського суспільства, твердять автори ”Схеми” супроводжується двома тенденціями: солідаризацією і боротьбою. Наявність у суспільстві боротьби (напр. кляс) є наслідком порушення природної солідарності, є проявом дефекта суспільної свідомості і веде суспільство до виснаження і занепаду. Перевага ж тенденції первісної солідарності веде суспільство до прогресу.

”Шлях розвитку суспільної свідомості—твердять автори ”Схеми”—веде від інстинктивної і вродженої солідарності, до солідарності свідомої, національної і вселюдської”.

Солідаризуюче суспільство—за авторами ”Схеми”— не може бути необмеженим; воно обмежується межами усвідомлення його членами своєї спільноти і своєї єдності. Ця свідомість давно вже переросла феодальні і клясові рамки, а ідеї інтернаціонального братерства ще далеко не стали всезагальним надбанням. Тому не на космополітичних і інтернаціональних теоріях, а лише на вроджених національних почуттях, тобто на народній самосвідомості, на почуттях любові до батьківщини і свого народу можливе органічне об’єднання людей, ”... не стани і кляси, а народи і нації являються природними формами утворення суспільних груп”.

Коли б автори тез були націоналістами, (а нѣ націоналшовіністами), що ведуть боротьбу за волю народам і волю людини, то національно-трудовий солідаризм привів би їх до висновків, що вони прагнуть до повалення большевицької »тюрми народів« і до побудови на її руїнах нової Росії в етнографічних її межах, а також не будуть (принаймні) заперечувати побудові Самостійних Держав народами звільненими від московського большевизму. Але автори »Схеми« до таких висновків не прийшли й не прийдуть ніколи, бо вони є послідовними шовіністами і імперіялістами, гідними всіх своїх попередників, вони є гідними носіями незмінної »русскої сугі«, якої »і в семі водах не вимить«. Національно-трудовий соліда-

різм покликано ними не для того, щоб дати змогу народам, від століть гнобленим Москвою побудувати свої Самостійні Держави, а навпаки, щоб утримати гноблені народи у складі нової »Національно-Трудової Росії«, щоб урятувати »Єдину Неделімую« від катастрофи, до якої веде її большевизм.

»В знаходженні Росією свого вірного історичного шляху—сенс Національної Революції«—заявляють на стор. 91 своєї »Схеми« її автори. І вони знаходять той шлях в застосуванні до московської дійсності національно-трудового солідаризму. При чому, аби виправдати сенс існування »Єдиної Неделімої«, вони відкидають не тільки право гноблених Москвою націй на утворення самостійних держав, а й право націй бути націями—зводять нації до народів і народностей єдиної »російської нації«.

Це вилучання вони попереджують »науковими« визначеннями нації взагалі (тези ч. 17.), щоб потім перенести його на визначення »російської нації«, вірніш, на вилучання доцільності існування Московської імперії зокрема (теза ч. 20).

В своєму визначенні нації автори »Схеми« відкидають якраз саме ті чинники (елементи), що визначають націю, а натомість

висувають ті ознаки існування імперії, до яких завжди праґнула московська »Єдінай Неделімая«, а саме: вони замість —нація е стала спільність людей, визначають—нація е органічне об'єднання людей, (навіть різних народностей); замість - нація визначається спільністю походження (людей), мови, території, економічного життя, психічного й духовного складу, який виявляється в спільноти національної культури,—нація визначається усвідомленням (людей) своєї єдності, що творять власну культуру, що зв'язані до одного спільністю цієї культури, спільністю економіки, державних і духовних інтересів, загальним історичним минулім, а головне, єдиними праґненнями на майбутнє. Коротко кажучи, ті ознаки, (»крім об'єднання«), що їх наводять автори »Схеми«, властиві тій чи іншій нації, монолітній, свідомій нації, яка сформувалась при взаємодії наведених ними чинників, але в приміненні до російської дійсності—це є праґнення позбавити гноблені нації найменших національних ознак, асиміляція, розчинення їх в Національно-Трудовій »Єдінай Неделімай«.

Само ж визначення Російської Нації, що його подають автори »Схеми« в тезі ч. 20, є не що інше, як формульований в злагодненій формі висновок з процесу утворення Російської Імперії. Цей процес утворення »Єдінай Неделімої« подається як »добровільне об'єднання« навколо московського народу

інших народів і народностей, що "усвідомили" на протязі довговічної спільноти історичної долі, спільність державних, економічних і культурних інтересів. Шкода, що автори "Схеми" не подають, в який спосіб московський народ за допомогою свого "високого культурного рівня" "допомогав" тунгузам, калмикам і іншим народам перейти від іхніх "вроджених національних почуттів" до "усвідомлення" ними спільноти інтересів з московським народом.

Незрозумілим для нас є твердження авторів "Схеми" про те, що життєздатність Російської Нації (читай імперії, прим. автора) доведено багаторазово повторювано упертою і довготривалою зовнішньою і внутрішньою боротьбою...", бо згідно з попереднім твердженням авторів, процес утворення Російської Нації відбувався, як процес добровільного об'єднання навколо московського народу інших народів, що усвідомили спільноту своїх інтересів з інтересами московського народу.

Твердження авторів "Схеми" про те, що "в дальнішому своєму розвиткові Російська Нація (читай Російська імперія, прим. автора) не потребує ні примусу ні підкорення; її істотність ґрунтуються на вільному волівиявленні народів", не нове з уст московських загарбників і жадних коментарів не потребує.

Заява творців «Схеми» про те, що »Всі сини російської нації (читай імперії, прим. автора),—великорус і тунгус, мордвин і калмик», розрахована на заспокоєння віками гноблених Москвою народів, бо мовляв, у Національно-Трудовій Росії ви вже не будете »інородцями«, чи »нацменами«, а посидете місце поруч з москалями, як рівноправні з ними синці »Єдиної Неделімої«.

Кляси, клясову боротьбу і клясовий солідаризм, за допомогою яких большевики в свій час урятували »Єдину Неделімую«, творці »Схеми«, що »тверезо ставляться до реальної дійсності« рішуче відкидають, удаючи, що цим вони обезабрюють большевизм. Насправді зараз большевики самі вже не культивують в своїй »Єдиній Неделімой« клясової боротьби і клясової солідарності, а мають іх лише як експортний товар для підбиття інших націй і народів. Але творці »Схеми« не відкидають тих »досягнень«, яких дійшов большевизм в процесі зміцнення і розбудови большевицької Москви, а виходять з тих досягнень до рятування »Єдиної Неделімої«.

Большевики в процесі зміцнення і розбудови своєї »Єдиної Неделімої« ліквідували кляси, дійшли до удержання всієї економіки і на базі цього »добилися« »морально-політичної едності советського народу«, що виявляється в »советському па-

тріотизмі« та »дружбі народів ССР на чолі з великим російським народом«.

Чи творці »Схеми« вірять в ці большевицькі »досягнення«, чи не вірять, але вони їх приймають.

Відповідно до своєї ідеології та мети вони для цих прийнятих »досягнень« підбирають оформлення, яке відповідало б змістові їхньої »Єдиної Неделімої«, а саме:

1. замість ССР—Національно-Трудова Росія (теж союз на держава).

2. замість советський народ (до якого зараховують всі підсоветські нації)—Російська Нація (до якої зараховують всі нації і народи гноблені від століть Москвою);

3. замість багатонаціональність советського народа—багатонародність Російської Нації (читай багатонародність Російської імперії — (прим. автора);

4. замість морально-політична єдність советського народу—національно-трудовий солідаризм Російської Нації (читай національно-трудовий солідаризм російської імперії, --- прим. автора);

5. замість советський патріотизм—московський патріотизм;

6. замість дружна сім'я народів на чолі з великим російським народом—Російська Нація (читай московська імперія), »міцна сім'я народів і народностей, що об'єдналися навколо російського народу..... Російський народ, дякуючи високому рівневі своєї культури, дякуючи своїй численності і географічному положенню, відіграв об'єднуючу роль в творенні Російської Нації...« (читай: московський народ відігравав загарбницьку роль в творенні Московської імперії).

Розділ II.

ЯК ПІДМОСКОВСЬКІ НАРОДИ »ДОБРОВІЛЬНО« ОБ'ЄДНУВАЛИСЬ НАВКОЛО МОСКОВСЬКОГО НАРОДУ?

Лінію зовнішньої політики, що за весь час історії Москви мала експансивний характер, визначало московським володарям географічне положення і ненаситний грабіжницький дух, що спонукав їх до щораз дальших територіальних зазіхань.

Пряма лінія дії незмиваемої «русскої суті» веде від Івана III-го, через Петра I, Катерину II, »великого Сталіна« до творців »Схеми« і виявляється в одних і тих же напрямках і методах політики агресії.

Часи Івана III. (1462-1505) були часами остаточного сформування московської національної держави. Як об'єднувач всіх етнографічних московських земель, він накреслює програму загарбань московської нації. На перший плян він ставить — приєднати до Москви українські землі, що входили до складу польсько-литовської держави. Друга лінія експансії скеровується в бік Балтійського моря, — »вікно в Європу«. Ці дві лінії московського імперіалізму залишилися актуальними впродовж цілої історії аж до сьогодні.

Іван ГУ. (Грозний) визначає (під кінець 16 століття) ще два напрямки праґнень московської експанзії, а саме: опанування шляху по Волзі і Камі для здобуття доступу до середньо-азійських і прикаспійських держав та Північного Кавказу; прогласти шляхи до Сибіру. З цією метою року 1556 Москва завойовує Казанський і Астраханський Ханати. Камським шляхом Москва переходить за Урал і починає завоювання Сибіру, а через Тюмень прямує до Бухари і Хіви.

Разом з підкоренням Середнього Поволжя і Астрахані починається процес перетворення московського царства в російську багатонаціональну державу, процес, що набирає виразного обличчя з підбиттям України і східної частини Білорусі, (1654-1661 рік). Большевицька історіографія, стаючи на захист великоросійського імперіалізму,

висовує Москву, як творчий і організуючий чинник сходу Європи і величезних просторів північної та центральної Азії. «Фактичне злиття всіх областей, земель і князівств в одному цілому було викликане зростаючим обміном між областями, поступово зростаючим товаровим обміном, концентрацією малих місцевих ринків в один всеросійський ринок». (Ленін, Твори, том I. ст. 73).

І далі: »В Росії ролю об'єднувача національностей взяли на себе великоросси». (Сталін „Марксизм і національно-колоніальне питання”, стор. 17).

Це большевицьке пояснення причин творення російської імперії кладе в основу добровільність і свідоме прагнення прилучуваних країн до Москви. Насправді ж, концентрація торговельного ринку була зумовлена односторонніми економічними інтересами панівної нації, а прилучування щораз нових країн провадилось для поширення своєї власної економічної бази і стратегічного забезпечення щораз більших кордонів імперії.

По доброті Казані московський уряд дико розправився з тубільним населенням. Всіх чоловіків було вирізано, а жінок і дітей загнано в рабство. Ще довго народи Середнього Поволжя чинили запеклий опір, але вже тоді Москва почала застосовувати свою політику володіння над загарбленими. Переслідування самостійницьких елементів, насаджування москальів на відібраних землях, підкупство частини казанської знаті, а передусім поширення християнства, щоб за допомогою московського православія, цього інструменту московського імперіалізму, ще міцніше охопити під свої впливи населення. Спираючись на укріплені городки, побудовані на землях Казанського Ханату, Москва посувавася за Урал. І власне ті укріплені городки з військовими залогами, як підпора і охорона московської адміністрації на завойованих теренах, відзначає оту »добровільність« народів творити разом з московським народом одну державу.

18 століття застає Москву далеко поза її етнографічними межами. Просування її на сході проходить порівнююче легко. В першій половині 17 століття Москва спановує весь Західний Сибір, а в другій половині просувавася на північний схід до берегів Крижаного океану, на схід — до берегів Охотського моря, на півден — до Байкалу і на південний схід — до Приамур'я.

Але інші важливі до вирішення питання стояли перед московським урядом, а саме: I. з'єднання з Москвою укра-

їнських і білоруських земель, що були під Польщею, 2. проникнення в Прибалтику, 3. конечність боротьби з Туреччиною та Кримом.

Визвольна війна України проти Польщі і Переяславська угоди спричинили цілковите пересунення сил східної Європи. Одночасно Переяславська угода на віки визначала Москву, як віроломного партнера у міжнародних договорах. Скориставшись з послаблення свого союзника (України) Москва знехтувала властивий зміст угоди, в якій говорилось про взаємну поміч і співпрацю двох рівнорядних суверенних держав і поступово повернула Україну в свою колонію. Через Андрусівську угоду (1667 р.) Москва дістає широку базу для осягнення берегів Чорного моря і Кавказького хребта. Наслідком приолучення України було вступлення Москви в так зв. східне питання. Затраз таки після Андрусівського договору почалися воєнні кроки між Москвою і Туреччиною (1674-1681 р.р.). Москва приєдналася до християнської коаліції проти Туреччини, рушила походом на Крим (vasal Туреччини) і добула Озів (1698 р.). В боротьбі з Туреччиною Москва використовувала ворожнечу між підкореним християнським населенням і турками, виступивши вперше на міжнародному форумі як покровителька православних християн.

Друге питання — проникнення в Прибалтику — не було вирішene через несприятливі обставини в укладі міжнародних сил і через клопоти Москви на півдні.

Початок 18 століття зв'язаний з царюванням Петра I. Приньому російська імперія простяглася від Балтики до Тихого океану і Москва стала одною з сильніших європейських держав. Його оцінка міжнародного стану Москви і шляхи її експансивної політики, які мали запевнити їй назавжди становище світової імперії, залишилися авторитетними і для большевиків. І дійсно, його шляхи, щодо Чорного моря здійснила частково Катерина II, а кліч »до Індії« і перська політика, що її почав Петро I. війною 1722—1729 р.р., стоїть сьогодні як проблема до вирішення і переведення в життя перед советським урядом.

Петро I. дістав у спадщину від 17 віку два питання: 1. турецьке, 2. шведське.

Йому припала заслуга закінчити півторацікову боротьбу за Прибалтику (1721 рік), приолученням до Москви Ліфляндії, Естляндії, Інгрії і Виборгу. »Ми, — говорив Петро, — з тими до світу вийшли, і яких не знали в світлі — сьогодня поважають.«

В 1713 році Петро I. видав указ про переіменування »Московії« на »Росію«, а його піддані з московитян зробились »росія-

нами». Цим було закріплено московське поневолення України, після того, як придушене було повстання українців під проводом гетьмана Івана Мазепи (1709 р.), та запорожського кошового Костя Гордієнка. Переіменування Московії на Росію мало на меті створити історично - правну основу для московського імперіалізму шляхом загарбання для москівщини стародавньої історії і традиції Києва. Очевидно, що таким чином землі українського і білоруського народів почали вважатися за »російські«, чи »руссکі«, а москівщина — »Росія«, як »спадкоємець« української Київської держави, стала вже »легально« ці землі »собирати«. Це їй і вдалося в трьох розборах Польщі (1772—1795 р.р.).

Негайно по закінченні північної війни Петро I. скеровує свою увагу на південь. Московський посол в Ірані доносить про сприятливу ситуацію в Персії і радить втрутитись в її внутрішні справи під приводом боротьби з повсталими феодалами. Москва вбирається в свою випробувану маску ”покровителя християн”, заключає договори з християнськими василами перського шаха і розпочинає війну, що мала зблизити її до теплих морів, а може й до Індії. По успішному закінченню воєнних дій Петро промощує перші шляхи на Кавказі (Баку, Дербент) і на західному та південному берегах Каспійського моря. Ті Петрові успіхи приводять до конфлікту з Туреччиною, і Москва використовує проти неї свою другу зброю, випробувану вже в 17 столітті,—агітацію серед християн, підданих султана, і укладення договору з православними василами Туреччини, Молдавським і Волоським господарями.

Прорубавши вікно в Європу, Петро I. намагався також закріпитися і на сході, вважаючи, що Москва повинна бути посередницею в торгівлі між Європою і Азією. З тією метою він вислав численні експедиції для вивчення Сибіру, шукаючи придатних шляхів для торгівлі.

В 18. столітті Камчатка стає базою для дальнього проникнення на Далекому Сході. Московські промисловці і козаки заволоділи островами, розкиданими по Охоцькому морі, далі досліджували Курильські острови.

Большевики тепер оцінюють Петра I. як світлу постать в історії всіх народів Російської Імперії, як володаря, що виконав цивілізаційну місію, організуючи багатонаціональну державу на сході Європи. ”Мудра діяльність Петра I. значно зміцнила могутність російської держави”, пише журнал ”Большевик” в ч. I0, 1945 рік.

Під кінець 18 століття за часів Катерини II. на чергу прийшло здійснення таких плянів:

I. "з'єднання" решти українських і білоруських земель, що були під Польщею,

2. закріплення в Прибалтиці;

3. дальнє просування до Чорного моря.

Катерина старанно прикривала загарбницьку політику московської імперії фразеологією модної в той час доби освіти, а дипломати за кожною новою анексією і міжнародною акцією, на користь московського імперіалізму, добирали відповідну формулу, що мала виправдати їхні дії і поставити на становище захисників миру і справедливості.

Щоб виконати перше завдання, тобто зайняття всіх українських і білоруських етнографічних територій, Москва довела до повалення Польщі. Москва, виступаючи то за зрівняння в правах некатолицького населення в Польщі з католицьким, то підкупляючи асоціальні елементи, привела до трьох поділів Польщі. В результаті всіляких заходів Москва, як "визволителька", за "згодою" польського сейму залишила свої війська в Польщі і до Москви було приєднано цілу Білорусь, Литву й Україну (без Галичини).

На півдні імперія досягла берегів Чорного моря і далі могла поширюватись тільки в сторону Балканського півострова і Кавказу. На шляху на південь Москва в першу чергу послідовно винищувала осередки українського самостійницького руху — ліквідація Гетьманщини і зруйнування Січі.

Дві війни з Туреччиною дали Москві (1791 рік) землі між Бугом і Дністром та Крим. Але це все не задоволяло Москву, і Катерина II. висунула проект, згідно якого Туреччина мусіла бути вигнаною з Європи, а створено було б Грецьку імперію із східної частини Балканського півострова і побережжя довкруги Егейського моря. Здійснення цього пляну означало б не тільки моральне володіння Москви над східним християнським світом, це було б також вирішальним кроком до панування над Європою. Це було б єдинодержавним володінням над Чорним морем, Малою Азією, Балканським півостровом. Московський большевизм іде в цьому ж напрямку, щоб здійснити туж мету.

В другій половині 18 віку йшла також дипломатична і військова підготовка до загарблення Грузії. Москва виставляла себе захистницею Грузії то перед Туреччиною, то перед Персією. «Зв'язки з Росією повинні були забезпечити умови економічного розвитку Грузії і встановлення зв'язку з Західною Європою,

з її технікою і культурою, а панування Персії і Туреччини несло Грузії тікьки примітивні і жорстокі форми феодального грабіжу і роздору. З Росією в'язала Грузію ще й спільна релігія і зростаючі в 18 столітті культурні зв'язки, (Історія ССР, Том I, стор. 719). Як бачимо, за більшевицькою інтерпретацією Москва врятувала Грузію від занепаду і забезпечила їй культурний і економічний розвиток та зв'язок з технікою і культурою Західної Європи.

В результаті різноманітних заходів Москва за царювання Катерини II в основному розв'язала ті проблеми, що їх залишив Петро I: було закріплено досягнення Петра в Прибалтиці (Курляндія), »приєднано« українські і булгарські землі. Москва стала твердою ногою на Чорному морі, а також завоювала вирішальний голос у загально-європейських справах.

Нові намічені шляхи в зовнішній політиці, що залишилися для 19 століття — це було у першу чергу проникнення на Балкани і послаблення морського першенства Англії. При своїх перших завоюваннях Москва зовсім не стрічалася з дипломатичною грою європейських держав. Але чим далі в своєму імперіялістичному поході вона зударялася з імперіялістичними шляхами інших держав, тим більше її примушувано включатися в міжнародну дипломатичну гру.

В 19 столітті базами до наступу Москва мала Прибалтику, Далекий Схід, слов'янські народи Балканів, Середню Азію. Особливо вражали інтереси інших великорізниць Європи три останні напрямні і тому доводилося напружувати всі свої сили. Це вже не підкорення ойратів чи камчадалів, а конфлікт з військово - політичними світовими потугами.

Москва мала в руках козирі в тій загально - європейській боротьбі за нові ринки і торговельні шляхи; вона спиралась на підтримку слов'янських народів Балканів, що мали надію за її допомогою здобути державну самостійність. Звичайним московським маневром проти Туреччини було порушування Москвою на міжнародньому форумі питання становища християн в Туреччині. Москва закріплює свої впливи в Сербії і за її допомогою організовує союз балканських слов'ян, на чолі з Сербією, і це стає знаряддям московського імперіялізму на Балканах. В процесі розгортання міжнародньої боротьби східне питання ускладнювалось новими проблемами. Наступаючи на Туреччину Москва створювала собі базу на Кавказі, намагалася оволодіти Чорноморсько - Каспійським басейном: звідси довга боротьба між Москвою та Іраном, яка зударила Москву з Англією на Середньому Сході. З другої сторони боротьба за Каспійське

побережжя збігалася з прямуванням Москви в Середню Азію, в сторону Казахстану і середньо-азійських ханатів.

Запанувавши над Україною, Москва дісталася доступу до Кавказького Істму.

Початок завоювання Кавказу поклав ще похід Петра I., мир 1774 р. дав Москві лінію Кубані і Терека, а ряд дальших воєн до 1864 р. приніс цілу природну фортецю Кавказу і простори Передньої Азії біля східного побережжя Чорного моря з Батумом і Баку. Історія загарбання Кавказу — це типова історія фальшивої гри і віроломства з боку Москви. Грузія, загрожена Іраном та Туреччиною, звернулася в особі свого Царя Юрія XII. до московського уряду з пропозицією взяти її в оборону. Про цілковиту ліквідацію державних форм Грузії не було й мови. Юрій XII. мав залишитися на престолі. Але з появою московських військ на території Грузії цар Олександер I. видав маніфеста (1801 р.) про прилучення Грузії як інтегральної частини московської імперії і створення з її земель ще одної адміністративної одиниці. «Переяславська угода» повторилася вдруге. Методами кблоніяльної політики московського уряду в Закавказі були передусім насильна русифікація і поширення православія.

Одночасно з закріпленням на Закавказзі Москва не переважала провадити перської політики, започаткованої Петром I. Війна 1826-1828 р.р. закінчилась для Москви вигідним миру: Персія зреклася тримати фльоту на Каспійському морі і відступила Москві Ерівань і Нахічевань. Москва стала єдиним північним сусідом Ірану. Завдяки цьому від кінця 80-их років XIX. ст. московські впливи в Персії надзвичайно зросли. В цей самий час англійські володіння в північно-західній частині Індії стали межувати з Середньою Азією з південного сходу. Середня Азія стала ареною боротьби між Москвою і Англією.

В середині XIX століття Москва закріпилася вже на постійно в Казахстані. Крок за кроком Москва здобувала далі Ташкент (1865 р.), Самарканд і Бухару (1868 р.), Хіву і Закаспій (1875 р.) і т. д.; в 1891-95 р.р. московські війська обсадили більшу частину Паміру так, що тільки незначний відрізок афганістанської території відділяв одноцілу московську імперію від англо-індійської колоніяльної держави.

Усталювались кордони Москви на Далекому Сході, хоч вона дійшла до берегів Тихого океану ще в XVII. стол., але не була в силі використати тоді основних своїх здобутків. Величезні простори, а головне сталі повстання невдоволених

і жахливо експлуатованих народів зводили часто до фікції московську адміністрацію на цих теренах. Лише в половині XIX. ст. уряд організовує експедицію на ріку Амур, щоб зайняти прилеглий до неї простір, прибувають туди перші поселенці — селяни, коло гирла Амура будують місто Миколаївськ. Москва користає з перемоги західно-европейських держав над Китаем і за пекінським договором 1860 р. дістає ті самі привileї у торговельній ділянці, право консульярної юрисдикції над своїми громадянами і т. д. Крім цього за Москвою затверджено територію по лівому березі Амура, Усурійський Край і Сахалін. В той самий час (1860 р.) відділ московських моряків зайняв затоку Золотий Ріг, де заснував Владивосток. На Далекому Сході новим суперником Москви стала Японія.

Кінець XIX ст. остаточно усталює кордони московської імперії.

В першій світовій війні XX ст. Москва мала осiąгнути по виграній війні слідуючі імперіялістичні цілі:

1. В загальних плянах поділу територіяльної здобичі, зараз після вибуху війни, Москві призначено було нижню течію ріки Неман, Познань, Шлезьк, Галичину та гарантію вільного проходу через протоки:

2. На початку 1915 р. було досягнуто угоди, згідно з якою Константинополь, Протоки і Мраморне море переходили до Москви.

3. В 1916 р. за новою угодою Москві признано, крім вище обіцяних їй територій навколо Константинополя і проток, — Велику Вірменію, куди входили: Ерзерум, Трапезунд, Van, Бітліс, Урмія, Курдиністан,— значну смугу Чорноморського Побережжя на захід від Трапезунда. Крім того Москва мала намір добитись продовження терміну оренди смуги відчуження Китайсько-Східньої залізниці в Манджурії на 99 років і розширення прав у Північному Китаї.

По закінченні першої світової війни большевицька Москва була відкинена навіть з довоєнних позицій царата. Її територіяльні втрати обіймали землі, на яких постали самостійні держави: Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва. Відійшла частина польських і частини українських та білоруських земель. Румунія забрала Басарабію а в Балканських державах, отій московській базі до наступу на протоки, — установилися економічні і політичні впливи Франції і Англії.

На Далекому Сході, на місце послабленого Китаю, з'явилася відроджена, змінена Японія. По першій світовій війні

Москва зійшла з міжнароднього життя як великороджава.

Революція 1917 року розвалила тільки царат, та не знищила ні московського централізму, ні імперіалізму. Як тимчасовий уряд, так і всі московські партії, а також всі білі генерали, що в громадянській війні боролись проти большевизму, боролись рівночасно і проти "сепаратизму" окраїн, за "Єдину Неделімую". Для них всіх розвал "Єдиної Неделімої" був більшою загрозою ніж большевизм. Але вони не знайшли шляхів і способів до врятування "Єдиної Неделімої".

Ще більш централістичною була і е большевицька Москва. Її боротьба проти самостійницьких рухів окраїн триває довгі роки; її імперіалістичні прямування, що мають іншу мету (всесвітня комуністична революція) і ідеологію (інтернаціоналізм), йдуть давніми шляхами і напрямками та користуються методами політики агресії, від віків випробуваннями імперіалістичною Москвою.

Після жовтневої революції большевики прагнули за всяку ціну заключити сепаратний мир з Німеччиною, щоб упорядкувати внутрішній хаос і розправитись зі всіма самостійницькими рухами, що будували свої національні держави на руїнах московської імперії, — Україна, Кубань, Грузія, Вірменія, Казахстан і т. д. Большешицька Москва не визнавала Версальського договору і тим самим включила себе до так зв. ревізіоністичних держав, покривджених територіально, бо ж в неї відбрали частину надбань московських царів.

Большешицька Москва добилася остаточного миру дуже послабленою і це визначило її тактику в зовнішній політиці. Відносно західно-європейських держав, що опинились під економічно-політичним впливом Антанти, вона не говорила про якісь територіальні претенсії чи поділ сфери впливів. Відносно напівколоніальних народів Азії (Туреччина, Персія, Афганістан, Монгольська Народна Республіка) — Москва виступала як опікунка спокою і удавала з себе борця за самостійність колоніальних народів. На заході, в Європі, московська офіційна дипломатія притяла імперіалістичні пазурі, зате Комінтерн працював у всіх країнах ще жвавіше. Підготовивши відповідні партійні кадри, він у 1935 році приступив до організування «Єдиного Робітничого Фронту» з керівним комуністичним ядром. Перевівши наступ "розгорнутим фронтом" проти капіталістичних елементів в країні, большевицька Москва виходить з ізоляції зі своєю офіційною дипломатією. В 1934 році вона вступає до Ліги Націй, укладає умови про неагресію і вза-

емну допомогу та активізується в міжнародному дипломатичному житті. У внутрішньому житті большевицька Москва виконує основне завдання другої п'ятирічки визначене як »...ліквідація капіталістичних елементів, подолання пережитків капіталізму в економіці і свідомості людей...« і »досягає« »морально - політичної єдності соєтського народу« та »дружби народів СССР« на чолі з »великим російським народом«.

В результаті, з вибухом другої світової війни 1939 р. большевицька Москва виступає як чистокровна імперіалістична держава:

І. Здійснює загарбання українських і білоруських підпольських земель в 1939 році, умотивуючи свою загарбницьку політику як взяття під захист єдинокровних братів — українців і білорусів. "Коли стався розвал польської держави, Польща стала зручним полем до всяких випадковостей і несподіванок, які могли створити загрозу для СССР. Щоб відвернути можливість таких подій, а також взяти під захист єдинокровних братів — українців і білорусів, яких збанкротований польський уряд кинув на волю випадків, червона армія, за розпорядженням советського уряду, 17 вересня 1939 р. перейшла польський кордон і визволила Західну Україну і Західну Білорусь". (Політ. словник, 1940 р. ст. 222).

2. Прирізує до Москви частину Фінляндської території та прилучає Литву, Латвію і Естонію (1940 р.).

В результаті війни 1939 - 1945 р.р. большевицька Москва, додавши до царського панславізму та православної єдності ще й »демократію«, міцно усілася на Балканах і намагається використати їх як базу до опанування проток та забезпечення собі шляху до Середземного моря. Але перешкодою для московського імперіалізму тут віддавна стоїть Туреччина. І на неї большевицька Москва сконцентрує свій наступ.

Відновлено також большевицькою Москвою натиск на Персію — шлях до Індії. На Далекому Сході большевицька Москва дісталася південну частину Сахаліна, »допомагає« разом з Америкою створювати демократичний уряд в Кореї, та гостро конкурує з США в північному Китаї і Манджурії.

Підводячи підсумки імперіалістичним загарбанням, які здійснила большевицька Москва в другій світовій війні та накреслюючи завдання повоенного »мирного будівництва«, Молотов у своїй доповіді на урочистому засіданні Московського Совета 6 листопада 1945 р. (в 28 роковини жовтневої революції) говорив:

”Наша країна перейшла до мирного будівництва. Перед всім народом повстали нові великі завдання. Ми звичайно приділимо необхідну увагу і новим територіям, що ввійшли до складу ССР. Як відомо, ворог, що ввірвався в нашу країну перешкодив нам приділити належну увагу будівництву Західньої України і Західньої Білорусі, які до війни перебували в складі Советського Союзу зовсім недовго. Тепер, згідно договору з Польщею, установлено новий советсько-польський кордон. В результаті цього остаточно об'єднано всі території, заселені білорусами в едину Советську Білорусію, яка може впевнено йти вперед по шляху свого вільного національного розвитку. Як відомо, в силу договору з Чехословаччиною, і Закарпатська Україна увійшла, нарешті, до складу нашої держави, і тепер Советська Україна об'єднана в цілому всі українські території, про що віками мріяли наші брати - українці. По договору з Румунією Советська Молдавія також цілком об'єднала території заселені молдаванами, що відкриває широкі можливості їм дальнішого національного розвитку. Західний кордон нашої країни розширився також за рахунок приєднання до Советського Союзу області Кенігсберга, що дає нам владіння добрим, незамерзаючим портом на Балтійському морі. В Прибалтиці відновлені Советська Литва, Советська Латвія, і Советська Естонія. Такі окреслення теперішнього нашого західного кордону, що має важливе значення з точки зору забезпечення безпеки Советського Союзу.

На північному заході ми відновили наш кордон з Фінляндією у відповідності з Советсько-Фінським мирним договором 1940 року. Крім того на півночі Советському Союзу повернена територія району Печенги (Петсамо). Нарешті про Далекий Схід. Тут до Советського Союзу переходить південна частина Сахаліну і Курильські острови, що має важливе значення для безпеки Советського Союзу на Сході.

Залишається нагадати про відновлення прав нашої держави на залізницю в Манджурії, а також про відновлення наших прав на райони Порт-Артура і Дальнього в південній частині Манджурії.

Всім цим районам, а також районові нашої военно-морської бази в Порккала-Удде на території Фінляндії, ми мусимо приділити належної уваги, і, по скільки справа йде про нові советські території—до них потрібна буде підсиленна увага з боку нашої держави. (В.М. Молотов, »28-а річниця Великої Жовтневої Соціалістичної Революції«, 1945 рік, стор. 25-26).

Так виглядає процес »усвідомлення« підмосковськими на-

родами »спільноти« державних, економічних і культурних інтересів з московським народом, з яким вони мали багатовікову »сумісну« історичну долю. Так виглядає »добровільне« об'єднання підмосковських народів навколо московського народу і утворення разом з ним міцної сім'ї народів—Російської Нації, (читай московської імперії—прим. автора). Так виглядає об'єднуюча роля »висококультурного« московського народу в »утворенні« Російської Нації (читай московської імперії—прим. автора).

Залишаючись вірними носіями »русскої суті«, творці »Схеми« гідно продовжують традиції московського імперіялізму. Попереди вони заявляють, що »в дальнішому своєму розвиткові Російська Нація (читай московська імперія—прим. автора) не потребує ні підкорення, ні примусу; її істотність ґрунтуються на волівиявленні народів«, (»Схема«, стор. 13). До речі, творці »Схеми« мабуть забули про своє твердження, що »Російська Нація« є міцна сім'я народів і народностей, що об'єднались навколо російського народу і усвідомили на протязі багатовікової сумісної історичної долі, спільність державних, економічних і культурних інтересів« (»Схема«, стор. 13).

Згідно з першим твердженням авторів »Схеми« Московська Імперія в своєму попередньому розвиткові користалась примусом і підкоренням, а згідно з другим твердженням—народи і народності московської імперії »добровільно« об'єднувались навколо московського народу, щоб творити »міцну сім'ю народів«. Як ці твердження погодити?

Подруге, творці »Схеми«, не запитавши »волівиявлення народів«, унеможливлюють те »волівиявлення« своїм твердженням, що »До складу Російської Нації (читай московської імперії—прим. автора) належать народи, що мають свої історичні території в межах Російської Союзної Держави« (»Схема«, стор. 43). Вони пильнують, щоб жадна соломинка не впала з московського імперіялістичного воза.

Потрете, творці »Схеми« в дусі московського традиційного місянізму заявляють: »Тому, що ідея Росії є ідея справедливого суспільного життя, ідея здійснення правди на землі і саморозвитку не тільки ради себе, але і ради інших, то, визнаючи самобутність Росії, як культурно - історичного явища, слід визнати і світове покликання наїтії батьківщини«. (»Схема«, стор. 13 - 14).

Вийшовши з фальшивого тенденційного великорержавно-імперіялістичного визначення нації, за яким всі, віками гноблені Москвою народи, заражовано до єдиної Російської Нації,

творці "Схеми Національно - Трудового Устрою" будують свою програму в напрямку централізації державної влади, асиміляції гноблених народів, підпорядкування інтересів гноблених народів інтересам "Єдиної Неделімої".

В розділі „Засади суспільного устрою” творці "Схеми" пишуть: "Національно - трудове суспільство є співдружба людей, побудована на засадах: нації, як вищої соціально-форми на даному історичному етапі розвитку суспільства і держави, як вищої службової організації, що оформляє і захищає єдність і незалежність нації ..." ("Схема", стор. 16 - 17) Таким чином автори "Схеми" підвалиною суспільного ладу кладуть співдружбу людей на всеросійських, тобто московських засадах, а держава мусить оформляти і захищати єдність і незалежність "Єдиної Неделімої". Тут, як бачимо, творці "Схеми" спираються на "досягнення" большевицької Москви щодо »морально - політичної єдності советського народу« та »пролетарської держави« гаранта єдності і незалежності ССР.

В підрозділі »Свобода« творці "Схеми" пишуть: »Національно - трудовий устрій забезпечує всім громадянам слідуючі цивільні свободи:волю національного самовизначення, обумовлену вільним волівиявленням в определенні себе до тієї чи інної національності«. («Схема», стр. 21 - 22),

Як бачимо з вище наведеного, творці "Схеми" не говорять про самовизначення нації, бо ж кожний громадянин »Ново-Росії« буде членом одної Російської Нації, тобто як під большевицькою Москвою кожен советський громадянин є членом »советської сім'ї народів« -- советським громадянином Нарадність (читай національність, — прим. автора) є підрядною чи другорядною ознакою і тому кожному громадянину надається право определити себе до російського, калмицького чи українського народу, що являються "рівноправними синаими" Російської Нації.

Тут повне знецінення інших націй і ставлення понад все принадлежности до російської нації, як під бельшевицькою Москвою ставлять понад все принадлежність до советських громадян, »Читайте, дивуйтесь, заздріть — я советський громадянин« (Маяковський, вірш »Советський паспорт«). Це розраховано на »якака разніца« і денационалізацію та асиміляцію. Але разом з тим це »найдемократичніш«, бо виходить з засади »воля людині«. Творці "Схеми" не розуміють, що для свідомого українця чи грузіна є найбільшою образою, коли його хтось утотожнює з москалем.

В розділі: «Соціальна єдність нації» творці »Схеми« пишуть, що »Росія мусить прийти до суспільного устрою, в якому природні, що історично склалися, основні шари російської нації: селяни, робітники і інтелігенція, які ніколи самі по собі не прагнули до класової окремішності, зможуть злитись до одного цілого, в одному служенні загальнонародним, загальнонаціональним цілям«. (»Схема«, стор. 26). В цьому творці »Схеми« виходили з засади »морально-політичної єдності соєвського народа«, що утворилася в більшевицькій Москві на базі »ліквідації клясів та побудови соціалізму«. Але цю »морально-політичну єдність« вони скеровують до служення своїй »Єдиній Неделімій« для продовження московського імперіалізму, для переведення московського місіянізму.

І далі: »... тільки ті суспільні групи потрібні для суспільства і мають право на існування, які виникають з загально-корисною метою, або що раз виникли, як історично утворені побутові, (напр. козацтво) продовжують виконувати свою загальнокорисну функцію в національному організмі« (»Схема«, стор. 28). Це твердження розраховано на те, щоб залиучити козацтво до боротьби за »Нову Росію«.

В розділі: — »Основи державного устрою« творці »Схеми« пишуть: »Державний устрій, задовольняючий життєві потреби, як Російської Нації в цілому, так і кожного з народів, що її складають, мусить бути заснований на політичній, соціальній і економічній системі національно-трудового солідаризму....цілковите примирення і погодження інтересів народів і народностей, що входять до складу Російської Держави«. (»Схема«), стор. 35).

Далі: »Національно-трудова держава є: держава національна за формою і змістом, бо вона відбиває у своїй політичній системі національно-самобутні особливості, властиві Російській нації, здійснює історичні завдання нації; боронить права і інтереси нації назовні; ... Держава союзна, бо базується на рівноправності і братерстві самоуправних народів Росії.

...Держава солідаристична, бо в ній трудова і національна солідарність об'єднує всі суспільні шари...« (»Схема«, стор. 36-37).

І далі: »Верховна влада мусить бути: Єдиною і центральною для всієї держави; Твердою тобто безкомпромісово здійснюючою волю нації...« (стор. 37). ...»Верховна влада Союзної Держави при призначенні членів Центрального

уряду не зважає на приналежність даної особи до тієї чи іншої російської народності». (Стор. 39).

Нарешті: »Для здійснення самоврядування і децентралізації влади країна поділяється на певну кількість великих областей, розділених відповідно іхнім географічним, економічним і національно - культурним особливостям

... Всі питання місцевого значення розв'язуються органами місцевого самоврядування, відповідно до загально - державним інтересів. Центральна влада лише координує діяльність обласних органів самоврядування, і дає їм загальний напрямок (»Схема«), стор. 41).

У вище наведеному творці »Схеми« твердять, що їх державний устрій заснований на політичній, соціальній і економічній системі національно - трудового солідаризму має задовольнити життєві потреби, як всіх народів »Єдіної Неделімої« так і кожного народу зокрема, бо в ньому відбудеться цілковите примирення і погодження інтересів народів і народностей, що входять до складу »Єдіної Неделімої«. Вони вважають, що цілковите позбавлення гноблених Москвою народів найменших іхніх національних ознак, здійснення цілковитого політичного, соціального і економічного уярмлення народів і націй та використання їх на службі ненажерливо му московському імперіалізму можуть задовольнити національні інтереси гноблених націй і народів. І цю державу творці »Схеми« називають »союзною«, ніби не розуміють, що до складу союзної держави мають входити нації і народи які виявили своє бажання війти до складу союзної держави на певних якихсь умовах. А хіба творці »Схеми« запитали якусь націю чи народ про їх бажання творити разом з москалями союзну державу? Ні, вони про це не запитали, бо творять не союзну державу, а »Єдину Неделімую«

І цю державу творці »Схеми« називають »солідаристичною«, бо ніяк не можуть припустити, щоб якась нація чи народ не бажали »солідаризуватись«, тобто підкоритись москалеві. А здійснює цю московську імперіалістичну і шовіністичну »солідаризацію« та союз рівноправних братерських самоврядувальних народів« верховна московська влада, яка мусить бути »єдиною і центральною для всієї держави; твердою, тобто безкомпромісово здійснюючою волю нації«. Ось вам і »свобода народам« не менша ніж за царизму чи під большевицькою Москвою.

І далі, спеціально для »Кочубеїв«, »малоросів« і інших національних зрадників Москвою гноблених націй і народів,

»Верховна влада Союзної Держави при призначенні членів центрального уряду не зважає на принадлежність даної особи до тієї чи іншої російської народності«, так, що кожний »син російської нації« може потрапити до »центрального уряду«, коли »чесно« служитиме інтересам »Єдіної Неделімої«,

Органи самоврядування мають розв'язувати лише питання місцевого значення та їй то »відповідно до загально-державних інтересів«.

В розділі »Загальні положення національної політики« творці »Схеми« пишуть: »До складу російської нації входять народи, що мають свої історичні території в межах Російської Союзної Держави. Принадлежність до того чи іншого народу, що входять до складу Російської Нації (читай московської імперії — прим. автора), визначається, вільним волівиявленням кожного громадянина.

До складу Російської Нації не входять: чужоземці, хоча б вони і жили постійно в Росії, і жиди.

Національна політика Російської Союзної Держави базується на засадах братерства вільних народів Росії:

1. Всі народності, що входять до складу Російської Нації (читай московської імперії — прим. автора), рівноправні; ніхто з російських громадян не може підлягати переслідуванням, чи обмеженням в правах, в наслідок своєї принадлежності до тієї чи іншої народності.

2. Кожній народності, що входить до складу Російської Союзної Держави, забезпечується вільний розвиток її самобутньої культури, вільне вивчення рідної мови і вживання її в місцевих установах, школах, друкові, театрах; самоврядувальне ведення місцевого господарства і.т.д.

Всі визначені права здійснюються вільно обраними органами самоврядування, при всесвітній і пляномірній підтримці Союзної Держави.

Загальнодержавна мова:

Тому, що російський народ історично і геополітично є основним серед рівних народів Російської Нації, то мова російського народу, який складає абсолютну більшість населення Росії, визнається загальнодержавною мовою.

Державно-самоврядувальні народи:

Окремі народи Російської Нації можуть утворювати самоврядувальні державні витвори при на-

явності необхідних, певних конституцій і необхідних для того історичних, культурних, географічних і економічних передумов і державно-правової традиції.

Всі самоврядувальні державні витвори в складі Російської Союзної Держави керуються на підставі своїх конституцій, мають свої державні органи керівництва і по-своєму духу і структурі є національно-трудовими державами і частину свого державного суверенітету переносять на центральний (всеросійський) уряд.

Малі самоврядувальні народи:

Малочисельні народи Російської Нації з недостатніми історичними, економічними і правовими передумовами для утворення державно-самоврядувальних одиниць, одержують широкі права самоврядування, згідно загальним нормам національно-трудового законодавства про самоврядування.

Вплив народностей, які не входять до складу Російської Нації, на державне чи суспільне життя мусить бути цілком виключений. Жидам надається право або вільно покинути терени Росії, але без вивозу капіталів, або оселитись на території Російської Союзної Держави, в спеціально призначений для них області.

Російські Землі -- Російським народам!

Росія — сім'я Вільних Народів!» («Схема», стор. 43-45).

Щоб було зрозумілим, які «широкі права самоврядування» одержують малі самоврядувальні народи, »згідно загальним нормам«, наводимо тут ті загальні норми самоврядування:

”Для здійснення самоврядування і децентралізації влади країна поділяється на певну кількість великих областей, розділених відповідно їхнім географічним, економічним і національно-культурним особливостям. ... Всі питання місцевого значення розв'язуються органами місцевого самоврядування, відповідно до загально-державних інтересів. Центральна влада лише координує діяльність обласних органів самоврядування і дає їм загальний напрямок». («Схема», стор. 41).

Як бачимо з вище наведеного, творці ”Схеми“ послідовно підкреслюють, що всі гноблені Москвою народи, яких територію в різні часи загарбала Москва а їх запрягла до московського ярма, і в ”Новій Росії“ мають залишитись в тбому ж рабському становищі. Але в »Новій Росії« кожен представник то-

го чи іншого народу має право вільно определити себе до якого завгодно народу одної "Російської Нації", наприклад: українець, тунгус чи калмик вільно може стати москалем, вільно може стати членом "основного" народу, вільно може стати перевертнем і зрадником свого народу. В цьому полягає "рівноправність" і "братьство" в сім'ї "вільних народів Нової Росії". Кожному народові одної "Російської Нації" забезпечується не тільки "вільне вивчення рідної мови і вживання її в місцевих установах, школах, друкові, театрах"; не тільки "самоврядувальне ведення місцевого господарства..." а й "всі означені права здійснюються... при всемірній і планомірній підтримці Союзної Держави". Без "опіки" з боку центрального уряду Москва ніяк не може. Але тому, що московський народ є "основним серед народів Російської Нації", то його мова "визнається загально - державною мовою", тобто бавтесь "вільні народи" рідною мовою у себе в кухні, а щоб вам вийти "в люди", то ви мусите вивчати "свою вищу", "загальнонаціональну" мову, мову "Російської Нації, бо ж для того, щоб когось з вас "Верховна Влада Союзної Держави" признала членом "Центрального уряду" ви мусите стати гідним членом "Російської Нації" й опанувати "вищою загальнонаціональною" московською мовою.

Окрім народи »Російської Нації« (крім москалів) »можуть утворювати самоврядувальні державні витвори... Але для цього треба, щоб вони мали повні, необхідні для того історичні економічні і інші передумови. А хто ж буде установляти, чи той або інший народ має достатні передумови до утворення самоврядувальних »державних витворів«? Очевидчаки, це установлятиме »Верховна Союзна Влада«, тобто московська централістична держава, в залежності від того, як вигідніше для Москви.

Народи, визнані здібними до утворення самоврядувального "державного витвору", керуються на підставі своїх конституцій, мають свої державні органи керівництва і по своему духу і структурі є національно-трудовими державами і частину свого державного суверенітету переносять на центральний (Всеросійський) уряд. Ті ж народи, що їх Москва визнає нездібними мати свої державні "витвори" одержують «широкі права самоврядування» як звичайні московські області. Ось вам »Росія, — сім'я Вільних Народів«.

А чи не нагадує нам вище наведена »Схема«, схеми »національно-державного устрою« большевицької Москви? Аби при-

гадати собі останню, наведемо деякі витяги з книжки В. А. Карпинського »Суспільний і державний устрій ССРС, (видавн. «Правда», Москва 1946 р.)

I. «Становище народів в Советському Союзі: ...

В практиці советського державного будівництва склалось чотири форми національно-державного устрою життя советських народів:

1. союзна республіка,
2. автономна республіка,
3. автономна область,
4. національна округа.

... Чим пояснити наявність різних форм національно-державних організацій в нашій країні? В Советському Союзі живе біля 60 націй і народностей. Своєю мовою і побугом, своїм історичним минулім, своїм рівнем культури ці народи відрізняються один від одного... Ясно, що не можна було, невірним було б, щоб всі ці народи будували свої національно-державні організації по одному шаблону. Треба було неодмінно ураховувати національні особливості кожного народа.

Кожний советський народ, що утворив свою національно-державну організацію—союзну республіку, автономну республіку, автономну область, національну округу,— сам, через вибраних ним депутатів вирішує свої внутрішні справи.

Кожна з советських національно-державних організацій є невідривною складовою частиною єдиної багатонаціональної держави — Советського Союза. (стр. 21 - 22).

2. «Що таке Советський Союз.

Союз Советських Соціалістичних Республік є союзна держава, утворена на основі добровільного об'єднання шіснадцяти союзних соціалістичних республік.

... Советський Союз утворено не шляхом завоювання, підкорення, насильного приєднання народів, ... Советський Союз утворився шляхом добровільного об'єднання советських республік в одну союзну державу.

... Добровільність об'єднання — це одна з основ, на якій утворився, зміцнів і виріс в могутню силу Советський Союз.

... Рівноправність об'єднавшихся республік, — це друга основа на якій утворився, зміцнів і виріс в могутну силу Советський Союз. ССРС — це братня сім'я со-

ветських народів, що об'єдиались в одну союзну державу на основі добровільності і рівноправності, що живуть в дружбі і тісній співпраці». (стор. 22 — 24).

3. Що таке Союзна Республіка.

... Кожна союзна республіка є національною, советською, соціалістичною державою, ... що добровільно входить беспосередньо до складу Советського Союзу на рівних правах з іншими союзними республіками. Всі вищі і місцеві державні органи і установи союзної республіки діють рідною мовою даного народу.

... Ввійшовши до складу ССР, союзна республіка залишається суверенною. Це значить, що союзна республіка на своїй території здійснює державну владу самостійно у всіх питаннях, за виключенням лише тих, які самі союзні республіки добровільно передали до ведення загальносоюзних органів державної влади і державного управління. ... В чому ж виявляються суверенні права союзної республіки? Союзна республіка має свою конституцію, що затверджується і змінюється вищою державною владою самої республіки.

... Вимагається лише, щоб конституція кожної союзної республіки була складена в повній відповідності з конституцією ССР". (стор 25).

4. "Що таке автономна республіка.

... Автономна республіка являє собою національну советську соціалістичну державу,... що входить до складу тієї чи іншої союзної республіки (і через неї в Советський Союз). ... Нарід, що утворив автономну республіку, користується на своїй території правами державного самоврядування, у всіх питаннях свого внутрішнього життя. Всі, вищі і місцеві, державні органи і установи автономної республіки діють рідною мовою даного народа.

... Якими ж державними правами користується автономна республіка? Кожна автономна республіка має свою конституцію, що затверджується вищою державною владою тієї союзної республіки, до складу якої входить дана автономна республіка. Конституція автономної республіки має бути складена відповідно як до конституції ССР, так і до конституції тієї союзної республіки, до складу якої автономна республіка входить" (стор. 28-29).

5. "Що таке автономна область.

На території деяких советських республік живуть народи, що утворили на добровільних засадах автономні області.

... Який же державний устрій автономної області?

На рід, що утворив автономну область користується на території області правами державного самоврядування в питаннях свого внутрішнього життя. Органи влади автономної області будується по типу влади звичайної адміністративної області, що входить до складу тієї чи іншої союзної республіки. Правосильність державних органів області — обласного совета депутатів працюючих і його Виконавчого Комітету — визначається »Положенням про Автономні області«. Положення складається Обласним Советом... і затверджується Верховним Советом союзної республіки. Всі державні органи і установи автономної області діють рідною мовою народу, що утворив область. (Стор. 29-30).

6. "Національні округи, як і автономні області, утворюються малими советськими народами на добровільних засадах.

... Кожний нарід, що утворив національну округу, користується на території округи правами державного самоврядування в питаннях свого внутрішнього життя. Права і обов'язки державних органів національної округи — Округового Совета... і його Виконавчого Комітету — визначається »Положенням про національні округи«, які затверджує Верховний Совет РСФСР.

Всі державні органи і установи національної округи діють рідною мовою народу, що утворив округу. (Стор. 30).

Для більшої наочності в порівнанні вище наведених схем подаємо їх в слід. вигляді:

I. Б ольшевицька Москва II. Н аціонально-Трудова
Москва.

I. Держава:

- 1) Кляєва за змістом і формою.
- 2) Кляєвий імперіалізм.
- 3) »Союзна«. Союз утворено на засадах:
- 1) Національна (шовиністична) за змістом і формою.
- 2) Національний імперіалізм.
- 3) »Союзна«. Союз утворено на засадах:

I. Держава:

а) »добровільності«

б) »рівноправності«.

2. Верховна влада:

1) Здійснює диктатуру большевицької Москви на весь ССР.

2) Конституційна.

3) Всесоюзний Уряд (Московський)

а) Всесоюзна конституція,

б) Уряд діє »всесоюзною московською мовою«.

3. Союзна Республіка.

1) Має свій державний уряд.

2) Має свою конституцію, що є в повній відповідності до »Союзної«.

3) Суверенна
Частину свого суверенітету »добровільно« передає Всесоюзному урядові.

4) Діє рідною мовою свого народу.

4. Автономна Республіка.

1) Входить до складу республіки Союзної, а через неї до ССР.

2) Має права державного самоврядування на своїй території.

а) »вільного волівиявлення« (теж »добровільності«)

б) »рівноправності«.

2) Верховна влада:

1) Здійснює диктатуру національно трудової Москви на весь »Союз«. Влада »Єдина і Центральна для всієї держави; Тверда, тобто неухильно здійснююча волю нації:«

2) Конституційна.

3) Всеросійський Уряд (теж »Всесоюзний« Московський)

а) Всеросійська Конституція,

б) Уряд діє »Всеросійською« московською мовою.

3. Державно-самоврядувальні народи

1) Має свій »державно-самоврядувальний вітвір«.

2) Має свою конституцію, що є »по духу і структурі національно-трудова«, тобто, в повній відповідності до »Всеросійської«.

3) Суверенна.
Частину суверенітету »переносить« на Всеросійський уряд.

4) Вільне вивчення рідної мови і вживання її в місцевих установах.

торії у питаннях внутрішнього життя.

- 3) Має свою конституцію, що є в повній відповідності до конституції Союзної Республіки, до якої входить автономна республіка, і до конституції ССР.
- 4) Діє рідною мовою свого народу.

5. Автономна область.

- 1) Звичайна адміністративна I) область в складі союзної республіки.
- 2) Має права державаного само- врядування на своїй території в питаннях внутрішнього життя.
- 3) Керується "Положенням про автономні області", затвердженим Верховним Советом Союзної Республіки.
- 4) Діє рідною мовою.

6. Національна округа.

- 1) Має права державного само- врядування в питаннях внутрішнього життя.
- 2) Керується "Положенням про національні округи", яке затверджується Верховн. Совет. Союз. Республіки.
- 3) Діє рідною мовою.

Вище наведене порівнання показує, що подані дві схеми національно - державного устрою не тільки відрізняються одна від другої. а е протилежними, що до мети і змісту. Ця протилежність витікає з протилежності світоглядової, ідеологічної, і ідейно - політичної.

Але ці схеми мають єдність у відношенні до віками гноблених Москвою народів. Вони є виявом московського імперіалізму, засобом національного нищення підбитих Москвою народів, державно - організадійною формою »Єдиної Неделімої« Московської імперії.

5. Малі самоврядувальні народи

Діють як звичайні області Москви. Всі питання місцевого значення розв'язують »відповідно до загально державних інтересів«.
»Вільне вивчення рідної мови і вживання її в місцевих установах...«

Розділ III.

МОСКОВСЬКА КУЛЬТУРА — ЗНАРЯДДЯ РУСИФІКАЦІЇ ГНОБЛЕНИХ МОСКВОЮ НАЦІЙ І НАРОДІВ

В розділі: »Національна культура«, автори »Схеми« пишуть: »Безпосередні стосунки в процесі довговічного спільногого життя не перешкодили народам Росії зберегти свою індивідуальність, свої самобутні особливості і так само, свою самобутню культуру. В той же час вони привели до обміну культурними цінностями, до співдружби в галузі культурної творчості. При цьому власне російська культура — культура російського народу — історично була чинником розвитку, скріплених і об'єднання всіх народів, що заселявали Росію. Так склалася багатогранна формами і характером загальнонаціональна (спільна для всіх народів Росії) російська культура, що являється одним із головних чинників Російської державності і має світове значення.

Російська культура — скарбниця культурних вкладів всіх народів Росії! Російська культура — єдність в багатогранності» (»Схема«, стор. 79).

У вище наведених твердженнях вірним є те, що не дивлячись на всі драконівські московські заходи у відношенні до віками гноблених Москвою народів, ці народи змогли »зберегти свою індивідуальність, свої самобутні особливості і свою самобутню культуру«. Але абсолютно не відповідає історичній правді, що ніби то відбувався »обмін« культурними цінностями і мала місце »співдружба« в галузі культурної творчості між уярмленими народами і московським народом. Москва запозичала та привласнювала культурні надбання підбитих нею народів, які стояли на вищому культурному рівні (наприклад українці), аніж московський народ і всіма засобами знищувала самобутню культуру інших народів та насаджувала серед них свою московську культуру. Для прикладу візьмемо історію розвитку української культури..

Історія української культури, як і історія українського народу, як нації, пройшла довгий шлях в своєму розвиткові. Недоля рано спіткала український народ. Саме тоді, коли захлалась була Велика Українська Держава, татари насунули на українську землю і підрізали крила українському народові. За татарами прийшла Литва, за Литвою Польща, а за Польщею Москва, що ось уже біля трьох століть уярмлює український народ, руйнує українську культуру, нівечить українську душу.

І не зважаючи на всі ці перешкоди, український народ утворив свою власну оригінальну і самобутню культуру і зберіг свою індивідуальність.

Український народ утворив свою пісню, що відбилась і на церковному співі, а українські старі думи козачі відомі на весь світ. Також він утворив самобутній український орнамент, оригінальне будівництво, (старі церкви з їх іконостасами, напримір у Києві); свою церкву, що за старих часів дуже відрізнялась від церкви московської обрядами, службою, звичаями; витворив своє оригінальне право (ще в XI віці український народ склав свій перший писаний збір законів — »Руська Правда«). Ще за давніх часів український народ витворив свою власну форму письма — устав, півустав. Своє власне письмо Україна мала аж до половини XIX віку, і тільки в другій половині XIX віку московська нівеліровка зробила те, що українці забули своє рідне письмо.

Український народ утворив свої звичаї (родини, хрестини, похорони), свої вірування, свої умовини життя, свій музичний інструмент (бандура, ліра, торбан), свої страви, свій танок. Український гумор відомий усьому світові.

В українській мові виявився невмирущий дух українського народу. Зародившись десь на світанку суспільного життя слов'янського народу, вона витримала лихоліття татарщини, пережила утиск Польщі, перемогла погроми Москви і дійшла до нашого часу чистою, свіжою, музичною, самобутньою.

Українська культура зародилася разом з християнством на Україні. Ще на світанні її з'явилися цікаві твори. Але стару українську літературу давно вже привласнила Москва, віднесла до своєї московської літератури. Та Москва привласнила не тільки українську літературу, а й саму назву українського народу »русський народ« та назву України-Русі, — Русь. Ще автор »Історії Руссов« в XVIII віці скаржився на це й писав: »Ізвестно, прежде билі ми то о чот теперъ московци: правительство, первенство і самое название Русь от нас к нім перешлі. Но

міи тепер у ніх, как притча во язищех». Москва, 1846 р., стор. 204).

Ще на початку своєму українська література дала низку визначних творів, а саме: Ізборники Святослава 1073 та 1076 року, старі літописи: »Лаврентіївська« 1377 р., »Іпатська« коло року 1425, »Руська Правда« XI вік, »Слово о полку Ігоревім« кінець XII віку, „Патерик Печерський“ XIII віку, „Остромирова Євангелія“ (1056 — 1057) і інші. Також вона дала письменників, що вславили себе літературними творами, як от: св. Іларіон, київський митрополит 1051 — 1054 р. (написав »Слово о законе і благодаті«); Кирило Туровський (коло 1130-1182); Ігумен Даниїл (написав у XII віці »Паломник«); Володимир Мономах (1053-1125), автор »Поучення к детям«; Климент Смолятич (митр. 1147-1154) і інші.

Татарські погроми зменшили українську літературну продукцію проте не спнили її. Вага Києва на якийсь час падає, адміністративний центр поступово пересовує до Москви, а разом з ним сунуть до Москви і українські письменники ізбагачують московську літературу (митрополити: св. Петро волинець та св. Олексій чернігівець — 1293-1377).

»Собственная література сіли Москви... на первых порах крайне незначительны, — вернее сказать, их совсем нет: и в области літератури до самого конца XV века Москва жі въот чужим добром... не только в XIV, но и в XV вв., в отношении літературном Москва несравненно нижче Киева XII-го века«, (проф. Архангельський, Із лекцій по історії русской літератури. Казань, 1913, ст. 493-494).

Литва, що запосіла Україну на початку XIV в. теж не змогла знищити українську культуру. Навпаки, вона сама швидко перенялася українською культурою і ця культура мала спроможність розвиватися. Українська мова зробилася за Литви державною мовою, — нею вчили по школах, нею вчили по церквах, нею переводився суд, нею говорила вища старшина і в королівськім дворці.

Вже в XVI в. українська культура набула великої ваги. Дух українського народу проявив себе і на ґрунті літературному, і на ґрунті науковому. Закладаються нові осередки, що боронять рідну культуру і старобатьківську віру від унії, а в місті Острозі, на чолі з князем К. К. Острожським (1526-1608) у другій половині XVI в. засновується славна Острожська Академія. Навколо цієї академії згрутувалися країні сини України, її країні наукові сили, що повели вперед і рідну літературу і рідну культуру. Розпочалася велика літературна

продукція, вінцем якої була славна праця того часу Острожська Біблія (1581). В той же час постають по Україні церковні братства, що боронять віру свою від унії і утисків Польщі. Братства доглядають за всім церковним життям та провадять культурну роботу: заводять школи, друкарні, шпиталі.

XVII вік був віком великого розвитку української культури, українського письменства.

Так чужинець Павло Алєпський, що в роках 1654-1655 переїздив Україну, вступивши на українську землю у Рацькові над Дністром, писав: »Починаючи цим містом, цебто по всій козацькій землі, ми помітили прегарну рису, що нас дуже дивувала: всі вони, за малими винятками, навіть здебільшого їх жінки та дочки, вміють читати, та знають порядок церковної богослужби та церковний спів. Крім того священники вчать сиріт та не дозволяють, щоб вони тинялись по вулицях. ... В козацькому краю в кожнім місті та кожнім селі побудовані domi для бідних і сиріт. Хто туди заходить дає їм милостиню, не так як у молдавськім або волоськім краю, де вони юрбою ходять по церквах і не дають людям молитися« (Цитуємо по книжці: В. Січинський, »Чужинці про Україну« стор. 39).

І далі: »Серед монастирських (київської Лаври, та інш.) наставників є люди вчені, правники, промовці, знають логіку і філозофію та працюють над глибокими питаннями« (там же стор. 39).

В Україні появляється сила книжок, по містах закладаються бібліотеки. Широкою річкою пливуть ці книжки з за кордону, не меншою ж річкою пливуть вони і зі своїх друкарень, яких тоді народилася сила. Україна дала тоді силу книжок з усіх галузів науки і посіла по своїй культурі друге місце серед усього слов'янського світу, уступаючи перше місце тільки полякам.

Ніколи Україна не лякалась західньої культури. Багацько українців училося в закордонних університетах. За кордоном учились такі українські письменники: М. Смотрицький, К. Сакович, Петро Могила, Сильвестр Косов, Ісаїя Трофимович, Тарасій Земка, Інокентій Гизель, Феофан Прокопович і інші. Українці вчились в університетах: Падуанському, Лондонському, Лейденському, Гетінгенському, Парижському, Пражському, Гданському, Кенігзберзькому, Римському і інші. Тому й не диво, що форми західньої культури і літератури так легко перенеслись в Україну. Тоді ж в Україні було зроблено багато перекладів з західних мов на українську — це

були світські перекази, рицарські романі, новелі, вірші, драматичні твори. Все це потім передавалось до Москви.

В ХVI та ХVII віці повстали на Україні значні культурні центри, зі своїми школами, друкарнями, вченими людьми. Такими центрами були: Острог, Дермань, Евю, Кутейський монастир, Рахманов, Чернигів, Новгород-Сіверський, Луцьк, Почаїв, Вінниця, не кажучи вже про Київ, Львів та Вільну.

Українська література того часу знає велику низку славних прізвищ, як от: Яков Кам'янчанин, Герасим Смотрицький, Кирило Транквіллон - Ставровецький, Захар Капистянський, Лаврін Зизаній, Митрополит київський Петро Mogила, Лазар Баранович, Іоанікій Галятовський, Феодосій Сафонович.

Було зроблено переклади на українську мову Євангелію р. 1556, 1580 і 1581.

Українська лірика в ХVII в. теж набула собі великої ваги і придбала поважної форми. Драматична література, що почалася на Україні давно, теж за ХVII вік досягла великої міри і такою йшла без перерви через ХVIII, XIX, аж до XX століття. Тут теж можна назвати славні імена української драматургії, а саме: Феофан Прокопович, Лаврін Горка, Димитрій Ростовський, Семен Погоцький, Мануїл Козачинський, Георгій Кониський, і інші.

Такою була українська література за ХVI, ХVII та ХVIII віки. Проф. Архангельський про українську літературу за ХVI-ХVII віки пише, що вона була «несравненно вище соврем'онной ей московской письменности»; ... і додає, що в житті українському »не било того слепого благоговення к авторитету «пісаній», «кнігі», которое вскоре стало заставлять многіх лучших московских книжних людей умірати за едіную букву аз».

Література українська, каже Архангельський: »оказала велику культурную службу московской«, бо вона »явилась к концу ХVII века живым связующим звеном между дальней Москвой и Западом«. (А. С. Архангельський, Із лекцій по історії русской літератури, Казань, 1913, стор. 80).

Українська наука за той час досягла великого розвитку. На Україні було написано багато книжок, що стали науковими підвальнами не тільки в самій Україні, але й по всьому слов'янському світу. »Синопсис« Інокентія Гизеля (1674 р.) прейшов і на Москву, мав багацько видань і був там підручною шкільною книжкою аж до XIX віку. Перші граматики українською мовою появилися давно: віленська гра-

матика 1585 р., львівський »Адельфотес« 1591 р.; граматика словник та найперша українська азбука (всі Лаврентія Зизанія вийшли 1596 р.; року 1619 вийшла граматика Мелетія Смотрицького, що була перекладена на всі слов'янські мови і видержала силу видань. Багато разів граматику М. Смотрицького друковано в Москві і вона стала там за підвальну філологічного знання аж до 1755 р., коли її почала заступати граматика Ломоносова. Тоді ж у Києві повстає наукове вогнище - Славна Могилянська Академія, куди на науку йдуть серби, болгари, румуни, москалі. Значення академії було незмірним в XVII-XVIII віках і цар Петро I посылав москалів на науку до Києва. Року 1698 Петро I наказував патріярхові »Священнікі у нас ставяться, грамоте мало умеють... і для того в обученіе хотя бы послать 10 человек в Кіев в школи«. (П. Морозов »Феофан Прокопович, как писатель«, Спб 1880, стр. 61). В Києві ж учився і М. Ломоносов.

В Київськім Софіївськім Соборі зберігалась рукопис 1768 р. »Випіска о правах і прівілегіях малороссійського духовенства«. В цім рукописі про заслуги Могилянської Академії написано: (ном. 434, § 59, Л 388): »Колікая полза от ученія, в Академії Кіевской проізводіамо, проісходіт, ясно доказывают как церковния, так і гражданственния дела. В разния прошедшіе і нинешнія времена многіе із обучівшіхся во Академії Кіевской по указам взяти і к разним должностям дейстvітелно определени, а іменно: от самаго первого учрежденія Московской Славено - греко - латинской Академії і по сіле того к преподаянню в оной Академії разных школьных наук і к проповеданю слова Божія; к заведенію во всех Россійских епархіях семінарій і в оних по заведеніи к дальнейшему распространеню ученія в званіе учительское; после зачатія, царству ющаго града Санктпетербурга в священніскую в оном граде должностъ; во время разных армій Єя Імператорскаго Велічества походов --- в полковые священники; к находящімся при іностранних дворах Россійским міссіям в капеліні; к наставленію кадетов догматам вери в щляхетные корпуси; а особ ліво в Малороссії толікое чісло учительных священников із оной Академії проізошло, что все полковіе городі епархії Кіевской безнужно онімі снабдені; да і прочіе малие городи і mestечка едва не все тако ж і некоторія лутшія сюлі таکавімі ж людьмі, с успехом, в наставленії і просвещенії простаго народа трудящіміся, доволствуются«.

В XVII віці в Україні зародилося дуже багацько так зв. братських шкіл. В зв'язку з цим було складено велику кіль-

кість шкільних підручників книжок, що обслуговували весь слов'янський світ. Ось найголовніші з них: декілька букварів, починаючи з букваря Л. Зизанія (1596), шкільні граматики, починаючи з 1589 р., граматика грецької мови по українсько-му ("Адельфотес" 1591 р.); курси (підручники богословії) — Петра Могили "Православное ісповедание веры" (1640), Іонакен-тія Гизеля "Мір человека с Богом" (1669), Ст. Яворського "Ка-мень вери" і інші.

Україна мала своїх видатних філософів ХVІІІ-ХІХ віку: Григорія Савича Сковороду (1722-1794), Данила Михайловича Велланського (1774-1847), Панфіла Даниловича Юркевича (1827-1874).

Такою була українська культура в ХVІ-ХVІІ століттях.

В московщині було в той час багато перешкод, що заваждали на шляху до культурного розвитку. Шкіл було мало, на науку дивилися як на дияволів плід. І в ХVІ столітті на московщині скаржаться на низьку освіту. Так в постановах Стоглавого собору 1551 р. наказано, аби ті люди, яких висвячують на попъв бодай би грамоти вміли. "Ми, — казали ставленники — учімся у своїх отцов ілі у своїх мастеров, а інде нам учітіся негде; сколько отци наші і мастери умеют, по тому нас і учат. А отци іх і мастери самі мало умеют да і учітіся ім негде..." (Стоглав, гл. 25).

Західної науки і культури боялись і тікали від неї. Складалось навіть прислів'я: »Кто по латині научілся, тот с правого путі совратілся«. (там же, стор. 34).

Освіченій людині тяжко було жити в Москві, тому й не диво, що захожий Максим Грек, людина високої західної освіти, хутко потрапив у Московщині до в'язниці, де і посидів понад 20 років. Не дивно й те, що з тих 30 молодих людей, що їх послав Борис Годунов вчитися закордон, додому вернувся лише один. (Іловайський, Історія Росії, Т. III, Москва, 1890 р., стор. 363).

Вже навіть в самому кінці ХVІІ віку (1698 р.) Петро I скаржився патріярхові: »Священікі у нас грамоти мало умею... Єжелі би іх ... в обученіе послать в Кіев в школи...« (Т. Морозов, Ор. сіт. 61).

Академік А. Пипін про це саме пише: »Тем новим елементом, который с конца XVI века і особліво в теченье XVII-го вмешался в московскую книжность і в конце концов возобладал над нею, билі образованіе і література, развівшіся в западной Русі і в Кіеве.... Но чем дальше, тем необходімее становілісь, однако, связі Москви с юго-западом; собственных

сіл явно не доставало: із Москви зовут кіевлян для учёної роботи.... К половине XVII в. в Москві било наконець понять, що для книжного дела нужни настоящі учёные люди: у себе дома таких людей не было; іх сталі привозить із Києва.. (А. Пипін, Істор. русск. літератури, ізд. 2. Спб. 1902, Т. I стор. 316, 324, 298).

Такою була московська культура в той час, як на Україні вона досягла високого рівня. Тому й не дивно, що Москва почала запозичати українську культуру.

Ще в ХІУ і в ХУ віках на московщині було вже чимало українців, а в ХVI стол. їх часто закликають туди на службу. Особливо ж поширився рух українців до Московщини з 1654 р., з року приєднання України до Москви. Ще до Нікона, коли на Московщині визнали за потрібне мати вчених людей і задумали видрукувати справну Біблію, цар Олексій попросив все це з Києва, і до Москви приїхали 12 липня 1649 р. українці-справщики, Арсеній Сатановський, Єпіфаній Славінський та старець Феодосій. Через 15 років (1664) прибув до Москви українець Семен Полоцький (1629-1680), покликаний туди вчити царевичів Олексія і Федора та царівну Софію. Вчив він і царевича Петра. Потім поїхали до Москви українці Ст. Яворський (1658-1722), Димитрій Ростовський (Данило Туптало, 1651-1709), Феофан Прокопович (1681-1736).

Ще в половині XVII віку (1649 р.), українці заклали в Московщині першу організовану школу. Молодий Федор Ртищев з дозволу царя і патріарха заснував в двох верстах від Москви монастиря і р. 1649 покликав туди з Києва »іноков ізящних в ученні грамматікі словенской і греческой, даже до ріторікі і філософії«. (А. Пипін, Істор. русск. літерат., II. 262). Посунула на Московщину сила українських книжок. Багато їх було в бібліотеках царів, патріархів, єпископів, бояр і простих письменників. Але українську мову розуміли не всі, тому українські книжки перекладали на московську мову. Так в XVII віці переклали на московську мову твори Галятовського, Смотрицького, Димитрія Ростовського, Петра Могили, Транквіліона, Гизеля і багато інших. (Проф. І. А. Шляпкін, Св. Дм. Ростовський, ст. 132-133).

І український вплив на життя московщини чимраз ширшав. Він позначився на будівлі, на малюванні, на співах, на музиці, на звичаях, на праві, на літературі і науці, і навіть на московській мові. »Как литература московская, — каже академік Ів. Буслаев,— во второй половине XVII века била под сильнейшим впливом южнорусской, із которой она вносіла в се-

веро-восточную Русь западния ідеі, так і жівопісь московская той епохи, без сомненія, многім успехамі об'язана мастерам южно-рускім, проізведеніямі которых білі укращени как ру- скі, так і старопечатнія книгі». (Див. А. І. Успенскій, Цар- скіе іконопісци і жівопісци ХУІІ века. М. 1913, ст. 23).

Українці ввели на московщині церковну проповідь (казань). Першими виступали у Москві з проповідями українці Єпифа- ній Славинецький та Семен Погоцький. І навіть в ХУІІ в. кращими проповідниками у Петербурзі і Москві завжди були українці, і їх закликали на посади до соборів в столичні мі-ста. Царський наказ 1738 року говорить: »о требованії студен- тов з епархії Київської, кої уже ученієм окончіли богословію і жітія воздержного, і буде они, оженяясь, в Санктпітербурзі в Петропавловськом, Троєцьком і Ісаакіевському соборех і в інніх приходських церквах для обученія катіхізіса і сказуванія пре- дік к церквам вищозначеніх соборов пожелають«. (Н.Петров; Акти, Т. II. с. 446).

Українці багато зробили і коло нової московської літера- тури. На чолі цієї літератури стояв українець Ф. Прокопо- вич, що разом з Кантемиром і розпочав цю літературу. Так зв. класицизм до московської літератури було занесено з України; на Україні класицизм бачимо ще на самому по-чатку ХУІІ ст. в творах Прокоповича та Сковороди.

Переклади з західної літератури довгою низкою пливуть до Москви в ХУІ-ХУІІ в. Проте ці переклади сунули до Москви або просто з України або робили їх українці.

Ще в ХУІІ віці українці занесли свою драму до Москви. В ХУІІ віці вони рознесли її по всій московщині і закла- ли театри в самих найдальших її кутках. Так, українці стави-ли свої п'еси і утворили школяні театри в Казані, Тобольську, Новгороді, Смоленську.

Українці занесли до Москви і писання віршів, і вже з по-ловини ХУІІ віку в московській літературі досить помітно починає розвиватись силабічна поезія. Пізніше українці занесли до Москви і свою піттику, якої багато навчали по всіх українських школах; з цієї піттики потім повстала теорія словесності, якої навчали по школах московщини аж до революції 1917 року. Відкриття тонічного розміру було зробле-но теж на Україні. Ломоносов поділив московську мову на три »стилі«; ця наука Ломоносова, що була надрукована року 1757, мала великий вплив аж до часів Пушкіна. Але цей поділ мови на »стилі« українського походження, бо ще задовго до Ломоносова про те ж саме вчили на Україні в пі-

ітиках і Ломоносов, коли вчився у Києві, міг про це вже тоді довідатись. (А. П. Кадлубовський, Об істочниках Ломоносовського учнія о трьох стілях, в Збірнику в честь Дринова, Харків, 1908, ст. 83-89).

Українці завели і перевели до життя на московщині систему орфографії. Ще на початку ХVІІ століття, коли 1619 року вийшла граматика М. Смотрицького, по всьому слов'янському світі запанував правопис Смотрицького. Дослідник старої української літератури проф. Архангельський пише:

»Вліяні Грамматікі Смотрицького дійсностільно весьма ощутітельно сказивається з половини ХVІІ в. на орфографії не тольки всій печатній, но і рукопісній літературі московській. Смотрицькому междуд прочим в значительній ступені принадлежала наша грамматіческая термінологія, удержавшася отчесті даже не смотря на попиткі Ломоносова ізменіть ейо.« (Із лекцій, ст. 139-140).

Орфографія Смотрицького була більше пристосована до старої церковно-слов'янської мови, а на московщині її ввели навіть до живої московської мови; от чому орфографія в московщині так далеко відійшла від живої вимови.

Коли з 1721 р. по всій московщині з'явилися нові школи, то учителями туди пішли майже самі українці і рознесли по всіх закутках московщини правопис Смотрицького. Цей факт потім дав наслідки, що часто приводили до непорозумінь. Наприклад: на Україні в ХVІ-ХVІІ та ХVІІІ віках літера »ять« (м'ягке е за старим московським правописом, що діяв до революції 1917 року), завжди читалась, як 'ї', і навпаки, часто замість 'ї', писали 'ять'. От українці учителі і почали навчати на московщині, що 'ять' пишеться там, де по-українському маємо 'ї', камінь, гніздо, піна і інш. Пізніше, в ХІХ віці, коли вже забули про вчителів — українців, багато разів підносилася полеміка проти цього дивовижного правила. Так в 1828 р. про це писав К. Хабаров:

»Говорят, піште »ять« во всіх тех словах, в которых Малоросіяне проізносят 'ї'. Покорно благодарім! Следовательно, чтоб писать по-русски, надобно ехать в Малороссію, ілі іметь у себя ручного Малоросіяніна для справок...« (»Рукопісь покойного К.А. Хабарова«, Москва, 1828, ст. 41).

Писав про це і московський критик Белінський: »Говорят, будто есть правило, что слова, которая в нынешнем малороссийском наречії виговариваются через 'ї', должно нам писать через »ять«... Странное правило... Да какое же нам дело до того, как виговаривают ілі как не виговаривают Ма-

лороссіяне однаковия с намі слова? I еслі уж так, то почemu же в правописанії ми должни сообразоваться только с виговором одніх Малороссіян, а не Сербов, не Болгар, не Поляков, не Чехов і прочих соплеменних нам народов? Почему же нам необходімо сообразоваться в нашем правописанії с виговором только Малороссіян?» (Сочиненія, М. 1860 г. Т. IX, ст. 491-495, рецензія на книгу Кадінського: Упрощеніе русского правописанія, Спб. 1842).

Таким був вплив України на Москву в ХVІІ віці. На церковнім, літературнім, та науковім ґрунті українці були першими на Московщині.

В ХVІІІ столітті український вплив на Москву не тільки не зменшився, але зробився ще більшим. Українці заклали в Москві слов'яно-греко-латинську академію на зразок київської і вчителів в цю академію за весь ХVІІІ вік набирали майже виключно з українців. Про це свідчить такий наказ св. Синода:

»в славено-латінських Московських школах мало учителей, а ко ученію філософії весма нікого нет; асличио де, что в Кієве обретаются ко ученію філософії, ріторікі і пітікі способніи мужі... I по его величайшего государя указу велено способных ко ученію персон із Кіевопечерского монастиря, ілі где інде кто обретается, отправіть к Москве обично на подводах без замедленія.« (Н. Петров, Акти, т. I. ч. I стор. 39; 1721 р.).

На всіх вищих духовних посадах — митрополитами, архієпископами, єпископами та ігуменами сиділи по всій московщині самі українці. Дійшло до того, що найсв. Синод мусів заступитися за права москалів і 17. 4. 1754 р. за цариці Лісавети видано було височайшого наказа про те, що на архіереїв та на архимандритів можна висвячувати і москалів: »Всепресветлейшая Державнейшая Велікая Государина Імператрица Єлісавет Петровна, Самодержица Всероссийская, сего апреля 17 дня повелеть соизволіла: чтоб к проізведеню на праздния ваканції во архіереї Ся Імп. Велічеству от Св. Синода представляеми билі із архімандритов і велікороссіяне, да і в архімандрити проізводіми б билі ж і з велікороссіян.« (Див. »Полное Собрание Законов Росс. Империи«, т. XIУ, ном. 10216, ст. 58-59).

Року 1786 було засновано по всій московщині народні школи і знову учителями до них закликають українців. Голова »Комісії об учрежденії народних учліщ« гр. Петро Завадовський так писав 4 жовтня 1789 року київському митро-

политові: »Нет лі ешьо охотніков, которые би учительскому званію определить себя пожелалі. Іслі такових человек 15 отищется, то Ваше Преосвященство много меня і учліща здешня одолжите, когда их ко мне сюда отпустите.« (Н. Петров, Акти, т. У. ст. 175).

Українці здавна вславилися знанням чужих мов і тому ми їх рано зустрічаемо в Москві на службі перекладачами в посольськім приказі, і на службі в закордонних місіях.

Коли на московщині починалася нова літературна мова, то над нею багато попрацювали українці, — вони дали кращі її зразки, вони залишили свою вимову, вони внесли в московську мову силу чужоземних слів, які там прищепилися. Академік А. Шахматов про утворення московської літературної мови пише: »Родіна нашого велікорусського літературного язика — Болгарія. Но образовался он в Києве, где испитал впервые благотворное віляніе народной среди... Окончательно развелся он в Москве.« (Український народ, т. II. ст. 704).

Українці занесли в московщину свій церковний спів — композитори: Д. Бортнянський (1751-1825), Максим Березовський (1745-1777), Артем Ведель (помер 1806).

Про український вплив на Московщину ось що пише П. А. Безсонов: »Прішельци (малоросси) занялі здесь (в Великороссії) самия відния і влітальнія места, от іерархов до управлений консисторій, імі устроених, от воспітателей семи царской до настоятелей монастирских, до ректоров, префектов, і учителей імі же проектірованих школ, до кабінетних і типографських учбоних, делопроіздителей, дьяков і секретарей. Всю почти подверглось іх реформе, по крайности неотразіому вліянню: богословское учение, ісправленіе священнаго і богослужебнаго текста, печатаніе, дела раскола, церковная адміністрація, проповедь, храмовое, общественное і домашнее пение, ноти, внешность архіерейских домов, образ іх жізні, екіпажі і упряжь, одежда служителей, напр. певчих, від і состав школ, предмети і способи учения, содержание бібліотек, правописание, виговор речі устной і в чтенії (церковное мягкое "г" вместо твъордаго), общественния ігри і зреїща і. т. д. і т. д.« (Проф. А. Безсонов, Белорусская песни, предісл., ст. VI, 1871 р.).

Такою була українська культура за довгих віків і такий вона мала вплив на московську культуру.

З самого кінця XVIII віку та з початку XIX-го, коли скрізь по слов'янських землях прокотився рух національного відродження, цей рух захопив і Україну, вже тоді добре

роз'їджену державною нівеліровкою та русифікацією. Стара Україна прокинулась і відразу ж стала на міцний народній ґрунт.

За XIX вік українська література зросла, відразу перейшла на щиру народну українську мову і стала на рівень з великими світовими літературами. Українська література знає сотні прізвищ і серед них багато поважних: Котляревський, Гулак-Артемовський, Кухаренко, Квітка-Основ'яненко, Гребінка, Стороженко, Куліш, Т. Шевченко, Марко-Вовчок, Нечуй-Левицький, Мирний, Глібов, Руданський, Старицький, Свідницький, Коцюбинський, Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Іван Франко, Федъкович, Стефаник, Бордуляк і багато інш. На українську літературу відразу звернули увагу навіть в Європі. Твори Шевченка було перекладено майже на всі великі світові мови, і на всі слов'янські, твори Квітки-Основ'яненка та Марка Вовчка перекладено на французьку та німецьку мову. Багато української літератури перекладено на московську мову, — твори Квітки-Основ'яненка, Марка Вовчка та інших.

Кращі твори світової літератури всіх часів перекладено на українську мову. В XIX віці теж не забували духовної потреби українського народу, — і священики Бабченко, Гречулевич та Опатович дали для народу багато книжок, проповідей, та оповідань з святого письма.

Українська народня література по праву посідає одно з перших місць світової літератури. Український народ утворив силу пісень, казок, оповідань, переказів, легенд, прислів'їв, загадок і інш. В межах сільського життя українська народня поезія тягнеться без краю від колиски до могили. Все це велика скарбниця, віками утворена українським народом і давно вже всім світом визнана за найкращу.

Драматична література представлена такими славними іменами, як: Старицький, Кропивницький, Карпенко-Карий, Грінченко, а театр український завоював собі почесне місце серед театрів Європи, дякуючи таким іменам, як: Кропивницький, Саксаганський, Карпенко-Карий, Садовський, Заньковецька.

Багато українців відірвалось від українського ґрунту і перейшло на московський ґрунт, — Рубан, Максимович-Амбодик, Козицький, Сохацький, Капнист, Богданович, Бантиш-Каменський, Гнідич, Гоголь, Короленко, та філософи — Д. Велланський і П. Юркевич.

За XIX вік український народ дав велику низку видатних

вчених. Найбільш видатні з них такі: В. Антонович, Д. Багалій, Балудянський (перший ректор петербургського університету), О. Бодянський, Ф. Вовк, І. Горбачевський (ректор пражського університету), М. Грушевський, Гулак Артемовський (ректор харківського університету), Я. Головацький, Дащкевич, М. Драгоманов, А. Єфименко, П. Житецький, Зобков (проф. загребського університету), Е. Калужняцький, А. Колесса, М. Костомаров, А. Кримський, М. Максимович (ректор київського університету), Мордовець, А. Метлинський, О. Огоновський, М. І. Петров, А. Потебня, С. Смаль-Стоцький, К. Студинський, М. Сумцов, І. Франко, П. Чубинський і інші.

Українська преса не мала широкого розвитку, бо її завжди суворо забороняли. Згадаємо лише журнал «Основа», що виходив в 1861-62 р.р., журнал «Правда» (перенесена до Львова заборонена «Основа»), що почала виходити у Львові з 1867 р., журнал «Кіевская Старина» з 1882 р. »Українське Наукове Товариство ім. Шевченка« існувало з 1873 року і згуртовувало довкола себе видатні українські наукові сили.

Така українська культура - вона давня, велика, оригінальна, самостійна і самобутня та займає серед слов'янських народів почесне місце.

Боротьба Москви проти української культури розпочалася дуже давно. Москва завжди дивилася на українців, як на захопленний нарід і про те тільки і марила, аби зробити українців своїми покірними рабами, аби знищити українську мову, аби знищити всі притаманні українцям духовні відміни, щоб не було видно, звідки походить московська культура, щоб показати, що українці — той же самий московський нарід, а мова українська тільки «наречіє» московської мови.

Академік Піпін ось так характеризує стару Москву: «Поглощённая задачей созидания государства, всю большее уходившая в свою исключительное мировоззрение, Москва вместе с тем впадала в ту религиозную и национальную нетерпимость, которая должна была закрыть ею китайской стеной от всяких иноземцев и иноверцев, порождала крайнее национальное высокомерие, а наконец преграждала путь к просвещению: потому, что национальное высокомерие было вместе религиозным фанатизмом, и все иноверные народы представлялись поганими, с которыми нельзя иметь общения... Заподозрены были сам греки, Литовская Русь и Малая Русь также оказалась под большим сомнением... Впоследствии, московские люди, с отливавшим их высокомерием, относились свисока и недоверчиво к западно-русским богословам...» (Там же, ст. 303, 318).

Вчений Пуфендорф в своїй книзі «Вступ до історії європейських держав», що була перекладена за царя Петра I на московську мову, так характеризував москалів:

”Зазорни же русські і невоздержательни суть, свірепи і кровожаждущі чловеци, в вещах благополучних безчинно і нестерпімою гордостю возносяться; в протівних же вещах нізложеннаго ума і сокрушенаго; ко пріблі і ліхве, хітростю собираемой, нікакой же народ паче удобен есть. Рабскій народ, рабскі сміряется, і жестокостью власті воздержатіся в повіновенії любят, і якоже все ігри, в боях і ранах у них состоятся, тако бічев і плетей у них частое есть употребление». (Акад. Некарський, Наука і література прі Петре I., 1862, ст. 396).

Країні сини України не корились московській нівеліровці і не забували про қультурність свого народу. В Києві ще здавна, бувало, скоса поглядали на Москву. »В Кіеве — пише аkad. Пипін — относілісь к московским людям с некоторим пренебрежением, как к людям невежественным, — что и подтверждалось тем фактом, что Москва нуждалась в помощи кіевлян в тех книжных делах, которая билі тогда ея первостепенным церковным и государственным интересом и где у москвичей в самом деле недоставало иногда простого знания грамматики». (А. Пипін, Історія русской літератури, вид. 2. Спб. 1902, стор. 341).

Українці в московщині завжди були новаторами, сама ж Москва, особливо ж її вище духовництво, були страшеними консерваторами. Українська церква, що віки була незалежною і вільною, набула собі своїх притаманних звичаїв; а московське вище духовництво дотримувалось заповідей: »До нас положено, — лежі оно так во векі веков Тому, "Московскіе" люди — пише Пипін — не понімалі возможности подобних местних отлічій, — хотя само благочестіе московское отлічалось ярким, именно местним характером; впоследствії восточное патріархі указивалі такія местния черти в московской церкви і прі этом об'яснялі, что разлічє в обрядах не вредіт существу вери, что обряд не есть 'догмат' (как думалі в Москве); но московские люди билі убеждени, что іх церковния форми — единственная правильния, і облічалі в неправославії тех, у кого находілі какія-лібо отлічія от московского обряда »прібilia стати інших вер«. Так оні облічалі грузін, а наконец саміх греков; армяне считалісь прямо еретікамі; западно-руссікіх людей перекрещівалі«. (Історія русской літератури, т. II, ст. 321).

Вже на початку ХVII ст. вище московське духовництво повело боротьбу також проти українських книжок. Так, ще року 1627 судили книжку Кирила Ставровецького »Учительное Євангеліє« та інші його твори. З наказу царя Михайла Федоровича та патріярха Філарета звелено було »те книгі собраті і на пожарех сжечь, чтоб та ересь і смута в міре не била....« і далі, »чтоб вперъод нікто нікаїх книг літовскія печаті (цеб-то українських) і пісъменних літовскіх не покупалі«. (Собрание Гос. Грамот, III, ном. 77). Року 1672 знову забороняють мати українські книжки в домах а наказують віддати їх воеводі. Коли ж московським патріярхом став Іоаким (1673-1690), то він навів цілий погром на українців: на соборі 1690 р. Іоаким настояв на тому, щоб осудили книжки С. Пороцького, П. Могили, К. Ставровецького, І. Галятовського, Л. Барановича і інші. Собор осудив українські книжки і наклав на них »проклятство і анафему, не точію сугубо і трегубо, но і многогубо«. (Проф. П. Морозов, там же ст. 60).

Русифікація України почалася давно. Ще Олексій Михайлович в своєму маніфесті про згоду з Б. Хмельницьким наказував українцям: »разделеніе с полякамі сотворите как верою, так і чином; хохли, которые у вас на головах, пострігите«. (»Полное собрание Законов Росс. Империи«, т. I).

Петро I, наляканий повстанням Мазепи, наважився »Малую Россію к рукам прібрать«, і все своє життя переводив на Україні люту русифікацію. Всіх гетьманів обвинувачував цар у зраді, »всем ізвестно — писав він року 1723 — что со времъю первого гетмана Богдана Хмельницкаго, даже до Скоропадского, все гетмани явлюлись изменниками«. (Бантиш Каменский, ст. 430). І Петро I зводив із світа українських козаків при будуванні Петербургу, Ладожського каналу, фортеці св. Хреста, в Дербентськім поході. За козаків заступився наказний гетьман Павло Полуботок і загинув за це в Петропавловській в'язниці 1724 року.

Дальші цари пішли тією ж ворожою дорогою і потроху прибрали до рук Україну, поволі нищили її права. Дійшло навіть до того, що року 1737 кн. Барятинський арештував весь київський магістрат, і при цій нагоді забрав грамоти м. Києва, сподіваючись, що пройде час, українці забудуть про свої права і »ссилаться ім будет в вольностях не на что...« (Грушевський, ст. 353).

Київська Печерська Лавра, що з давніх давен стала для українців великою національною святынею, теж зазнала гіркої долі. Ос близко зазнало криєди і утисків лаврське друкарство.

Перший період лаврського друку — це період її вільного життя, що тягнувся цілих 70 років, тобто до часу, коли українську церкву було віддано московському патріархові (1685 р.). Другий період лаврського друку — це період боротьби її за старожитні права Лаври, за її волю друку (з 1685 до кінця XVIII віку). Зараз же, як українська церква опинилася під московським патріархом, пішли непорозуміння, не дивлячись на те, що в царськім наказі 1685 р. про права української церкви було написано: »печатаніє книг невозбранно іметі повелеваем«. (Архів, ІО-З. Р. ч I т У, ст. 99).

Цenzура українських книжок почалася ще в XVII віці, коли патріарх Іоаким р. 1677 наказав видерти з української книжки листи, бо вони »несходни с книгамі московскім«. (Монсветов, »Как у нас правілісь церковния книгі, М. 1883, ст. 20, 14 і 17). Року 1689 Лавра надрукувала без дозволу московського патріарха перший том »Четы Мінеї« св. Дм. Ростовського і патріарх Іоаким суворо наказав, щоб перед друком всі книжки присилати до Москви на цензуру. Почалась волокита, що скінчилася аж в 1693 році перемогою Лаври, яка знову почала друкувати книжки, як і раніш, вільно. Такою була ця справа аж до 1720 року, коли цар Петро I наказав: »В Києво-Печерской і Черніговской тіпографіях вновь книг нікакіх, кроме церковних прежніх ізданий, не печатать, да і ония церковния стария книгі для совершеннего согласія с велікороссійскім такім же церковнимі книгамі справлівать прежде печаті, даби нікакой розні і особливаго наречія во оних не било; других же нікакіх книг ні нових ізданий, не обява об оних в Духовной Коллегії і не взяв от оной позволенія, не печатать, даби не могли в таких книгах нікакой церкве восточнной противності і с велікороссійскою печатію несогласія проізйті«. (Проф. Н. Петров, Акти, т. У. ст. 164).

А далі довгою низкою пішли цензурні утиски Москви. Року 1724 Лавру покарано штрафом 1,000 карб. за надруковану без дозволу Москви »Тріоль«. За таку ж справу покарано й Чернігівську друкарню на 1,000 карб., а потім її зовсім забрано до Москви. Року 1769 Левра клопоталась, аби ій дозволили надрукувати українських букварів, — бо Московських люди не розуміють і не хотять купувати. Проте, Синод не тільки не дозволив надрукувати, а й наказав відібрati назад букварі, що були вже на руках. Було наказано навіть одібрати по церквах старі українські книжки і міняти їх на московські. Року 1755, 21 вересня Синод наказав Лаврі перероблювати по-московські »Четы-Мінеї« св. Дм. Ростовського та

Патерик Печерський. Року 1766 (9 листопаду) Київо-Печерській Лаврі наказано »чтоби впредь в тіографії тоя Лаври печатать і на продажу употреблять одні та книгі, которая в московской тіографії с аппробациі Св. Сінода печатаются...«

Року 1775 (7 травня) Синод наказує київському митрополитові, »чтоб несходственных с виходящими із Московской тіографії книгамі в народ випускаемо не било...« (Петров, Акти, т. ІУ, ст. 196-197).

В наслідок цих заборон настав третій період лаврського друкарства, що вже цілком йшов під патріотичним прапором »обручення«.

Цариця Катерина II (1762-1796) повела на Україні ще більш рішучу русифікацію аніж Петро I. Вона всіма засобами намагалася зруйнувати старожитні вільності українські і пильнуvala, »чтоби век і імя гетьманов ісчезло, не токмо б персона какая била проізведена в оное достоінство«. Катерина намагалася у всьому зrівняти Україну з московщиною, провести нівеліровку всього українського життя, вирвати з українців »развратное мненіе, по коему поставляют себя народом от здешняго совсем отлічним«. (Проф. Солов'йов, Історія Россії, вид. Общественная Польза, кн. 6.т 26.ст 35-36).

Катерина II вміло та рішуче повела боротьбу проти України і за довге своє життя дощенту зруйнуvala її. Року 1775 (3 серпня) вона видала маніфест про скасування Запоріжської Січі і забрала багацько старих козачих клейнодів, гармат, знамен до Петербургу, а останнього кошового Запоріжської Січі старого Петра Калнишевського замуруvala в льосі Соловецького монастиря, де він і помер, просидівши там майже 25 років. Того ж 1775 року (7 листопаду) Катерина видала маніфест про »Учрежденія для управління губерній Всероссійской Імперії«, чим скасувала стару міську автономію на Україні.

Ще 10 грудня 1763 року цариця заборонила селянам право переходу від пана до пана, а 21 квітня 1785 року ввела кріпацтво.

Височайшим наказом 7 вересня 1782 року було оповіщено про організацію »Комісії для заведення в Россії народних учіліщ« і програму вироблену для шкіл московщини, хутко було застосовано і в школах України. В наслідок руйнації України кількість шкіл на Україні значно знизилася: »Як показує перепис 1740-48 р. р., в семи полках Гетьманщини було 866 шкіл на 1094 оселі; як показує опис Румянцева, в Чернігівськім полку було 143 школи на 142 селі... На просторі теперішніх Чернігівського, Городенського та Сосницького

повітів р. 1768 було 134 школи і одна школа припадала на 746 душ населення; через 100 років, р. 1875 на цій самій землі шкіл вже тільки 52, і одна школа припадає на 6,730 душ, цебто за 100 років шкіл стало втроє менше, тоді, як людність зросла вдесятеро...

Теж стало і на лівобічній Україні; коли там року 1740 було 866 шкіл, то через 60 років, на початку ХІХ віку шкіл цих не стало, і чернігівський архієрей писав генерал-губернаторові кн. Куракину, що »не находит прі проезде майом нине по губернії заведьоних учіліщ...« (Проф. Іван Огіенко, Українська культура, Катеринослав-Лайпциг, 1923, ст. 169-170).

Українська старшина (1763 рік) на чолі з тодішнім гетьманом К. Розумовським подала Катерині проекти реорганізації Київської Академії в університет, і організації університета в Батурині, а українські громади просили Катерину дозволити заснувати університета в Переяславі. Катерина відмовила і старшині і громадам. Таким чином українська молодь за вищою освітою мусіла іздити або закордон, або потім до Москви. Катерина знайшла собі добрих помічників на Україні, які жаво проводили в життя всі її пляни щодо знищення українських старожитніх прав, та переведення широкої русифікації, — це київські митрополити Гавриїл Кременецький (1770-1783) і особливо Самуїл Миславський (1783-1796). Це цей Миславський перевернув Українську Академію в Києві на російську; це він пильнував, аби завести в Академії та по всій Україні чисту московську мову. Ось один з наказів митрополита С. Миславського (від 13 лютого 1786 р.) до ректора Київської Академії: »В ісполнение Ея Императорского Велічества указа... ...ректору і префекту присвоить немедленно Академії Кіевской образ ученія, для всех учіліщ в Імперії узаконенний, соображаясь таблицам і книгам, для руководства учителям і в пользу обучающемуся юношеству прісланним...« (Н. Петров, Акти, т. 5, ст. 123).

По всіх церквах було наказано, аби дяки та священники молитви читали та правила Службу Божу »голосом, свойственным российскому наречию«. (М. Грушевский, Очеркі, ізд. 2-е, ст. 393-394). Теж саме було заведено і по всіх школах України: духовним школам Катерина давала матеріальну допомогу, але вимагала, аби в таких школах »для преподаванія ученій присвоен бил образ, для всех учіліщ в Імперії нації узаконенний«. (Н. Петров, Акти, т. 5, ст. 114; наказ 1785 року).

Українська церква 1414 року розійшлася з московською

і обрала собі митрополита свого. Титул українських митрополитів був »мітрополіт Київський, Галіцький і всяя Россії«. З того часу пішло цілком вільне її життя, бо вільними голосами обирали священників, єпископів, архимандритів, ігуменів і навіть митрополитів. Вона дуже відрізнялася тоді від церкви московської, — на Україні були свої церковні звичаї, свої обряди, навіть деякі свої вірування.

Московське духовництво було зовсім безправним; навіть вище духовництво, єпископи та митрополити не мали жадних прав і цілком залежали від волі патріярха, що сам їх наставляв, сам жалував і наказував. Ось цього підневольного життя і боялось українське духовництво і тому воно так довго і вперто стояло за волю своєї церкви.

Коли Богдан Хмельницький надумав віддатись Москві, духовництво наважилося не дати Богданові довести до діла його замірів і гостро пішло проти Москви. Року 1654, коли на Україну прибули посли від трьох держав, що хотіли взяти до себе Україну — Москва, Туреччина і Польща, Богдан скликав Раду в Чигирині, аби вона вибрала, під чию руку піде Україна. На цій Раді від духовництва з гарячою промовою проти Москви виступив черкаський протопоп Ф.Гурський. Показуючи на гостинці, з якими прибули посли (гостинці польські були загорнуті в килим, турецькі в дорогий шовк, а московські в рогожу) — Гурський сказав: »От трьох царей ілі волхвов поднесени билі младенчествавшему Христу Спасителю дари: золото, ліван і смірна; дари сії предзnamеновалі битіє, страданіє і возвращеніє на небо. Злато предрекло царствование, ладан — погребеніє, смірна — Божественность. Так і сії дари, подносімие тремя царямі младенчествующему народу, знаменуют участь его: чем покрити ілі одеяни дари сії, тем покроется і народ імі прельстившіся. Дари польські покрити ковром, то і народ с полякамі будет іметь коври; дари турецкіе покрити тканю шолковою, то і народ облечотся в шолк; дари московскіе покрити рогожкамі, то і народ, соедінівшіся с москвітянамі, оденеться в рогожкі і под рогожкі... I сії предзnamенованія вернее і превосходнее всіх оракулов на свете ...« (Маркевич, Історія Малоросії, т. I. ст. 257). І митрополит Київський Сильвестр Косяв відмовився привести своїх людей до присяги московському цареві.

Вище українське духовництво не поспішало оддаватись Москві. Цілих 32 роки (1654-1686) воно боролось проти московських зазіхань. Москва сама боялась вжити рішучих заходів, бо в договорі Москви з Україною р. 1654 про духів-

ництво було сказано: »мітрополіту Київському, так же і інім духовним Малия Россії, бить под благословенiem святейшаго патріарха московскаго, а в права духовния святейшій патріарх вступаті не будет...« (Філарет, Історія Русской церкви, період ІУ, ст. 50).

Але не зважаючи на всі протести українського духівництва Москва упертд йшла до свого, аби прибрати до своїх рук українську церкву: Року 1685 Москва дамагається, аби в Києві було обрано митрополита, потрібного для неї. З цією метою в Києві скликано було Собор, і хоча київське духівництво і не пішло на цей Собор, а все ж таки на ньому було обрано митрополитом московського прихильника Гедеона Святополка, кн. Четвертинського (Луцький епископ), що наважився віддатись Москві.

Стурбоване українське духівництво зібралось на свій Собор і різко протестувало проти виборів Гедеона. Свій протест духівництво в письмовій формі надіслало гетьману Самойловичу. В цім протесті воно пише, що Москва забрала вже Білгородську єпархію і завела там свої порядки, і такі ж самі порядки заведе вона і в Києві. Проте всі ці протести не мали впливу і неправдою обраний Гедеон поїхав до Москви де 8 листопада 1685 р. його й висвятив патріарх Іоакім на Київського митрополита. Нововисвяченому митрополитові дали новий титул: »Мітрополіт Київський, Галіцький і Малия Россії«, а до того часу українські митрополити завжди мали титул: »Мітрополіт Київский, Галицкий и всяя Россії«.

Одну справу було закінчено, але Москві ще треба було погодитись з константинопольським патріархом, бо йому належала українська церква. І в листопаді того ж 1685 року до патріарха було послано посла-дяка Микиту Олексієва, який за »гостинці« дістав згоду від константинопольського патріарха Діонісія на підпорядкування київської митрополії московському патріархові. Збереглася розписка, яку Діонісій р. 1686 видав московському послові Микиті Олексієву, що брав у патріарха грамоти на київську митрополію. Діонісій писав: »Прінялі есми мілостию святаго вашого царствія от посланного вашего господіна Нікіти Алексієвіча трі сорока соболей і двесті червонних, податель же благих Господь да будет мздодавець вашему державнейшему царствію. (Архів Ю.З. Россії ч. I. т. 5. ст. 177).

Проте на початку старих прав української церкви не зачипали і в царськім наказі 1685 р. писали: »І ми, велике государі, цари і велике князі Іоанн Алексієвіч, П'єтр Алексієвіч

і сестра наша Софія Алексієвна ізволілі весь мітрополії Київської прічт і чін духовний пожаловаті — для утвердження той Київської мітрополії і в подтверждение прежніх духовного чина прав і волностей, сюю нашу царську величества милостивую жалованную граммату дать повелелі: что впредь судам мітрополії Київской в своєй епархії биті і отправлятіся по прежнем обичаем, і никому от тех судов в царствующій наш град Москву с членістю не приходить, і патріарху Московскому в те суди не вступатіся, і членітен ні у кого не приніматъ, а биті той Київской мітрополії в таком же соблюденії, в какове она била до сего времені под благословеніем святейшаго вселенскаго Константинопольского патріарха, как в мітрополічей честі, так і во исправленії духовного чина і церковного начала, і в сбереженії прав і волностей обиклих, обретающіхся по ісконному обичаю.... і все обикновенія прежнія без премененія волно содержати.... На архіерейскій престол в мітрополії обраті волною елеціею мужа із тамошніх пріродних обивателей.... I сею нашу жалованную грамотою обнадъожіваем і утверждаем, і в том биті на нашу государскую милость во всем надъожним». (Полное Собрание Законов Российской Империи, т. XI, 1830 р. н. 8334, ст. 364-365).

Так Москва потроху прибирала до своїх рук українську церкву. І все ж українська церква своїми вільностями тоді ще дуже відрізнялась від церкви московської. Всі ті жорстокі закони про монахів, що їх видав цар Петро I. і даліші цари, не мали сили на Україні. Теж саме було і в XVIII віці, — українська церква тоді ще мала багато своїх старожитних прав; скажемо, в сан архимандрита на Україні висвячували самі, без дозволу найсв. Синоду.

Нарешті Катерина добралась і до української церкви, монастирів та ченців. Забравши монастирські землі в Московщині вона простягнула свою руку до монастирських земель на Україні (1763), але Київська Духовна Консисторія (6 жовтня 1763) так відсікла Катерині, що вона мусіла на деякий час припинити свої зазіхання і тільки наказала київському мітрополиту провчити добре протестантів »даби оні впредь того чініті не отважілісь...«

В тім же році голосно протестував проти загарбання церковних земель і Арсеній Мацієвич, що був членом найсв. Синоду, та мітрополитом Ростовським. У лютому 1763 р. мітрополит правив в Ростові »чин отлученія от церкви« ворогів і сміливо оголосив, анафему проти всіх »наслідуючих і обідящих святыя Божії церкви і монастирі«, цебто на царию

і на Синод. Митрополита зараз же скопили і судили (1-12 квітня) — позбавили сана і простим ченцем заслали в Архангельський Корельський монастир. Але митрополит продовжував виступати проти Катерини і в 1767 р. його вдруге судили вже як політичного злочинця і визнали »достойним істягання і лішенні жізні«. Катерина змилостивилась і Мацієвича розстрigli з ченців, дали йому назву Андрій Брехун і 70 літнього на віки вкинули до Ревельського каземату (8 січня 1768 р.) де він і помер 28 лютого 1772 р.

Опікшись на Мацієвичі, Катерина не взялась рішучо за Україну, а почала підходити до українських монастирських земель шляхом підкупства вищого духівництва. Вона хотіла, щоб сама козацька старшина та вище київське духівництво вірно піддано просили її забрати всі їхні землі. Року 1765 вона писала правителеві України гр. Румянцеву: »Желаю, чтоб ви тамошних несколко называемых панов склонилі к подаче челобітной, в которой бы они прослі, если можно, о положеніи духовенства в штатное состояніе; от духовных ілі светских такую же челобітную иметь: то б мы уже знали, как починать. Мне Ніколай Чічерін сказаі, что мітрополіт Київскій сам не пропъ от сего учрежденія будет, понеже он мало дохода имеет, а мы б ему, преосвященному если б склонился о штатном положеніи прости, сделали б весьма вигодния для него кондіції.« (Лист Катерини від 9. липня 1765 р. в Моск. Архіві Мін. Ін. Дел. Див. С. М. Солов'йов, Історія Россії, Спб. вид. »Общественная Польза«, кн. 6. т. 26, ст. 122).

Згодом рік, 1766 р. цариця про те ж саме підходила і до найсв. Синоду.

Оберпрокурор Мелісіно надіслав такого наказа Синодові: »Ея імператорское величество ізбавіть соізволіла духовний чін от суети мірской і от того зазренія, в котором он долголетно находілся, обращаясь в мірских попеченіях. Св. Сінод опитом уже самім удостоверился о блаженствѣ свойом под державою Православной своей монархіі, і не соізволіт лі за долг званія своего прінять і просіть ея імператорское величество, даби она ту же матернюю свою щедроту ізліяла і на духовний, в Малороссії жівущій, чин...« (Госуд. Архів. Див. С. Солов'йов, там же, ст. 301).

Але всі ці підступи Катерини були марними, бо українське духівництво міцно стояло на своєму і боронило свої старожитні права. Цариця почала відбирати по-троху старі вольності українського духівництва, аби примусити його віддати свої землі. Року 1765 (17 лютого) вона наказала: »із

малоросійських єпархій із монашествующіх в Велікороссію без указа св. Сінода і без крайнєї надобності отнюдь нікого не випускати і в велікоросійські єпархії не принімати». (Полное Собр. Законов Росс. Імперії», т. ХУІІ, н. 12332, ст. 49). А на Україну цариця почала сама призначати настоятелів в монастирі, — і все людей, що добре її слухали, призначала або москалів, або таких українців, що довго служили на Московщині і що для них були зовсім байдужими національні інтереси України.

І все ж Катерина так і не дочекалась, заки її попросять з Києва забрати монастирські землі, довелось таки їй силою їх забрати (10 квітня 1786 р.). Про цю материнську ласку Катерини так писав славний Іриней Фальковський, тоді ще учитель Академії: »ми билі подобни оним синам Ізраїлевим, кої воспевали: на реках Вавілонських, тамо седохом і плакахом«. (Г. О. Булашев, Преосвящений Іриней Фальковський епископ Чигиринський, К. 1883 р. ст. 118).

Рік 1767 підбадьорив Україну, — тоді якраз збиралась «Комісія для составленія Уложенія» і до цієї комісії закликали депутатів і від України. На Україні всі стани громадянства складали накази, в яких вимагали вернути права, що на них »гетман Богдан Хмельницький со всем малоросійским народом приступіл под державу всероссійскую«. На Україні »вибори« провадив граф Румянцев, який вживав всіх заходів, аби знищити серед українців »фальшивия і ім не свойственния республіканскія мислі«. Дійшло навіть до того, що гр. Румянцев почав лякати виборців шибеницею. Так, він віддав до суду депутатів і виборців від Ніжинського полку і суд присудив 33 чоловіка до кари смерти. Правда, над виборцями змилувались і кару смерти замінили в'язницею на 8 місяців.

Так боролася Україна за волю і волі цієї не знаходила. Потроху забувались старі права, потроху українська старшина розташовувалась на московському ґрунті.

Дев'ятнадцяте століття. Шириться рух слов'янського відродження, українська література стає на твердий ґрунт народної мови. Року 1798 виходить у світ »Енеїда« Котляревського. Почалася нова доба української літератури, української культури, всього українського життя. Цenzура не обмежувала розвитку. Українські твори друкувались по багатьох московських журналах, — в »Утренней Заре«, »Утренней Звезде« і навіть в офіційних »Черніговских Ведомостях«. Але так було до року 1847-го, до року, коли було розгромлено Кирило-Методіївців. З того часу Москва розпочала похід проти укра-

їнства. Похід той відзначився декількома великими погромами, які вкрай руйнували все те, що мала Україна свого і що вона встигала утворювати в коротких перервах між погромами. Як тілки заслали (1847 р.) Шевченка, Куліша, Костомарова і інших, тоді ж заборонено всю українську літературу, а незабаром наказано цензорам пильно стежити за українською літературою, «не давая перевеса любові к родине над любов'ю к отечеству».

З другої половини 50-их років на Україні повіяло вільним духом — заговорили про скасування кріпацтва. Хутко розгорнулась українська культурна діяльність — книжки виходили щораз більшою кількістю; в Києві, а згодом в інших місцях, засновано «воскресні» школи, для яких було надруковано велику кількість українських підручників; для виховання українських учителів у Києві було засновано «Временнную Педагогическую Школу». На початку не спиняла Москва українського руху, але це не довго. Почався новий наступ на українство, що привів до великих погромів української культури. Першою жертвою цього наступу були українські школи. Найбільше прикладали рук до руйнування українських шкіл поляки, бо вони якраз тоді заводили скрізь свої школи з метою спольонізувати українських селян. До поляків приєдналось вище київське духовництво з митрополитом Ізидором на чолі. В наслідок цього, року 1862 школи «хлопоманам» позачиняли, обвинувачуючи їх в сепаратизмі, а через рік Москва, налякана польським повстанням, почала проти українців уже справжній погром.

Почалось ніби з дрібниці. Тоді якраз Ф. Морачевський клопотався про дозвіл надрукувати Євангелію в його перекладі українською мовою. Академія Наук визнала цей переклад добрым до друку і передала його на благословення Найсв. Синоду, а цей доручив його на цензуру до комісії з трьох осіб: єпископа Калузького І. Миткевича, шефа жандармерії кн. Долгорукова та київського-генерал-губернатора Анненкова. Комісія визнала Євангелію в перекладі Ф. Морачевського «опасною і вредною» і надіслала свої висновки міністрові внутрішніх справ Валуеву.

Наслідком цього 20 червня 1863-го року вийшов відомий наказ Валуева, ухвалений «Височайше». Валуев писав, що: «большинство Малороссов самі весьма основательно доказывают, что никакого малороссийского языка не было нет і быть не может, і что наречие іх, употребляемое простонародьем, есть тот же русский язык, только испорченный

вліянієм на' него Полыші; что обще русской та же понятія для малороссіян і даже гораздо понятніє, чим теперъ сочиняемий для ніх некоторимі Малороссіянами і в особенности полякамі так называемий українскій язык; ліц того кружка, который усілівається доказывать противное, большинство саміх Малороссов упрекает в сепаратистских замислах, враждебних к Россії і гібелльних для Малороссії.

І Валуев наказував: »чтобы к печаті дозволялось только такія произведенія на малороссийском языке, которая принадлежат к области изящной литературы, с пропуском же книг на малороссийском языке как духовного содержанія, так учебных и вообще назначаемых для первоначального чтенія народа, пристановиться.« (М.Лемке, Епоха цензурных реформ, ст.302).

Так було накладено кайдани на українську літературу, науку і культуру в цілому. Українську інтелігенцію відібрали від українського народу й заборонили її промовляти до свого народу рідною мовою. Але український народ швидко підвів голову. Року 1872 в Києві було засновано відділ »Географического Общества«, що згуртував навколо себе всі кращі наукові сили з проф. П. Чубинським на чолі, які розпочали велику наукову роботу по вивченю життя українського народу. В той же час на літературній ниві працювали такі письменники, як: О. Кониський, П. Мирний, Старицький і інші.

Москва знову забила тревогу. На цей раз вона мала у Києві пильне око, що добре стежило за українським життям. Це був М. Юзефович. Він багато писав проти українців і в »Кievлянін« і в »Московских Ведомостях«. На статті Юзефовича нарешті звернули увагу, і р. 1876 його викликали на нараду в Петербург. Наслідком тієї наради вийшов недоброї пам'яті наказ 18 травня 1876 року, відомий як »закон Юзефовича«.

Ось цей закон: »Государь Император 18 минувшаго мая Всемилостивейше повелеть соизволіл:

1. Не допускать ввоза в предели Империи без особаго разрешения главнаго управления по делам печати каких бы то ни было книг и брошюр, издаваемых на малороссийском наречии.

2. Печатание и издание в Империи оригинальных произведеній и переводов на том же наречии воспретить за исключением лишь:

а) исторических документов и памятников,

б) произведеній изящной словесности. Но с тем, чтобы при печатании исторических памятников безусловно удерживалось

правописані подлінніков, в проізведеніях же ізящної словесності не било допускаємо нікаких отступлень от общепрінятого русского правописанія і чтобы разрешеніе на печатаніе проізведеній russkoy словесності давалось не іначе, как по разсмотреніи в главном управлениі по делам печаті, — і

3. Воспретіть разлічнія сценіческія представленія і чтенія на малорусском языке, а равно і печатаніе на таковом же текстов к музикальним нотам. (Проф. I. Огієнко, Українська культура, Катеринослав — Лайпциг, 1923, ст. 215).

Проте Україна і по другому великому погромі хутко ожидала і змушувала Москву час від часу новими наказами нагадувати про заборони, дещо змінювати, дещо підлатувати.

Ось найголовніші з тих численних законів: Року 1881 видано закон, що дозволяв друкувати словники української мови, але російським правописом та рішуче заборонив український театр, а окремі сценічні вистави поставив у залежність від вищої місцевої влади. Року 1892 наказано цензорам, щоб не допускали перекладів з російської мови українською мовою. Року 1894 нагадано про заборону ввозити українські книжки з кордону (з Галичини).

Року 1895 заборонено навіть збірники — українські дитячі читанки, »хотя би по существу содержанія оні і представлялісь благонамеренним«.

Року 1899 у Києві відбувався археологічний з'їзд, на якому міністерство дозволило читати реферати всіма слов'янськими мовами крім української, і вчені з Галичини мусили вертати до дому, не прочитавши своїх доповідей.

Року 1903 на святі відкриття пам'ятника Котляревському в Полтаві не дозволено було промов українською мовою.

Року 1910 Столипин в своїм циркулярі наказував не дозволяти товариств »інородческих, в том числе українських і єврейських, незавісімо от преследуемых імі целей...«

Наслідки всіх цих погромів, заборон і утисків були разючі для України. Багато українців відбилося від рідного ґрунту і зробилося »тоже малоросами«. Русифікація йшла через школу, церкву, суд, пресу, театр. Вона нищила українську культуру, руйнувала українські звичаї, псувала українську пісню, робила перевертнів навіть з народу. Свідомість українська падала, історія забувалася, притаманні українцям ознаки нищилися.

Але кращі сини українського народу ще після першого погрому 1863 року посунули за кордон до Австрії, де українське слово було вільним. Там вони згуртувались навколо

вогнища української культури, навколо Українського Наукового Товариства, заснованого р. 1873 у Львові, і піднесли високо прapor боротьби за рідне слово, за українську науку, за українську літературу, за українську культуру.

ХХ століття. Національна Революція 1917 р. розбурхала пригнічені московським абсолютизмом національно-творчі сили українського народу і започаткувала нову добу українського ренесансу, що був продовженням національних ідей визвольної революції. Ці українські національно-творчі сили з великою енергією виступили в скрому часі після Лютневої революції 1917 року і діяли всупереч усім московським «єдинонеделімським» силам, що намагалися придушити українське національне відродження в 1917-20 роках, та всупереч «генеральної лінії» большевицької Москви в перші роки її панування на Україні.

В галузі освітній накреслювалась своя українська педагогічна система, в якій поєднувались українські традиції і досягнення передової європейської та американської педагогіки. За короткий час українська школа здобула великі досягнення, — високо було поставлене національне виховання молоді, і розвивалися творчі здібності учнів. Було зреалізовано думку американського педагога Джоі про школу і суспільство. Найкращими школами були перша українська гімназія в Києві та гімназія імені Стешенка в Полтаві. Культурно-освітня справа на Україні спіралась на свідомості широких мас населення і українське селянство організувало в селах не тільки початкові школи, а й гімназії, (українська гімназія ім. Т. Шевченка в слободі Барвінкові на Харківщині).

Розгорнули роботу»Просвіти«. При них організовувались бібліотеки, читальні, ставились вистави, читались лекції, працювали різні гуртки, (драматичні, музичні, хорові, сільсько-господарчі і інші.) Український національно-культурний рух всупереч ворожим заходам Москви (розгром культурно-освітніх установ на Україні московським тимчасовим урядом), чимраз більше розростався. Особливої сили він набув під час денкінщини.

В серпні 1919 року ген. Май-Маєвський видав наказ, за яким українські школи позбавлялись права на державне утримання. У відповідь на цей наказ українці організували »Товариство Української Культури«, що взяло в свої руки справу шкільної і позашкільної освіти. Кошти на це давали кооперативні об'єднання. Товариство утримувало також на-

родні університети і організувало українську молодь в гуртки »Молодого українського громадянства«.

Українське письменство теж буйно розвивалось. Повні надій на світле майбутнє творять такі видатні поети як Чупринка, Олесь, Рильський, Зеров, Филипович, Тичина та інші. Найяскравішою постаттю серед них був Тичина.

Український театр також мав великі досягнення. Утворюються такі славетні театральні колективи, як »Березіль«, начолі з талановитим Курбасом, театр імені Франка, імені Шевченка. Організовуються видавництва. З'являються видання українських класиків.

Розвивається і матеріальна культура: росте кооперація як споживча так і виробнича. На ринку з'являються чудові українські килими, вишивки, різяні вироби, мистецькі гончарські вироби і т. д.

Але український ренесанс тримався недовго, бо на Україні діяла офіційна лінія большевицької Москви, вкрай ворожа українському національному відродженню. Кинувши гасло про »самовизначення націй аж до відокремлення«, проводячи офіційно українізацію освіти і адміністративних установ, большевицька Москва нищила українських діячів, уперто прищеплювала українському народові ідеологію московського большевизму, обертала Україну в колонію большевицької Москви.

Заки большевицька Москва ще була зв'язана на Україні збройною боротьбою проти української армії і повстанців, вона зіпивши зуби по змозі приховувала свої хижакські пазурі. Але зразу ж по закінченню громадянської війни большевицька Москва приступила до »мирного будівництва« і намічає та здійснє заходи що до цілковитого підпорядкування окраїн Москви. Вже на Х з'їзді партії (1921 рік), політика військового комунізму замінюється НЕП-ом, проголошується основною небезпекою в національному питанню ухиляє від »великодержавного (великоросійського) шовінізму«, та визначається завдання на далі такого змісту: »Ми ліквідували національне гноблення, — говорив Сталін, — але цього не досить. Завдання полягає в тім, щоб ліквідувати тяжку спадщину минулого — господарчу, політичну і культурну відсталість раніш гноблених народів. Треба допомогти їм дognати в цьому відношенні Центральну Росію« (Історія ВКП(б), стор. 246).

Далінішим кроком большевицької Москви в цьому напрямкові було державне підпорядкування Москві національних

республік і в тому числі України. Це й відбулося в грудні 1922 року на першому Всесоюзному З'їзді Советів. »Утворення Союзу Советських Соціалістичних Республік визначало змінення советської влади і велику перемогу ленінсько-сталінської політики партії большевиків по національному питанню«. (Історія ВКП(б), стор. 249).

Прибравши Україну до своїх рук большевицька Москва приступила до ліквідації господарчої, політичної і культурної відсталості України і стала »допомагати« їй »догнати в цьому відношенні центральну Росію«. З того часу большевицька Москва починає підсилювати насаджування на Україні культури »національної формою і соціалістичної змістом« та підсилювати натиск на український національно-культурний рух. Особливо підсилюється цей натиск з 1924 р., коли большевицьку владу взяв до своїх рук Сталін. Ці дві течії в політичному і культурному житті на Україні ще продовжують боротьбу й по 1924 році, але чимраз більшу перевагу набирає культура насаджувана большевицькою Москвою. Таким чином 1924 рік можна вважати кінцем українського відродження. В цій боротьбі впали найвидатніші українські діячі члени СВУ, які були носіями ідей українського ренесансу. Ті, що залишились, — Курбас, Остап Вишня і ін., примушенні були робити большевицьке діло. Маскуючись, вони в окремих випадках намагались провадити національні українські ідеї, але це здебільшого кінчалося катастрофою.

Частина бувших учасників визвольних змагань 1917-1920 р. перейшла до большевиків і »вислуговувалась« перед ними вірою і правдою. Починаючи з 1924 року на Україні швидко занепадає українська національна культура, а її місце заступає большевицько-московська, що має виховувати й перевиховувати український народ в дусі клясовости, інтернаціоналізму, атеїзму і советського патріотизму.

Цілковита колонізація Москвою України викликала спротив з боку українських комуністів-самостійників та породила »ухил в бік українського націоналізму« серед частини членів КП(б)У, що вірили в можливість існування самостійної УССР в складі ССР, — (Шумськізм, Волобуєвщина, Скрипниківщина, Хвильовизм). Але большевицька Москва повела рішучу боротьбу проти »ухильників в бік місцевого націоналізму« і знищила не тільки чоловіх ухильників, а і віру в їхні ідеї серед їхніх прихильників.

Переконавшись, що ідеї комунізму не прищеплюються українському (і іншим гнобленим Москвою народам) народові,

• большевицька Москва і по роках 1933-1934 продовжує нещадну боротьбу проти проявів ухилу в бік »місцевого« (українського) націоналізму та відверто стає на шлях плюкання великодержавного (великоросійського) московського шовінізму. Большевицька Москва тверезо оцінює, що в майбутнім зударі з гітлерівською Німеччиною і взагалі з »капіталістичним світом« їй доведеться розраховувати виключно на »великий російський народ«, що є одночасно і носієм »передових« комуністичних ідей і ідей великодержавного московського шовінізму; вона розуміє, що лише московський народ здібний одночасно захищати »батьківщину світового пролетаріату ССР« і »Велікую Россію«, що лише московський народ здібний на багнетах нести світові »передові« комуністичні ідеї іменем »Велікої Россії« і ССР.

»Інтерес (не по хлопському сприйнятю) національної гордості великоросів збігається з соціалістичним інтересом великоруських (і всіх інших) пролетарів.« (Ленін, том. ХІІІ, ст. 83).

Це плюкання великодержавного (великоросійського) шовінізму у москалів та залучення гноблених Москвою народів до сприйняття ними великоросійського (московського) патріотизму провадиться шляхом чи вилучення з ужитку, чи фальсифікації культурних надбань гноблених народів та шляхом широкого розповсюдження надбань московської культури серед гноблених Москвою народів.

Ось приклад: »І Радянська влада не шкодувала коштів, щоб зробити всенароднім надбанням усе краче, що створено людським розумом. Тиражем у десятки і сотні тисяч випускалися твори Демокріта, Аристотеля, Декарта, Спінози, Вольтера, Дідро, Гельвеція, Гольбаха, Феербаха, Радіщева, Герцена, Белінського, Чернишевського, Добролюбова, Н'ютонна, Дарвіна, Ейнштайна, Ломоносова, Менделеєва, Сеченова, Мечнікова, Тімірязєва, Павлова. Міліонними тиражами видавалися такі класики світової літератури, як Байрон, Бальзак, Гейне, Гете, Гюго, Дікенс, Золя, Мопасан, Ромен-Роллян, Сервантес, Анатоль Франс, Шекспір, Шіллєр. Тиражі творів класиків російської літератури — Пушкіна, Гоголя, Грибоєдова, Лермонтова, Герцена, Некрасова, Салтикова-Щедрина, Толстого, Чехова, Горкого, Маяковського — досягли вже десятки міліонів. Російський народ ознайомився з класиками літератури інших народів ССР — Шевченком, Ахундовим, Руставелі, Ованес, Туманяном, Шолом Алейхемом. Інші народи приолучилися до скарбниці російської і світової літератури.

Ось характерні цифри:

		до революції	після револ.
твори Пушкіна	видавалися	9 мовами	66 мовами
« Лермонтова	«	5 «	26 «
« Льва Толстого	«	10 «	54 «
« Некрасова	«	1 «	21 «
« Салтиков-Щедрина	«	1 «	24 «
« Чехова	«	5 «	53 «
« Гете	«	1 «	6 «
« Ромен-Ролян	«	1 «	13 «

За радянського ладу дуже поширилися твори народних співців, поетів, розповідачів: Джамбула, Токтогула, Сатилганова, Сулеймана Стальського, Гамзата Цадасси, Фекли Беззубової, Марфи Крюкової. (М. І. Калінін, »Статті і промови«, 1945-946, ст. 19-20). А де ж українські вчені, поети, письменники? Їх тут не побачите, бо їх заборонено. Лише Шевченко потрапив до наведеного списку. Так, Україна мовляв, не має ні в науці ні в літературі імен, про які варто згадувати. Ось »великий російський нарід« то інша справа, він вклав основну долю до світової скарбниці культури: на 23 наведених імен вчених 11 росіян, на 24 наведених імен клясиків світової літератури 11 росіян.

І большевицька Москва не помилилася в своїх надіях на »великий російський нарід«. Війна 1941-45 р. показала, що єдино московський нарід боронив і рятував большевицьку »Єдину Неделімою«. Це підкреслив сам Сталін у своєму виступі (травень 1945) перед старшинами червоної армії, де він заявив, що російський нарід є найвидатнішою нацією з усіх націй, які входять до складу Советського Союзу і що він »заслужив у цій війні загальне визнання як керівна сила Советського Союзу серед усіх народів нашої країни«.

Такий шлях пройшла українська культура під большевицькою Москвою.

А що ж обіцяють в галузі культури »рівноправним народам« творці »Схеми«? В розділі »Національна культура« вони пишуть:

»Держава і культура.

Національно-трудова держава по своїй природі зацікавлена в культурному прогресі. Справжній же культурний розвиток можливий лише при умові всілі духовної творчості. ... Воля і незалежність культурної творчості надається всім народам Росії в однаковій мірі. Держава всіляко заохочує

розвиток самобутньої культури всіх народів Росії і належно сприяє їм у цьому відношенні.

Держава об'єднує культурні прагнення і культурну діяльність всіх народів Росії, сприяє розвиткові загальнонаціональної культури і всякими способами і засобами прагне залиучити до культурного життя самі широкі шари населення.

... Розчищаючи шляхи для вільної і незалежної культурної творчості, забезпечуючи волю розумової діяльності, держава, разом з тим, провадить боротьбу з відсталими, руйнаційними антиморальними ідеологічними вченнями і школами, які дезорганізують народні маси і ведуть до розпусти молоді. Боротьба ця має, переважно, пропагандивний характер. До заходів адміністративно примусового характеру держава вдається лише у виключних, приких випадках, коли діяльність якої небудь особи або груп людей загрожує цілості або безпеці держави, або суспільному спокою і порядку.« (»Схема«, стор. 79-80,81).

І далі: »Наукова творчість.

... Держава не зазіхає (не впливає) на волю наукової творчості, на характер і методику наукової роботи, на результати її. Богнищами і керівними центрами незалежної наукової думки являється Російська Академія Наук, науково-дослідні установи і вищі учбові заклади. Російська Академія Наук користається окремими автономними правами.« (»Схема«, ст. 82).

Нарешті: »Народня освіта і виховання.

... Всі народи, що складають велику національну Росію, користуються однаковими правами на одержання освіти, причому навчання в нижчих і середніх школах і, частково (в залежності від спеціальності) в вищій школі провадиться рідними мовами: російська ж мова викладається як учбовий предмет.« (»Схема«, ст. 84).

У вище наведеному творці »Схеми« як представники нації, що має культуру »світового значення« твердять, що розвиток культури можливий лише тоді, коли існує воля творчої діяльності. Але вони все таки не можуть пустити розвиток культури на самопас, іхня держава не може ставитися пасивно до розвитку культури, а буде »заохочувати« та »сприяти« розвиткові »самобутніх культур всіх народів Росії в напрямку росту і розвитку загальнонаціональної«, тобто московської культури. При чому до »загальнонаціональної« культури мусять бути заличені »всілякими способами і засобами ... самі широкі маси населення«, тобто русифікація мусить

охопитій не лише інтелігенцію гноблених Москвою народів, а робітництво і селянство.

Іхня держава не тільки »об'єднує« культурні прагнення всіх народів, не тільки »розчищає шляхи« до вільної і незалежної творчости, а й проводить боротьбу з »відсталими, руйнацькими, антиморальними ідеологічними вченнями і школами«...,

як в спосіб пропаганди, так і в спосіб примусу, »коли діяльність якої-небудь особи або групи людей загрожує цілості або безпеці держави, або суспільному спокою і порядку«. Таким чином вся діяльність гноблених Москвою народів мусить бути скерована до зміцнення московської культури, до зміцнення »Єдиної Неделімої«.

В такий же спосіб розв'язується і воля наукової творчості, бо ж хоча держава й не зазіхає на волю творчости, зате керівними центрами необмеженої наукової думки має бути московська академія наук, московські науково-дослідні інститути та московські вищі школи. Ніяких наукових закладів гноблені Москвою народи мати не мусять.

Народня освіта і виховання теж мають служити зміцненню »Єдиної Неделімої«, та русифікації гноблених Москвою народів бо лише початкова та середня школа матимуть навчання рідною мовою, висока школа — московська школа.

Розділ ІУ.

ШЛЯХ НАМІЧЕНИЙ МОСКОВСЬКИМ »НАЦІОНАЛЬНО-ТРУДОВИМ РУХОМ« ДО ЗДІЙСНЕННЯ »НАЦІОНАЛЬНО-ТРУДОВОГО УСТРОЮ« В »НОВІЙ РОСІЇ«

В підрозділі »Схеми« ”Національна Революція” творці ”Схеми” пишуть:

»Большевізм, що зробив рабами народи Росії і перетворив її на дослідне поле комунізму — базу світової комуністичної революції — являється перешкодою на шляху встановлення нового національно-трудового устрою.

... Патріотичні гасла большевиків служать лише тимчасовим прикриттям для іх комуністичних цілей, прикриттям їх інтернаціональної суті.

... в умовах війни легше і скорше організуються народні маси для боротьби з большевизмом, для участі в Національній Революції.

В знищенні большевизму і в побудові Нової Росії — мета Національної Революції. Національна Революція — це єдиний шлях звільнення народів Росії від большевизму.

... Національна Революція це завершення розпочатої в 1917 р. революційної епохи і перемога народних бажань і прагнень, це поворот... на шлях утворення Нової Національної Росії.

... Національна Революція несе здійснення давнішніх (відвічних) прагнень народів Росії і відновлення їх прав.

... В знаходженні Росією свого вірного історичного шляху — сенс Національної Революції (»Схема«, ст. 90-91).

Абсолютно не відповідає правді твердження, що большевізм зробив рабами народи Росії. А хіба в дореволюційній Росії національні меншості не були рабами? Ні, в дореволюційній Росії національні меншості мали подвійне гноблення, тобто крім політичного, соціального та економічного гноблення (так, як і московський народ), вони перебували ще й під національним гнобленням. При чому національне гноблення над народами окраїн царський уряд здійснював спираючись па московський народ.

В революції 1917 року московський народ мав на меті в »своїй хаті«, в своїй »Єдіній Неделімій« змінити політичні, соціальні і економічні порядки в інтересах московського народу. В національних революціях 1917 р. гноблені Москвою народи мали на меті відокремитись від гнобительки Москви і збудувати свої Самостійні Держави такими, які б відповідали їх інтересам і бажанням. Ця мета залишилася у гноблених Москвою народів і до нині і буде стояти перед ними доти, аж доки вони її не здійснять.

Але під час революції 1917 року жадна московська партія (за винятком большевицької), жадна московська політична організація, жаден московський претендент на московського правителя не тільки не ставили питання про надання незалежності народам, віками гнобленим Москвою, а навпаки, топили у морі крові всі національно-визвольні рухи окраїн московської »Єдіної Неделімії«. Лише большевицька московська партія згідно з марксівськими засадами оголосила »самовизначення націй аж до відокремлення« й зуміла замінити гнобленим народам царське ярмо своїм большевицьким ярмом. І це свое ярмо большевицька Москва наділа на шию народам окраїн багнетами московського народу. І це большевицьке ярмо трималось багнетами московського народу на протязі всього часу існування большевицької Москви. Цей же багнет московського народу під час війни 1941-45 рр. урятував большевицьку »Єдину Неделімую« від розпаду та подав ”братню допомогу“ багатьом сусіднім СССР народам.

»Російський народ склав неоцінімі послуги всім іншим народам в справі завоювання і зміцнення советської влади, в справі об'єднання рівноправних республік в добровільний союз, в справі побудови нового, вільного, заможного і культурного життя. Під час вітчизняної війни російський народ без найменших вагань пішов на великі втрати ради перемоги над фашистівською Німеччиною. Дякуючи своєму світловому розуму, витривалому (стійкому) характеру і терпінню, російський народ заслужив загальне визнання як керівна сила Советського Союзу серед усіх народів нашої країни». (В. А. Карпинський, ”Суспільний і державний устрій СССР“, Москва, 1946, ст. 24).

Творці »Схеми«, як послідовні »єдіно-неделімци«, цілком слушно метою своєї »Національної Революції« ставлять лише знищення большевизму. Але чи московський народ цього хоче? Чи московський народ прагне до »завершення« революції 1917 року, це краще знати творцям »Схеми«. Хоча вони й підкреслюють це прагнення московського народу, але ми цього

щось не бачимо ні до війни, ні під час війни, ні по війні. Нехай творці »Схеми« вкажуть нам хоча один рух московського народу проти большевизму в большевицькому запіллі під час війни 1941-45 р.р., бо ж вони твердять, що »в умовах війни легше і скорше організуються народні маси для боротьби з большевизмом, для участі в національній Революції«.

Що в »Національній Революції« проти большевизму сенс історичного шляху для творців »Схеми«, в тому можна не мати сумніву, бо в цей спосіб вони намагаються урятувати »Єдину Неделімую« та ще й в тих колosalних розмірах, до яких її довів большевизм. В тому й полягає »історичний вірний шлях« Москви, щоб гнобити українців, білорусів, грузинів і інші народи. Але історичний вірний шлях гноблених Москвою народів це — боротьба проти відвічного гнобителя Москви, аби розвалити цього непроханого »опікуна« і на його руїнах побудувати свої Самостійні Держави.

На які ж сили розраховують спертись творці »Схеми« в переведенні московської Національної Революції? На поставлене питання творці »Схеми« відповідають:

»Для здійснення Національної Революції необхідно: I. Виявлення всіх національних антибольшевицьких сил, ідейних і самовідданих борців, які вірять в свої сили і здібні до боротьби за майбутнє своєї батьківщини.

... 7. Повалення комуністичної влади і встановлення тимчасової Національної Диктатури, що спирається на організовану політичну силу Національно-Трудового Руху і на міць Російської Національної Армії. (»Схема«, стор. 91-92).

Як бачимо творці »Схеми« в переведенні Московської Національної Революції збираються застосувати московську національну диктатуру сперту на московський Національно Трудовий Рух і на міць Російської Національної Армії, які мають комплектуватись з »всіх національних антибольшевицьких сил, ідейних і самовідданих борців, які вірять в свої сили і здібні до боротьби за майбутнє своєї батьківщини«. Можна було б сподіватися, що для повалення большевизму і збудування Національно-Трудової Москви, Національно-Трудовий Рух збирається організовувати Московську Національну Армію з антибольшевицьких сил московського народу. Це було б цілком природно. Але творці »Схеми« уявляють собі це ось як:

»Поскільки большевизм міцно угніздився в Росії, то остаточно знищити його може тільки російська сила. Тільки російські сили зможуть вирвати із смертельних обій-

мів большевизму російський нарід (читай московський нарід, бо автори »Схеми« пишуть ”руsskij народ“ — прим. автора), і перетворити його з жертви і знаряддя большевизму в грізного, організованого і самого небезпечного противника большевизму». (»Схема«, ст. 94-95).

Цілком погоджуємось з авторами »Схеми«, що »большевизм міцно уgnіздився в Росії...«, (в московщині — прим. автора), а не на окраїнах (в »Союзних Республіках«), куди його було занесено і де він тримається ось уже 30 років на московських багнетах. В попередніх розділах нашої брошюри ми докладно зупинялися на цьому питанні і не вважаємо за потрібне знову повертатись до нього. Зазначимо лише, що народи тєперішніх »Союзних Республік« віками перебувають в смертельних обіймах московської »Єдіної Неделімії« і віками боряться за звільнення себе від цих обіймів. Вони боряться проти большевицької »Єдіної Неделімії«, а разом з тим і проти любої фарби московської »Єдіної Неделімії«. З якої речі віками гноблені Москвою народи боролись би лише за те, щоб позбавитись большевицьких обіймів і потрапити в обійми Національно-Трудової »Єдіної Неделімії«?

Що до московського народу, то очевидячки ідеї большевизму цілком відповідають московському духу, бо ж большевизм зародився на московському ґрунті, московський нарід перевів большевицьку революцію у себе в Москві і на своїх багнетах поніс її на окраїни, московський нарід здійснював »добровільне« об’єднання »братніх народів« в ССР, московський нарід урятував большевицьку »Єдину Неделімую« від розвалу в війні 1941-45 р. і від імені »Велікої Россії« ніс на своїх багнетах і в майбутньому понесе в світ »найпередовіші« ідеї комунізму. Творці »Схеми« самі добре це розуміють, бо чому ж вони, закликаючи до боротьби проти большевизму заявляють, що »тільки російські сили (до російських сил творці »Схеми« зачисляють всі гноблені Москвою нації і народи) зможуть вирвати із смертельних обіймів большевизму »руsskij народ« і перетворити його (значить він ще не перетворений — прим. автора) з жертви і знаряддя большевизму в грізного і самого небезпечного противника большевизму«.

Що московський нарід є »жертвою большевизму« — це вільно твердити творцям »Схеми«. Але дійсність свідчить, що московський нарід не тільки є в дійсності, а й сам себе вважає носієм і здійснювачем »найпередовіших в світі ідей«, і що він (московський нарід) покликаний до того, щоб іменем »Велікої Россії« своїми багнетами здійснити ці »найпередовіші«

ідеї у всьому світі. Між іншим разом з творцями »Схеми«, зараз вся московська еміграція, починаючи від Керенського і кінчаючи чухновськими та "тоже малоросами" типу бомейків настирливо намагається переконати світ, що "руsskij народ" є "жертвою" большевизму. Ця активність свідчить лише про те, що ці панове бачуть невмомілу логіку подій, яка неминуче веде й приведе до розвалу большевицької "Єдиной Неделімой", і вони намагаються в цей спосіб закликати весь світ і віками гноблені Москвою народи до повалення лише большевизму, аби урятувати в іншому офарбленні Московську "Єдину Неделімую". Але надаремно ці панове метушаться. В московськім большевизмі "руsskij дух" до кінця вичерпав свою "творчість" і він більше нездібний дати жадних "вітвіорів", за допомогою яких зміг би урятувати "Єдину Неделімую".

Але залишимо рожеві надії московським патріотам: нехай вони треніються по утворенню нових "вітвіорів", переконанню світу і гноблених Москвою народів в тому, що "руsskij народ" є »жертвою« большевизму та що вони (московські емігрантські патріоти) здібні «вирвати із смертельних обіймів большевизму "руsskij народ" і перетворити його ... в грізного, організованого і самого небезпечного противника большевизму», а самі підемо далі.

Отже, залучивши гноблені Москвою народи до російської сили (Російська Національна Армія) та знищивши цією силою большевизм, творці "Схеми" для "Правителя Россії" та його уряду на т. зв. "Перехідний період" намічають до виконання такі завдання:

"Аж до приняття вільними народами Нової Російської Конституції, вся повнота державної влади мусить належати Правителю Россії, який посідає диктаторську повновладність, і призначенному ним урядові. Завданнями Національного Уряду переходового періоду являються:

I. Цілковите внутрішне умиротворення країни, встановлення на всій її території єдиної правопорядку..." ("Схема", стор. 92).

Таким чином творці "Схеми" плянують, щоб віками гноблені Москвою народи власними руками скинули з своєї шиї ярмо большевицької Москви і власними ж руками одягнули на свої шиї ярмо "Національно-Трудової Россії". І організатори "Національно-Трудового Руху" приступили до реалізації настанов "Схеми", що до залучення Москвою гноблених народів до Національно-Трудового Руху та до Російської

Національної Армії, яку назвали "Русская Освободітельная Армія", скорочено — РОА.

В листопаді 1944 р. було утворено "Комітет Визволення Народів Росії", що складався з представників московського народу, тоді, як від гноблених Москвою національностей до складу комітету увійшло 1-2 національних зрадників. Комітет очолив сумної пам'яті московський генерал А. А. Власов. Про своє заснування і мету "Комітет Визволення Народів Росії" сповістив світ маніфестом, що його було опубліковано 15. XI. 1944 в Празі, в газеті, "Воля Народа" ч. I., органі Комітета. Цей маніфест було розраховано головно на ту частину гноблених Москвою народів, що опинилася під німецьким пануванням, а саме: мільйони військово-полонених українців, білорусів, грузинів і інших; мільйони примусово вивезених до Німеччини на роботу; мільйони населення тих частин України і Білорусії, що на той час ще залишались під німецькою окупацією. Московського народу в той час на цих теренах порівнюючи було мало, бо червоноармійці-москалі до полону не йшли, а боролись "за родіну"!, за Сталіна!", а цівільне населення вже було під Советами.

Більшість населення гноблених Москвою народів, до яких Комітет Визволення Народів Росії звернувся з своїм маніфестом не була ознайомлена з »Схемою« Національно-Трудового Устрою, і тому часто не могла за гучними словами і заявами маніфесту побачити його "едіно-неділімської" суті.

Візьмемо наприклад такі заяви і твердження маніфесту:

»Немає злочину більшого, аніж гноблення іншого народу і накинення йому своєї волі.

... В революції 1917 року народи, що заселювали Російську Імперію, шукали здійснення своїх прагнень до справедливості, загального добра і національної волі.

... Большевики відібрали у народів Росії право національної незалежності, розвитку і самобутності.

... Своєю метою Комітет Визволення Народів Росії ставить:

а) повалення сталінської тиранії, визволення народів Росії від большевицької системи і повернення народам Росії прав, завойованих ними в народній революції 1917 року.

... В основу нової державності народів Росії Комітет кладе слідуючі головні принципи:

1. Рівність всіх народів Росії і дійсне їх право на національний розвиток, самовизначення і державну самостійність».

Гноблені Москвою народи могли розуміти вище наведені твердження маніфесту в такий спосіб: Комітет Визволення

Народів Росії проти національного гноблення і повертає їм Самостійні Національні Держави, які вони утворили під час своїх Національних Революцій в 1917 році і які їм було повалено большевицькою Москвою. Замаскувавши в такий спосіб свої справжні наміри Комітет Визволення Народів Росії намагається підпорядкувати собі всі національно-визвольні рухи гноблених Москвою народів і в своєму маніфесті закликає:

»Комітет Визволення Народів Росії головну умову перемоги над большевизмом вбачає в об'єднанні всіх національних сил і підпорядкуванні їх спільному завданню — повалення влади большевиків.

...Офіцери і солдати Визвольних Військ! Кров'ю пролитою в спільній боротьбі скріплена бойова дружба вояків різних національностей. У нас спільна мета. Спільними мусять бути і наші зусилля. Тільки єдність усіх збройних антибольшевицьких сил народів Росії приведе до перемоги.

І ці облудні обіцянки та викрики дійсно на початку спантеличили декого з представників Москвою гноблених народів, бо вони не знали, що творцями «Схеми» занесено їх до »Російської Нації« і цим безкомпромісово підпорядковано боротьбу проти сталінської »Єдіної Неделімої«, за Національно-Трудову »Єдину Неделімую«. Але з часом під впливом роз'яснювальної роботи Національних Комітетів (через доповіді, пресу), всі національно не здегенеровані елементи гноблених Москвою народів повернулись під прапори своїх Національних Комітетів.

Керівники Комітету все-ж таки відчували, що облудність їхнього маніфесту досить прозора для гноблених Москвою народів і вони в тому ж числі своєї газети поспішають дати інтерв'ю і то не з якихось соціальних питань, а з питання національного, з питання їх ставлення до гноблених Москвою націй і народів. Ось інтерв'ю генерала Желенкова, дане ним чужоземним кореспондентам:

»Питання: на яких основах задумано співпрацю Російського Визвольного Руху з іншими народами, пригнобленими большевизмом?

Відповідь: на основах визнання рівноправності всіх народів, що заселяють територію Советського Союзу. На основах визнання права кожного народу вирішувати свою долю аж до свого державного опреділення. На основах надання права кожному народові жити й працювати на землі своїх предків і розвивати свою культуру.«

Як бачимо відповідь побудовано і оформленено в такий спосіб, щоб можна було замаскувати справжнє ставлення Комітету до національно-визвольних змагань Москвою гноблених націй і народів.

Чому напр. ген. Желенков не відповів згідно з "Схемою", що:

І. Всі нації і народи ССР нами зараховано до одної "Російської Нації" і всі вони мусять боротись проти большевицької "Єдіної Неделімої" за здійснення Національно-Трудової "Єдіної Неделімої" на основах "рівноправності" всіх націй і народів.

2. Всі нації і народи ССР в Національно-Трудовій »Єдіної Неделімой« мусять асимілюватись, бо вони матимуть рідною мовою лише народні, середні і деякі високі школи, а більшість високих шкіл, науково-дослідні інститути та Всеросійська Академія Наук будуть московськими; до науково-дослідних інститутів, а тим більше до московської академії наук, можуть потрапити лише ті, що закінчуть московську високу школу і чия діяльність не буде загрожувати єдності »Єдіної Неделімої«.

Держава всіма засобами буде сприяти розвиткові »загально-національної культури« (читай московської культури, прим. автора) та буде всі народи »залучати« до цієї культури. Державною мовою буде московська мова.

3. Всі нації і народи та окремі їх групи людей чи особи, які йтимуть шляхи, накресленими в двох попередніх параграфах, тобто »опреділяться« в напрямкові, що не загрожує єдності »Єдіної Неделімой«, житимуть і працюватимуть на землі своїх предків, а результати своєї праці і багацтва своєї землі віддаватимуть до »загального московського котилька«. Ті ж нації і народи, або окремі їх групи чи особи, які зле себе »опреділяють« і загрожуватимуть цілості »Єдіної Неделімой« будуть відправлені до Сибіру, а то й до могили.

Ні, так ген. Желенков не відповідає, бо це не відповідало б »русской суті«, яка завжди маскується. Нехай мовляв, хтось зрозуміє, що »рівноправність всіх народів«, право »кожного народу вирішувати свою долю аж до свого державного определення«, право »кожному народові жити й працювати на землі своїх предків і розвивати свою національну культуру«, треба розуміти як рівноправність всіх народів в питанні відокремлення від Москви і утворенні на своїй землі своеї Самостійної Держави, бо лише тоді він підтримає Національно-Трудову »Єдину Неделімую« в її боротьбі проти большевицької »Єдіної Неделімой«.

Але керівники Комітету можливо забувають, а гноблені Москвою народи пам'ятають, що засадою большевицької національної політики, яку записано навіть в большевицькій конституції стоїть: »Самовизначення націй аж до відокремлення«. Тому національно свідомі елементи гноблених Москвою народів належно зрозуміли утворення Комітета Визволення Народів Росії і ті завдання, які він перед собою поставив. Ось що писала з цього приводу українська газета »Краківські Вісті« від 2. XII. 1944.:

»Як відомо 14 листопада створено в Празі »Комітет Визволення Народів Росії« під проводом генерала Власова. Український світ, що від кінця 1917 року стоїть в безупинній боротьбі з московським большевизмом і в тій боротьбі приніс величезні жертви, може тільки радіти, що серед російського народу збудився почин до активної боротьби з деспотією Сталіна. Українське громадянство тривожиться одним, а саме, щоб той російський почин не ускладнив собі та іншим намагання створити свободне та впорядковане життя народів Сходу Європи. Важно, щоб Комітет, очолюваний ген. Власовим, не пішов слідами російських генералів, напр. Денікіна. Адже Денікін, як відомо, замість зосередити всії свої задуми і чини на боротьбі з большевизмом, почав цілком непотрібну війну з Україною, яка саме воювала тоді з Советами. Таким способом можна тільки розпоронити свої власні сили та допомогти большевикам, створюючи нові непотрібні міжнаціональні суперечки і напруження.«

Подібне становище до Комітету Визволення Народів Росії зайняв і козачий рух, який в своєму »Козачому Віснику« від 15 листопаду 1944 р. писав:

»Заснуванням Комітету російський народ формально висловлює свою готовість боротися проти большевизму. Треба думати, що одночасно це свідчить про те, що в російському народі починається оздоровлення від большевицького чаду, на який він хорує від 1917 року та що це оздоровлення вже виявляється в формі активного бажання брати участь у боротьбі проти большевизму. Ми, козаки, завжди вітали і вітаємо кожне посилення і скріплення протиболішевицьких сил, в тім числі і протиболішевицьких сил російського народу, що формуються споміж самого російського народу. Козачий народ провадить свою визвольну боротьбу проти московського большевизму від самого його народження.«.

Українські »Краківські Вісті« від 5. XII. 1944 р. в статті »Большевицька небезпека і досвід минулого“ знову застері-

гають "Комітет Визволення Народів Росії" від повторення помилок в боротьбі проти большевизму в роках 1917-1920. Вони пишуть:

»Споміж усіх європейських народів, ми українці, перші зустрілися вічна-віч з большевизмом ще в першій стадії його існування; ... коли сьогодні вже здалеко історичної перспективи розглядати ті часи і події, треба прийти до висновку, що головною причиною розвалу майже всіх тодішніх протибольшевицьких акцій була не розпорашеність усіх тих сил, що виступали збройно проти советів, але негативне ставлення тодішнього проводу російських білих армій до національних змагань поодиноких народів ..., вони поборювали «сепаратистів - самостійників» і створювали нові вогнища боротьби, нові, зовсім зайні фронти. Тому, замість йти на уступки українцям і всім іншим народам кол. Росії, як природним союзникам проти большевизму, Денікіни та Брангелі вважали точкою своєї національної політичної амбіції поборювати їх як "зрадників".

Нині справа протибольшевицького фронту стає куди пекучіша, як двадцять кілька років тому. Треба, щоб політичний досвід недавнього минулого ... зберіг теперішні почини у протибольшевицьких акціях перед тими зайними перепонами, що колись принесли перемогу Кремлеві«.

І не дивлячись на застереження висловлені гнобленими Москвою народами, щодо ставлення Комітету до національно-визвольних змагань Москвою гноблених народів, голова Комітету ген. Власов в своєму інтерв'ю представників газети "Фелькішер Беобахтер" від 7. 12. 1944 року заявив слідуєче:

»Запит: Як оцінюете ви пане генерале боротьбу українського повстанського руху на українських землях, що їх знову зайняли большевики.

Відповідь: З військових міркувань я не можу повідомити вас про все, що мені відомо, і що вказує на великий обсяг боротьби, яка йде в Україні проти Сталіна і большевизму. В тій хвилині неможливо дати огляд усіх тих сил, що за щастя і незалежність українського народу ведуть боротьбу проти большевизму. Немає мабуть ні одної оселі в Україні, в якій не було б хоча б одної малої групи українських націоналістів, що не присвятили б себе святій та повній жертв боротьби за добро українського народу. Ясно, що ця боротьба, лише тоді може привести до перемоги, коли об'єднаються всі зусилля. Це об'єднання національних змагань знаходить тепер свій живий вияв в українському повстанському русі.

Запит: Чи ви вважаєте за можливе, що ідеї, висловлені в пражському маніфесті Комітету Визволення Народів Росії матимуть вплив на повстанський рух у Росії?. Чи можливе, що заснування Комітету Визволення зробить ці рухи ще поважнішою небезпекою для більшевицьких можновладців?

Відповідь: я не сумніваюся в цьому ні на хвилину. Ми поставили собі за мету боронити національні права всіх народів, зберігати їхню самостійність і знищити згубний інтернаціоналізм. Підписаний в Празі маніфест признає за кожним народом право на самостійний розвиток і на державну незалежність.

Запит: чи український нарід в інтересах спільної боротьби проти більшевизму мусить посвятити свої окремі інтереси?

Відповідь: Ні, в ніякому разі. Коли селяни двох сіл сходяться разом, щоб зміцнити спільну греблю, якій загрожує повінь, — чи це означає, що вони тим самим уже все зробили для спільної справи? Український нарід має свою власну історію і свої власні змагання. В обличчі небезпеки він мусив часто шукати союзу з російським народом. Такоже саме й російський нарід у важких годинах своєї історії звертався за допомогою до українського народу. Спільні зусилля цих обох народів рятували їх тоді від загибелі.

Якщо великий син українського народу, Богдан Хмельницький, звернувся за допомогою до російського народу, то він це зробив не для того, щоб повернути в ярмо українців, але, щоб свій нарід спасти від інвазії поляків. Чи винен що в цьому російському нарід, що подану українському народові братерську допомогу пізніше царат використав для поневолення українців?. Російський нарід плекає супроти українського народу ніщо інше, як лише почування братерства і спільноти долі. Або більшевизм знищить один і другий нарід, або ці народи спільними силами покінчать з більшевицькою тиранією. Та супроти необхідності спільних зусиль ніхто з нас не думає, що він має право після перемоги узaleжнювати національну долю другого від яких небудь умов. Хай кожний нарід сам рішає про свою долю.

Запит: Як на вашу думку поставиться до національної боротьби українського народу за його свободу Червона Армія і особливо ті її формaciї, в яких переважає український елемент?

Відповідь: чим більше вояків червонї армії переконується про справжні цілі війни, що її дальнє ведуть більшевики,

тим більше їхні симпатії перехиляються на бік національних сил, що боряться проти тиранії Сталіна. Вже тепер що раз то важче стає большевицьким окупантам в Україні обманювати червоноармійців.

Ясно, що визвольну боротьбу українського народу підтримують у першу чергу місцеве населення та українці, яких обманом або насиллям втягнули до Червоної Армії. Я переконаний, що маніфест Комітету Визволення Народів Росії, не зважаючи на всі протизаходи большевицької влади, стає щораз більше відомим червоноармійцям та що він причиниться до яснішого розуміння цілей визвольної боротьби, а тим самим і цілей національної боротьби всіх народів, що живуть на терені Советського Союзу».

Це інтер'ю претендент на »фюрера« Національно-Трудової »Єдіної Неделімої« дав тоді, коли вже преса українська, козача і інших гноблених Москвою народів висловила свої сумніви і застереження з приводу того, щоб Комітет не пішов «... слідами російських генералів, напр. Денікіна». Генерал Власов жадним словом не обмовився з приводу тих застережень преси гноблених Москвою народів, а весь час крутився навколо свого маніфесту.

У відповіді на перше питання претендент на »фюрера« оцінює боротьбу українського повстанського руху, включаючи і боротьбу українських націоналістів, виключно як боротьбу проти Сталіна і большевизму »... за добро українського народу«. Цією відповіддю він хоче скласти враження у чижинців, що Український Визвольний Рух одною перешкодою на шляху до досягнення українським народом »добра« для себе вважає Сталіна і большевизм, а досягнення цього »добра« вбачає в утворенні Національно-Трудової »Єдіної Неделімої«. Претендент на всеросійського »фюрера« хоче заховати від світу, що український народ бореться за розвал »Єдіної Неделімої« любої фарби з любим »фюрером« начолі, бореться за здійснення Української Самостійної Держави. Тому то він у відповіді на друге питання поспішає рішуче підкреслити, що ідеї висловлені в маніфесті матимуть вплив на повстанські рухи у всій Росії і що заснування »Комітету Визволення« зробить ці рухи ще поважнішою небезпекою для большевицьких можновладців, бо мовляв, »ми поставили собі за мету, боронити національні права всіх народів, зберігати їхню самостійність і знищити згубний інтернаціоналізм«, а наш маніфест »признає за кожним народом право на самостійний розвиток і на державну незалежність«.

Ця відповідь розрахована також як на чужинців, так і на гноблені Москвою народи. Чужинців »фюрер« хоче запевнити, що як Комітет так і маніфест ще більше сприятимуть піднесення повстанських рухів та об'єднанню цих рухів навколо московського »Національно-Трудового Руху« для боротьби проти большевизму, а у гноблених Москвою народів викликати надію, що вони одержуть з ласки Комітету свої Самостійні держави. Крім того »фюрер« знову підкреслює, що єдиним ворогом для гноблених Москвою народів являється інтернаціоналізм. Він вмовчує про те, що згідно зі »Схемою« всі народи ССР зараховуються її творцями до єдиної »Російської Нації«, мають єдині прагнення на майбутнє, матимуть в »Новій Росії« лише самоврядувальні державні »витвори«, які ”частину свого державного суверенітету переносять на центральний (всеросійський) уряд“, а малі самоврядувальні народи одержать лише ”широкі права самоврядування“, як звичайні московські області, що держава, ”об'єднуне культурні праґнення і культурну діяльність усіх народів Росії, сприяє ростові і розвиткові загально-національної (читай московської — прим. автора) культури“, і що ”Верховна влада мусить бути: Єдиною і центральною для всієї держави: Твердою, тоб-то неприклонно здійснюючою волю нації“.

У відповіді на третє питання про те, чи український народ в інтересі спільної боротьби проти большевизму мусить поступитись своїми окремими інтересами »фюрер« рішуче заявляє:

”Ні, в ніякому разі“. І в доказ свого твердження дуже незграбно користується аналогією, згідно якої українські і московські народи — це мешканці двох незалежних сіл, що мають спільну греблю, яка їх боронить від зовнішньої повені. Коли селяни двох сіл сходяться разом, щоб змінити цю греблю від загрожуючої їм повені, то цим вони не поступаються своїми окремими інтересами.

Якщо »фюрер« застосовує цю аналогію до підсоветського життя українського і московського народів, то цим він стверджує, що там вони живуть окремо і незалежно один від одного і мають якусь спільну греблю, яка їх відгороджує від большевицької повені, і цю греблю вони спільно зміцнюють. Хіба ”фюрерові“ невідомо, що большевицька повінь в роки 1918-1920 була принесена на Україну на московських багнетах? Хіба йому невідомо, що громадянська війна проти большевизму провадилася українським і іншими гнобленими Москвою народами в боротьбі проти москалів, що несли цей большевізм на своїх багнетах?

А може ця спільна гребля -- це "Комітет Визволення Народів Росії" з його "РОА", що лежить у Німеччині і боронить український і московський народи від большевицької навали? А чи не краще було б перенести цю "греблю" у большевицьке запілля?

"Фюрер" визнає навіть те, що "український народ має свою власну історію і свої власні змагання". Але ця історія, твердить "фюрер", тісно пов'язана з історією московського народу. І пов'язана вона тим, що ці народи під час небезпеки для одного з них вступали в союз і користались допомогою один одного і це врятувало їх від загибелі.

А хіба "фюрерові" невідомо, що Москва, на протязі всієї довговічної своєї історії весь час вела загарбницьку політику у відношенні до сусідніх народів? Загарбувала вона сусідні народи, знищувала їх національно (русифікувала) і використовувала їх для нових московських загарбань.

Як на приклад звернення українського народу до московського за допомогою "фюрер" вказує на Богдана Хмельницького. При чому він вазначує, що московський народ подав тоді "братерську допомогу" українському народові, але він ні при чому, що пізніше царат використав цю допомогу для поневолення українців. »Фюрер« підкреслює, що "російський народ плкає супроти українського народу ніщо інше, як лише почування братерства і спільноти долі". Та вся історія Москви пересипана фактами "братерської допомоги" та "почуванням братерства і спільноти долі" москалів до інших народів! Всім народам бувшої царської Росії московський народ давав "братерську допомогу", а царат потім використав це для поневолення цих народів. Всім народам СССР московський народ давав "братерську допомогу" в їх боротьбі проти «місцевої буржуазії», а московський большевицький уряд потім використав цю допомогу для поневолення цих народів. Під час війни 1941-45 рр. московський народ подав »братерську допомогу« всім слов'янським (і не тільки слов'янським) народам, а большевицький уряд Москви використав потім цю допомогу для поневолення тих народів. Сам "Комітет Визволення Народів Росії" від імені московського народу подає "братерську допомогу" народам СССР, а потім уряд »Національно-Трудової Росії«, після повалення большевизму, неодмінно намагатиметься використати цю допомогу для поневолення народів СССР, хоча Комітет і заявляє, що "хай кожний народ рішає свою долю".

Далі »фюрер« заявляє, що цю "братерську допомогу" московський народ подає іншим народам лише тому, що він »пле-

кає «супроти інших народів »ніцо інше, як лише почування братерства і спільноти долі«, і він не винен в тому, що »подану братерську допомогу« його уряди потім використовують для поневолення інших народів. Що ж тоді можна сказати про такий »сердечний« московський народ? Про московський народ можно сказати одно з двох: або він є дикою і безвольною худобою, що дозволяє всяким пройдисвітам і авантурникам використовувати себе для поневолення інших народів, або він є народом, гідним своїх урядів.

У відповіді на четверте питання »фюрер« знову намагається національно-визвольну боротьбу Москвою гноблених народів звести до боротьби проти тиранії Сталіна, тобто до мети, яку накреслено Комітетом Визволення Народів Росії і умовчує про те, що український народ (і інші гноблені Москвою народи) бореться за відокремлення від імперіялістичної Москви, за побудову своєї самостійної держави.

Даліше »фюрер« стверджує, що визвольну боротьбу українського народу підтримують у першу чергу місцеве населення та українці-червоноармійці, а хто підтримує цю боротьбу в другу і третю чергу, — він про це ні слова. Таким чином виглядає, що українську визвольну боротьбу ведуть і підтримують лише самі українці. Це не відповідає дійсності, бо крім українського народу боротьбу за відокремлення від Москви і побудову своїх самостійних держав ведуть білоруси, грузини, казахи, донські і кубанські козаки і інші гноблені Москвою народи і, або координують свою боротьбу з визвольною боротьбою українського народу, або мають свої окремі відділи в складі УПА.

Московські військові частини — Червона Армія і червоні партизани, що боряться проти УПА, а також, ті що входять до складу РОА — в разі розвалу большевицької »Єдіної Неделімої« будуть боротись проти національно-визвольних змагань всіх гноблених Москвою народів за утворення якоєї нової »Єдіної Неделімої«.

Цілком погоджуємось з твердженням »фюрера«, що »маніфест Комітету Визволення Народів Росії, (а також і інша писанина нових »єдінонеделімців« — прим. автора) причиняється до яснішого розуміння цілей визвольної боротьби, і тим самим і цілей національної боротьби всіх народів, що живуть на терені Советського Союзу«. Віками гноблені Москвою народи в останнє переконалися в правдивості слів І. С. Тургенєва, що заявив: »Нас хотіть в семі водах мої, нашій русской суті із нас не вимить«.

Віками гноблені Москвою народи переконалися, що тільки розтрощення вічної »тюрми народів« — московської »Єдіної Неделімої« — являється передумовою до утворення ними своїх самостійних держав. Вони переконані, що для розгрому московської ”Єдіної Неделімої“ необхідно.

1. Ідеям московського большевизму і московського націонал-шовінізму з іхнім імперіалізмом протиставити національно-визвольну ідею Москвою гноблених націй і народів.

2. Насильству московського інтернаціоналізму чи націонал-шовінізму протиставити національні сили Москвою гноблених націй і народів.

3. Мобілізувати всі духові і фізичні сили Москвою гноблених націй і народів на боротьбу їх за звільнення від віковічної гнобительки Москви.

4. Бути відданими своїй батьківщині і стійко служити своєму народові та завжди бути готовими віддати своє життя в боротьбі за звільнення свого народу з московського рабства.

5. Пам'ятати, що доля гноблених Москвою націй і народів залежить від їх самих.

6. Об'єднати всі національно-визвольні змагання Москвою гноблених народів і скерувати їх спільну боротьбу на розвал Московської імперії.

7. Утворити національні збройні сили окремих Москвою гноблених націй і народів та підпорядкувати їх єдиному військовому центрові з представників від цих націй і народів.

8. Допомогти демократичному світові переконатися в тому, що тривалий мир у світі буде забезпечено лише тоді, коли буде розчленовано »тюрму народів« — Московську імперію і на її руїнах буде збудовано Самостійні Держави (в тому числі і Московську в її етнографічних межах) Москвою гноблених націй і народів.

9. Довести демократичному світові, що єдиною зброєю, яка спроможна мобілізувати уярмлені більшевицькою Москвою народи є розвалити більшевицьку »Єдину Неделімую« — це є ідея повного національного визволення Москвою гноблених націй і народів.

10. Довести демократичному світові, що по розгромі більшевицької Москви новий лад у світі може бути збудований і тривалий лише тоді, коли він буде базуватись на принципі волі народів і суверенності держав, які приступлять до наддержавних зв'язків за вільним рішенням в інтересах своїх власних народів і держав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Схема Національно Трудового Устрою, 1944 рік.
2. М.І. Калінік. Статті і промови, 1945-1946 р.
3. Історія ВКП(б), Держ. видавн. 1945 р. (рос. вид.)
4. І. В. Сталін. Питання Ленінізму.
5. Ленін, том ХУІІ.
6. В. А. Карпинський. Суспільний і державний устрій ССРР. Москва 1946 рік.
7. В. І. Ленін, І. В. Сталін. Про захист соціалістичної батьківщини. Держ. політ. видав. 1945 рік.
8. В. І. Ленін, І. В. Сталін. Про Жовтневу Революцію. Держ. політ. видав. 1945 рік.
9. В. М. Молотов. 28-мі роковини Великої Жовтневої Революції. Держ. політ. видав. 1945 рік.
10. Проф. Іван Огієнко. Українська культура. Укр. видав. Катеринослав — Яліпціг, 1923 рік.
11. В. Січинський. Чужинці про Україну. П'яте вид. Петра Навловича, Авгзбург, 1946 рік.
12. Маніфест Комітета Визволення Народів Росії. Прага, 14 листопаду 1944 року.
13. "Наша Боротьба". Орган Орг. Бюро УДРП, ч. 4. 1947 рік.
14. "Візвольна Політика". Орган Проводу ЗЧ ОУН, березень 1947 рік.
15. "Візвольна Політика". Орган Проводу ЗЧ ОУН, червень — липень, 1947 рік.
16. Газета "Воля Народа", ч. I. від 15. IX. 1944 рік.
Орган Комітету Визволення Народів Росії.
17. "Краківські Вісті", від 2. XII 1944 року.
18. "Козачий Вісник", від 15. XI 1944 року.
19. "Краківські Вісті", від 5. XII 1944 року.
20. "Краківські Вісті", від 8. XII 1944 року.